

Praznik petja in veselja

foto dd

POGOVOR Julijan Čavdek, SSk Gorica

Manjšina naj se pogovarja z vsemi

V naslednjih mesecih čaka slovensko narodno skupnost v Italiji več izzivov. O širši in ožji politični stvarnosti, evropskih in občinskih volitvah, ki bodo potekale 26. maja 2019, smo se pogovorili s pokrajinskim tajnikom Slovenske skupnosti za Gorico Julijanom Čavdkom.

foto dd

Začniva malo širše. Kako gledaš na to, kar se dogaja v EU?

Evropska unija kot zveza, ki je nastala po drugi svetovni vojni ter ima kot cilj zagotavljanje in ohranjanje miru, je po mojem mnenju v posebnem prehodnem obdobju. Težko je predvideti, kako se bodo zadeve razvijale, v katero smer bodo šle. V Veliki Britaniji so zašli v slepo ulico, iz katere ni lahko najti izhoda. Ljudje se zavedajo, da izstop Anglije iz EU ni najbolj posrečena poteza. Osebnostno bi želel, da bi Anglija ostala v EU, čeprav jo obvezuje referendum, ki je bil sicer izglasovan z minimalno večino; tudi to je vprašljivo, saj za tako pomembne odločitve bi morala biti predvidena bolj kvalificirana večina. Nekateri države v Vzhodni Evropi, kot npr. Madžarska in Poljska, kjer vladajo t. i. suvereni, kot najmlajše države v zvezi imajo poseben odnos do EU.

/str. 3

TRST Kardinal Gualtiero Bassetti gost na Katedri sv. Justa

Pomembni so koraki do sprave

Na tretjem srečanju ciklusa predavanj v postnem času Katedra sv. Justa, ki so letos namenjena temi sprave, je bil gost kardinal Gualtiero Bassetti. Kardinal je s svojim duhovnim in kulturnim sprehodom obrazložil, kako bi bilo treba gojiti spravo. Gosta je predstavil tržaški nadškof Giampaolo Crepaldi, za glasbeno točko na začetku in na koncu srečanja

foto MC

pa je poskrbel organist Riccardo Cossi. Gualtiero Bassetti se je rodil leta 1942 blizu Firenc. Prav v tem mestu je vstopil leta 1956 v semenišče, kjer je že pri 37 letih postal ravnatelj. Leta 1990 je postal generalni vikar nadškofije v Firencah in štiri leta kasneje ga je papež Janez Pavel II. posvetil za škofa v nadškofiji Massa-Marittima-Piombino. Kasneje mu je papež Benedikt XVI. zaupal nadškofijski sedež v mestu Perugia. Nadškof Giampaolo Crepaldi je opozoril pri-

sotne, naj izkoristijo ta poučna srečanja, saj pomagajo pri razmišljanju in predvsem pri spravi, ki je tako aktualna tema v današnjem času. Mir, ki ga oznanja Sveto pismo, ne pomeni le odsotnost vojne, temveč se nanaša tudi na mir v človeških odnosih, v harmoniji z Bogom, s samim seboj, z zemljo in prihodnostjo. Nadškof je navedel kot primer tragične zgodovinske dogodke sovražstva in nasilja, ki jih je doživel Trst in ki jih predstavljata Rižarna in Bazovica. Boleče posledice pa ne smejo še naprej obremenjevati sedanjosti in niti prihodnosti Trsta, temveč nas morajo pozvati h globoki spravi ob prijateljstvu. Tržačani bodo trpeli, dokler ne bo postal Trst kraj združenja in sprave, je povedal nadškof, ki je poudaril, da ima mesto dušo in dovolj veliko srce, da to doseže.

To je potrdil tudi kardinal Gualtiero Bassetti, ki je povedal, da je sprava pogosto v pogovorih, a navadno brez končne rešitve. Ne smemo narediti napake in je podcenjevati, temveč moramo narediti pomembne korake, da dosežemo spravo. Družba je žal podobna bojnemu polju, kjer ljudje z različnimi mišljenji, kulturami in prepričanji skušajo živeti v miru.

/str. 12
MC

POGOVOR Likovni umetnik Deziderij Švara

"Da bom slikar, sem se odločil že kot otrok!"

Dne 5. aprila bo praznoval 85. rojstni dan Deziderij Švara, eden izmed najpomembnejših umetnikov naše slovenske narodne skupnosti v Italiji. Umetnik se je rodil leta 1934 v Ricmanjih, zdaj pa živi v središču Trsta.

V njegovi delavnici s pogledom na morje in ščedno je Deziderij Švara, človek izrednega znanja in kulture, delil z nami nekaj življenjskih spominov in zanimivosti.

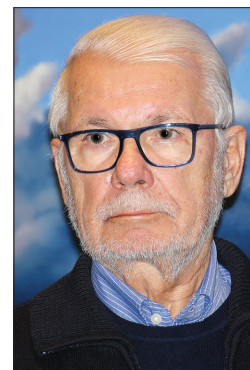

foto dd

/str. 9
Matevž Čotar

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA

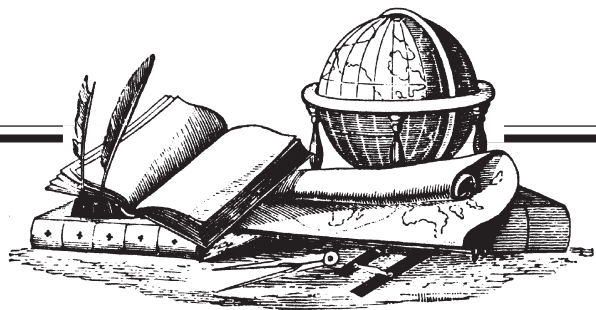
vabi na

REDNI OBČNI ZBOR

v sredo, 10. aprila 2019, ob 21. uri
v prvem sklicu in

v četrtek, 11. aprila 2019, ob 17. uri
v drugem sklicu

na sedežu Zadruga, Travniki 25 v Gorici

Med Slovenci na peti celini

Pogled v manjše skupnosti in v prihodnost (7)

Zunanost cerkve Sv. Družine v mestu Adelaide

Notranost cerkve Sv. Družine v mestu Adelaide

Prišleke vabijo tudi v društvo Planinka, a do zdaj še dokaj neuspešno. Člani so mi povedali, da so jim mladi sami rekli, da se jim je lažje dobiti na piknikih v parku. Vsak prinese hrano in pijačo, družijo se lahko, dokler jim ustreza, nato pa se lahko razidejo. Upravljanje prostora pa prinaša veliko odgovornosti. Ravno med mojim obiskom so novonaseljenci, ki so starši približno enako starih otrok, v enem izmed parkov v Brisbanu nameravali imeti prve urice slovenščine za otroke. A zagodlo jim jo je vreme. V subtropskem podnebnju se rado ulije in tako je bilo tudi tisto nedeljsko jutro. Urice za otroke so tako odpadle. Mogoče pa bodo novonaseljenci postopoma spoznali tudi prednosti lastnih prostorov. Ne nazadnje, kot sem opisal v prvem delu, so se tudi v 50. le-

tih takratni naseljenci najprej zbirali v parkih, nato pa se odločili za gradnjo svojih prostorov.

Poleg do zdaj naštetih po Avstraliji deluje še nekaj manjših slovenskih klubov, na primer v Canberri in v Perthu, ki pa mi jih ni uspelo osebno obiskati. Kaj je še ostalo in kako naprej? Zdaj torej v Avstraliji deluje še kar nekaj slovenskih klubov, katerih prihodnost pa je negotova. Več življenja premorejo katoliški misijoni. Tako je skupno mnenje vseh, da, če bi se slovenska provinca odločila umakniti frančiškane iz Avstralije, bi to precej hitro pomenilo tudi konec sloven-

ske skupnosti pod južnim križem. Čeprav Slovenci precej pragmatično sprejemajo dejstvo, da se dejavnosti krčijo, zaradi nekaterih ukinitvev kažejo tudi nejevoljo. Glede na njihove besede jih je najbolj prizadela oddaja Doma matere Romane za ostarele v okviru slovenskega misijona v Kew v Melbournu (temeljni kamen zanj je bil slučajno položen, ravno ko so prispele novice o razgla-

sitvi samostojnosti Republike Slovenije) in ukinitve mladinskega koncerta, ki je kot 40. po vrsti zadnjič potekal leta 2015. Priredili so ga frančiškani v okviru slovenskih verskih središč, z njim potovali vsako leto v drug kraj pete celine, na oder pa vedno privabljal več deset mladih izvajalcev, ki so pokazali svoje glasbene talente. Škoda, da je za to zmanjkalo energije in človeškega kapitala.

/ dalje
Dejan Valentincič

BENETKE Predstavitev projekta PRIMIS Večkulturno popotovanje

Na sedežu Dežele Veneto v Benetkah je v četrtek, 28. marca, potekala predstavitev strateškega projekta PRIMIS – Večkulturno popotovanje med Slovenijo in Italijo skozi prizmo manjšin.

Projekt temelji na večletnem sodelovanju med slovensko narodno skupnostjo v Italiji in italijansko narodno skupnostjo v Sloveniji, ki je doseglo višek v strateškem projektu JEZIKLINGUA. Nov projekt PRIMIS je nadaljevanje tega sodelovanja, obogaten pa je s prisotnostjo skupnosti Cimbrov, Ladincev in Furlanov. Prizadeval si bo za krepitev jezikovne kulturne in naravne dediščine avtohtonih skupnosti in bo valoriziral njihovo edinstveno

rizi, turistični operaterji, mladi in prebivalci projektnega območja. Projekt PRIMIS je vreden 2,8 milijona evrov, začel se je januarja letos in se bo končal decembra 2021. Vodilni partner je Italijanska unija s sedežem v Kopru, ki bo koordinirala projektne aktivnosti še devetih partnerjev, to so javne uprave in druge institucije in ustanove iz Slovenije, FJK in Veneta. Projekt je predstavil projektni vodja Maurizio Tremul, v

okviru slovenske narodne skupnosti v Italiji so med partnerji krovni organizaciji SSO in SKGZ, ki bosta skupaj delovali v okviru ustanovljenega Ciljnega začasnega združenja PROJEKT, ter Slovensko deželno gospodarsko združenje. Ostali partnerji so še: Dežela Veneto, Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti, Avtonomna dežela Furlanija Julijska krajina, RRA Zeleni Kras, Turistično gostinska zbornica Slovenije, Fondazione Centro Studi Comelico e Sappada in LAS Venezia Orientale. Poglavitni cilji strateškega projekta PRIMIS so: vzpostavitev 4 multimedijskih središč za širjenje znanja o posebnostih avtohtonih jezikovnih skupnosti, multimedij-

/ str. 3
LC

Brezplačniki na Vipavskem in v istrskih občinah

Sodobna medijska inovacija

V času, ko se stari tiskani mediji vsepovsod krčevito borijo za vsakdanji kruh, saj se bralne navade zaradi novih tehnologij hitro spreminjajo, je bila na Primorskem rojena nova medijska ideja. Gre za brezplačnike, povsem drugačne od doslej poznanih brezplačnih časnikov, oglasnikov ali občinskih glasil. Urednik Bojan Oblak (39) je ubral povsem nov pristop in utrl pot trem brezplačnikom in trem spletnim portalom. Ustvaril je pravo medijsko skupino, ki jo po vzorih zahodnih tako imenovanih media-pools sestavlja že osem medijev. Štirje tiskani časniki, ki presegajo naklado 50.000 izvodov, vsak s svojo spletno različico. Z aprilom je tako zaživel spletni portal Vipavska.info. V njem objavljajo tudi komentarje in krajše kolumne. Med avtorji najdemo tudi Meškovega nagrajenca in prodornega publicista Milana Gregoriča, vipavsko publicistko Magdo Rodman, direktorja ajdovskega podjetja Codognotto Antona Kobala in nekdanjega ministra ter enega od najbolj priljubljenih avtorjev socialnih omrežij Žigo Turka.

Oblak je vse skupaj zasnoval v Ilirski Bistrici, kjer je prevzel lokalni časnik Snežnik. Razširil ga je na celotne Brkine, vse do Kozine, da je dosegel 10.000 izvodov, ki pridejo v vsak poštni nabiralnik. Nato je pred dvema letoma ustanovil Primorske odmeve, ki s 30.000 izvidi mesečno pokrivajo vse štiri istrske občine - Ankaran, Koper, Izolo in Piran. Lani pa je obema časnikoma pridružil še tretjega, Vipavsko. Ta ima naklado 10.000 izvodov in pride v vsako hišo zgornje Vipavske, natančneje, v vsako gospodinjstvo občin Ajdovščina in Vipava. To pomeni, da brezplačniki, ki

imajo nekaj vsebin skupnih, nekaj pa lokalnih, dosežejo že več kot polovico vsega primorskega prebivalstva. Oblak pa v prihodnjih letih načrtuje s Snežnikom in Vipavsko pokriti celotno Pri-

morsko med Novo Gorico, Sežano in Postojno. V medijsko skupino Primorski odmevi, v kateri so vsi trije brezplačniki, spadajo tudi trije lokalni spletni portali, povezani z njimi: obalainfo.si, vipavska.info in e-snežnik.net. Prihajajo pa še drugi. V kratkem bo tako del skupine postal tudi zgodovinski rodoslovni portal Slovenski rod.

Njegovi časniki se ločijo od oglasnikov ali brezplačnih časnikov: ne objavljajo dnevnih lokalnih novic, ampak namesto tega prinašajo poglobljene teme, ki so v primerjavi z enodnevnimi "um-

rljivimi" novicami nadčasovne. Hkrati pa je številno oglasov tako zmanjšano, da ne napolnjujejo velike večine časopisnega prostora, kot se to sicer dogaja v brezplačnikih. Uredniška politika ni politično usmerjena, o sami politiki pa skorajda ni člankov. Oblak poudarja le dvoje: zaveznanost demokraciji in svobodnemu tržnemu gospodarstvu. To pomeni, da v Primorskih odmevih, Vipavski in Snežniku za razliko od prevladujočih slovenskih medijev ni prepovedanih tem in ni nedotakljivih. Zato so odmevi na izhajanje praviloma zelo pozitivni. Posebej pa so dobro brani članki o primorski zgodovini in tradiciji, ki jih najdemo v vsaki številki. "Primorci smo nastali v težkih zgodovinskih okoliščinah. Ljudi pa vedno zanima tudi lokalna zgodovina. Prav, da tega ne pozabimo in da s spominom na velike dogodke večamo tudi svojo samozavest", je povedal Oblak. Brezplačni časniki so odlična dopolnitev internetnih portalov, saj ne gre za konkurenco,

ampak dejansko za širjenje internetnih vsebin med ljudi, ki teh vsebin na svetovnem spletu niso brali, še v tiskani obliki. Oblak išče sinergijo tudi v sodelovanju s portaloma Iskreni.net in Domovina. Je ter goriškimi tednikom Novi glas.

Da gre za revolucionarni pristop, kaže tudi dejstvo, da se je nedavno pojavila neposredna konkurenca, novi brezplačnik. Le-ta je povsem prekopiral idejo Primorskih odmevov s pomočjo nekdanjega sodelavca Primorskih odmevov.

Tino Mamić

Povejmo na glas

Bil je dober človek

Ob nedavnem odhodu upokojenega goriškega nadškofa Dina De Antonija od nas si ni mogoče izbrisati iz spomina številnih občutenih izjav o njem, da je bil namreč dober človek z velikim srcem. Res težko bi našli osebo, kakršna je bila don Dino, ki je nenehno in vselej ter ob vsaki priložnosti izžareval tisto, čemur pravimo dobrotu. Mnogi so lahko darovi človeka, nekdo je koristen in vpliven zaradi svojega znanja in izobrazbe, drugi se spet odlikuje po dobrem namenu, tretji je zavezan vrednotam, ki jim pravimo skupno dobro, potem so tisti, ki so dosledni v svojem prepričanju in pričevanju, in še in še bi mogli naštevati. Redke pa so osebe, ki jih ne glede na njihov poklic in delovanje preprosto opišemo z besedami, da ta oseba je ali je bila - dober človek. Kar nehoti se nam utrne ta najlepša možna oznaka, ni nam treba navajati podrobnosti in ostalih lastnosti, ker so vse zaobsežene v ugotovitvi in prepoznavanju, da imamo ali smo imeli nemajhno srečo poznati in celo sodelovati z dobro osebo, z osebo velikega srca in dobrote - dobrote, ki obeležuje vso njeno pojavnost v zasebnih odnosih kakor tudi njeno osrednjo značilnost v javnih nastopih. In vse to je bil Dino De Antoni, ob vsaki priložnosti je to svojo dobrotu izžareval, ta dobrotu ga je spremljala ves čas, bila je nekaj skupnega z njim, bila je on sam. Vedno nasmejan, vedno pomirjujoč, vedno svetel, kot bi hotel reči, saj bo še vse dobro, saj nam je lepo, saj smo lahko vsi prijatelji, in to je nekaj najlepšega, vedno

blag in na poseben način nežen in je ta nežnost zaradi njegove mogočne postave toliko bolj izstopala, vedno razpoložljiv in kar zatopljen v človeka, s katerim se je srečal, vedno pripravljen poslušati in se vživeti v vsakogar, pa če je šlo le za bežen pozdrav ali tehtnejši pogovor. Ni težko razumeti, da je bil zaradi te svoje odprtosti srca zelo ranljiv in prav nič zaščiten, ni se umikal v varno oddaljenost, ni se branil z zadržanostjo in nedostopnostjo, ni si lajšal življenja z vzvišenostjo svojega visokega položaja, ne, bil je vedno navzoč z vsem, kar je, z dobroto, ki se daje vsa in je vse v njej zajeto. Zato ni presenetljivo, kot je v poslovnih besedah povedal eden od njegovih škofovskih bratov, da je pri upravljanju svoje goriške nadškofije kakor tudi drugih škofij vselej pomirjal, vselej zbliževal različna stališča, posebej če so bila preveč oddaljena in bi lahko postala neplodna, vselej je bil v tej smeri zelo aktiven, odločen in vztrajen, kar je pač značilno za pravo dobrotu, ki nikakor ni slabost, ni šibkost, ni nemoč, ampak je s svojo pomirljivostjo še kako dejavna in prodorna v prizadevanju za prijateljsko razumevanje med vsemi. In bil je don Dino kot vsem iskreno naklonjen tudi nam Slovencem, in to je bilo čutili na vsakem koraku in ob vsakem srečanju, dal nam je priložnost, da smo mu iskreno hvaležni, hvaležni vse za nazaj in tudi za naprej na sicer razburkani poti življenja. Res hvala ti, Dino, tvoja svetloba bo med nami vedno sijala.

Janez Povše

S 1. STRANI Pogovor: Julijan Čavdek, pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti Gorica

“Kot manjšina se moramo znati pogovarjati z vsemi”

Same sicer nimajo take demokratske tradicije, kot jo pozna Zahodna Evropa, zaradi česar tudi ravnaajo tako, kot pač ravnaajo. Evropa se mora gotovo zamisliti nad tem, da je včasih morda ravnala preveč birokratsko, da je na nekatere države gledala preveč zviška. In vendar mislim, da alternative Evropski uniji ni. Korak nazaj v čas, ko so tu živele posamezne države, bi pomenil za vso celino ogromno gospodarsko škodo, hkrati pa tudi ošibitev evropske identitete. Nastradali bi tudi zato, ker imajo na eni strani ZDA, na drugi Azija s Kitajsko in Indijo vedno večji vpliv na svetovno politiko. EU mora zato nujno obstati. Tudi zaradi tega upam, da bo udeležba na evropskih volitvah 26. maja letos čim bolj množična.

Kaj pa meniš o italijanski politični sceni?

Italija je zanimiv pojav. Vlada, ki jo imamo, je kompromis, saj nobena stranka ni imela večine, ki bi ji zagotovila možnost vladanja. Vrniti se na volitve je bilo nemogoče, ker bi bil izid enak. Tako sta vlado sestavila dva politična subjekta, ki sta bila med volilno kampanjo ostra nasprotnika. Iz zadnjih anket izhaja, da se je razmerje sil nekoliko spremenilo: Liga je zelo napredovala, Gibanje 5 zvezd pa je precej nazadovalo. Marsikaj se bo morda spremenilo še po evropskih volitvah: prve signale so dali izidi volitev na Sardiniji in v Basilicatu. V velikih težavah sta leva sredina in levica, ki še vedno “plavata” v nekem kriznem stanju in v tem trenutku ne zmoreta prepričati ljudi.

Zingaretti kot novi tajnik DS lahko kaj bistvenega spremeni?

Morda je še presoditi, da bi to presodili. V Basilicatu je DS prejela 7 % glasov. Gotovo so na to vplivali škandali v zdravstvu, v katere je bil vpleten deželni predsednik Marcello Pittella, ki je sicer nastopil s samostojno listo, a vendarle v povezavi z levo sredino. Bojim pa se, da bo Zingaretti peljal stranko odločno proti levi in jo oddaljil od sredine. Ne vem, ali je to dobro. Osebnost bi raje videl v DS neko bolj sredinsko stranko, saj so Italijo cela desetletja vodile sredinsko umeščene stranke.

Če bodo predčasne volitve, predvidevam, da bo naslednja italijanska vlada desnosredinska, v kateri bo Liga pač imela največ moči, saj trenutno uživa največji konsenz. Marsikaj bo odvisno od tega, kako se bodo razvijale druge stranke, tudi Forza Italia, ki pa je še vedno 100 % odvisna od Berlusconi.

Kako gledaš na Slovenijo?

Slovenija ima v tem trenutku dobro gospodarsko rast, njena politika pa je zanimiv pojav. Sedanja manjšinska vlada sicer uživa - na podlagi objavljenih anket - visoko podporo. Po drugi strani ima celo vrsto težav, saj je kar nekaj ministrov že odstopilo oz. so jih zamenjali. Mislim, da je v Sloveniji še vedno preveč politične ostrine med večino in opozicijo. Potrebno bi jo bilo vsaj malo ublažiti. Seveda, razlike obstajajo in prav je, da so, toda programske teme

so prevečkrat v senci osebnega kreganja, ki ljudi oddaljuje od politike.

Ko imaš vse to pred očmi, kako gledaš na stranko Slovenske skupnosti in našo stvarnost danes?

Slovenska skupnost je zame politična vizija manjšine, ki ima politično vodstvo, v katerem so Slovenci združeni ter kljub razlikam nastopajo samostojno in enotno. Ta vizija je po mojem mnenju zelo aktualna in potrebna. Kronična težava stranke pa je zagotovitev notranje strukture, ki naj bi bila v koraku z današnjim časom in ritmom. Za to si sicer prizadevamo, je pa vedno več administrativnih obveznosti, ki jih ni lahko izpeljati. Slovenska skupnost je vedno delovala na osnovi prostovoljnega udejstvovanja, predvsem na krajevni ravni. Ker je tega na splošno vedno manj, to občuti tudi SSK. V kratkem bomo morali o tem resno razmisliti. Glede na omejena sredstva, s katerimi razpolagamo, če SSK še obstaja, je to zato, ker so ljudje zelo navezani na našo stranko. Danes pa to ni več dovolj.

Rezultati zadnjih deželnih volitev kažejo, da je SSK obdržala zadosten odstotek glasov, ki je bil sicer skromnejši v primerjavi s tistim izpred petih let. To nas skrbi. Mislim, da bi morala imeti stranka SSK v tem trenutku jasnejše politične pozicije. V dobršni meri je na deželnih volitvah po mojem mnenju “plačala” za povezavo z levo sredino, ki je - posebno na deželi ravni - naredila nekaj “samomorskih” izbir, ki so botrovale preobratu in zmagi desne sredine.

Za celotno našo narodno skupnost v Furlaniji Julijski krajini je vedno bolj aktualno prepričanje, da manjšina ne sme biti politično opredeljena. Bolje je, če ima neko samostojno pozicijo in vsekakor odnos s tistimi, ki vlada. To je danes še posebej aktualno, ker imamo slovenske izvoljene predstavnike tudi v desni sredini.

Kljub težavam pa je stranka SSK dejavna in vitalna, kar je bilo ne nazadnje razvidno tudi na novoletnem sprejemu. Ugledni gostje so pokazali, da je SSK nekaj “razpoznavni znak” naše dežele. V tem trenutku je to edina stranka, ki tudi na politični ravni prča o jezikovni raznolikosti dežele FJK, na kateri sloni deželna upravna avtonomija. Furlani imajo novonastali politični subjekt Patto per l'autonomia, ki združuje furlanske avtonomiste, s katerimi imamo odlične odnose. SSK pa ima na tem področju najdaljšo politično kilometrino.

Konec maja letos bodo občinske volitve v 13 občinah naše pokrajine. Nas seveda zanimajo predvsem tri slovenske. Kaj nam lahko poveš kot pokrajinski tajnik SSK o tokratni volilni preizkušnji v Števerjanu, Sovodnjah in Doberdobi?

V Števerjanu bo verjetno tretjič kandidiral Franca Padovan. Zadnja beseda pripada krajevni sekciji, ki se pred odločitvijo posvetuje z ljudmi na območju. Ker gre za občino, ki ima manj

kot tisoč prebivalcev, bo po novem v občinskem svetu le deset svetnikov.

V Sovodnjah bo zanimiva tekma: Alenka Florenin ne bo več kandidirala. Lista Občinska enotnost se bo predstavila z županskim kandidatom Luco Piskom, pri SSK pa bo do verjetno zanimive novosti. Izbira bo na koncu odvisna od volivcev. Upam, da bodo ljudje v Sovodnjah volili na podlagi programa in ne ideologije, kot se je dogajalo vsa povojna leta.

V Doberdobi še vedno potekajo dogovori; kot kaže, pa se bo tam obnovila občinska lista, ki je nastopila pred petimi leti. V tem trenutku je še vedno odprto vprašanje županskega kandidata.

Ponavljam: iskreno obžalujem dejstvo, da tako v Sovodnjah kot v Doberdobi ni prišlo do dogovora o sodelovanju pri upravljanju občine. Ker se je nato do nas obrnila Liga, zelo resno upoštevamo možnost sodelovanja, sicer ob spoštovanju točno določenih pogojev: za nas je bistveno, da so kandidati domačini. Vem, da bomo doživeli kritike, nekaj smo jih že. Je pa tudi res, da smo zbirna stranka, ki predstavlja narodno skupnost. Kot taki se moramo znati pogovarjati z vsemi. V desni sredini trenutno srečujemo osebe, ki kažejo določeno odprtost, ki je prej ni bilo. Seveda ni vse optimalno. Še so problematična stališča. Ni pa to več tista desnica, kakršne smo bili vajeni v preteklosti. Kot manjšinska skupnost moramo to upoštevati. Slovenci nismo skupnost, ki nujno spada na levo. Pa še to: če so v nekaterih desnosredinskih strankah Slovenci, zakaj ne bi smeli z njimi sodelovati, glede na to, da smo zbirna stranka? Tako ali drugače smo poklicani k temu, da Slovence zbiraemo. Pripravljeni smo bili sodelovati z Občinsko enotnostjo: če tega nočejo, je to pač njihova izbira. Ne verjamem, da so na krajevni ravni, ne glede na politične barve, take razlike, da bi ne mogli najti skupnega jezika. Mislim, da bi korak v smer odprtosti in sodelovanja tudi privabil več ljudi k političnemu udejstvovanju. Razdeljenost pa jih, nasprotno, oddaljuje.

Za občinske volitve se torej še vedno dogovarjate z Ligo?

Da, pogovori potekajo. Vem, da so pomisleki in tudi sam jih imam, ko pomislim na nekatere odločitve rimske vlade! Toda državna raven je nekaj povsem

drugega od krajevne. V naši deželi se politična slika marsikje korenito spreminja, nastajajo transverzalne občanske liste. Nismo izjema. Iščejo pač sodelovanje s Slovenci v različnih strankah in s tistimi, ki si ga

foto dd

želijo.

Obstaja še dialog s slovensko komponento Demokratske stranke?

Dialog obstaja, seveda. Na deželni ravni gotovo, na občinskih ravneh je bolj odvisen od posameznih izvoljenih predstavnikov. Dokler ni volitev na vidiku, se zdi, da je vse lepo in prav. Pred volitvami pa se pokaže, kaj je in kaj ni. Če na Goriškem ne sodelujemo, sicer ni nič novega. Novosti pa so na Tržaškem: čudno se mi je zdelo, da je slovenska komponenta DS na Repentabru zavrnila sodelovanje, ki je bilo dobro, medtem ko je Slovenska skupnost pokazala pokončnost in odgovornost v Dolini, ko je podprla njihovega kandidata Kluna. V Zgoniku pa vse po starem. Tu

nekaj očitno ne gre.

Presenečajo me tudi zadnja stališča slovenske senatorke, ki so vedno bolj strankarska, čeprav je kandidirala kot neodvisna. Razumem, da njen položaj ni enostaven, tudi ker je edina levosredinska senatorka iz FJK. Da Demokratska stranka izvaja ostro opozicijo, je normalno. Edina slovenska parlamentarka pa bi morala imeti tak pristop, ki omogoča odnos med narodno skupnostjo in vlado.

Zakaj srečuje Slovenska skupnost kljub vsemu toliko težav, da bi res postala in bila zbirna stranka?

Še vedno si prizadevamo, da bo to postala. Slovenska skupnost ima to vizijo in poklicanost, ki ima globoke korenine v zgodovini primorskih Slovencev. Žal se nas še vedno drži razdeljenost, ki je nastala po drugi svetovni vojni. In ko bi jo enkrat za zmeraj uspešno preseči, bi se to pozitivno poznalo, ne le v politiki. Ne razumem očitka, da delovanje kot zbirna slovenska stranka je proti vključenosti v splošno italijansko družbeno stvarnost. Konec koncev smo bili Slovenci na tej zemlji, preden je sem prišla Italija.

Problem je tudi prepoznavnost v sodobnih družbenih razmerah, kjer politika ne navdušuje več ljudi. Komunikacija je postala izredno hitra, biti moraš tehnično “opremljen”, imeti moraš dober spletni portal, prisoten moraš biti v družbenih omrežjih, ki jih je vedno več.

Ne nazadnje je treba biti prisotni na teritoriju in imeti primeren program. Kar se tiče dobrega programa, pa ga SSK vendarle ima!

Ne izključujem niti možnosti, da bi bil čas za novo skupno stranko, ki bi imela novo ime in nov simbol. A za kaj takega moramo biti vsi ali vsaj velika večina.

Na kateri osnovi?

Na osnovi narodne pripadnosti in skrbi za naš teritorij. Skupno nam je, da smo Slovenci v Italiji, da govorimo slovensko in da prebivamo v teh krajih že do-

bro tisočletje. Na teh osnovah bi kot stranka in kot narodna skupnost lahko še marsikaj dosegli. SSK ima sicer svoj simbol, svojo tradicijo in dediščino. Če pa bi bili pogoji za nekaj novega, zakaj ne bi poskusili?

Člen v deželnem volilnem zakonu iz leta 2007, ki so ga dosegli Mirko Špacapan, Andrej Berdon in Damijan Terpin, je primer olajšanega zastopstva. V vseh teh letih se ga uspešno poslužuje samo SSK. Zakaj ne bi pripravili skupne slovenske liste, ki bi bila izraz celotne slovenske narodne skupnosti? Se tega morda bojimo?

Ljudje se na splošno vedno bolj oddaljujejo od politike. Kako je pri SSK? Ima dovolj somišljenikov, ki so pripravljeni si zavihati rokave?

Za zdaj jih je še dovolj. Je pa res, da tudi mi občutimo problem oddaljenosti ljudi od politike. To se pozna tudi, ko iščemo kandidate za volitve. To je velik problem, velika “nevarnost”. To namreč pomeni, da ljudi ne zanima skupno dobro. Mnogi imajo morda tudi izkrivljeno podobo političnega udejstvovanja, za kar je gotovo kriva tudi politika sama. Politika pa bi vseeno morala biti spoštovanja vredna oblika služenja družbi, ki je nujna, če hočemo ohraniti demokratičen ustroj, ki je nastal po vojni kot sad boja proti trem totalitarizmom in ki je vse do danes omogočil, da imamo v Evropi eno najbolj razvitih oblik družbe in blaginje. Oddaljevanje od političnega udejstvovanja tudi na najnižji stopnji krajevne ravni postavlja pod vprašaj te demokratične pridobitve. Tega se moramo vsi zavedati.

Skrbi me tudi, da je vse več oddaljenosti med civilno družbo - v širšem pomenu besede - in politiko. Pred leti je bila simbioza politika-civilna družba trdnjša, bila je neka vzajemnost, ki je danes šibkejša, in to ni dobro. Politika mora imeti stalen dialog s civilno družbo, povezovati njene različne dele, skrbeti, da se ne zapirajo sami vase, in iz njih črpati kakovostne kadre. Politična kultura in udejstvovanje ljudi sta zagotovilo, da kot narodna skupnost ostanemo subjekt in ne propademo v folklorni rezervat.

Zato že zdaj vabim vse, da se 26. maja udeležijo evropskih in občinskih volitev. Slovincem pa še posebej priporočam, naj uporabijo dvojezično volilno izkaznico in oddajo glas našim kandidatom. Ne bo vam žal.

Danielj Devetak

Z 2. strani

Predstavitev projekta ...

Na predstavitvi v Benetkah je odbornica za jezikovne manjšine Dežele Veneto Manuela Lanzarin takole poudarila: “Projekt krepi oprijemljivo in nematerialno kulturno dediščino avtohtonih jezikovnih skupnosti kot dodano vrednost za gospodarski razvoj ter kulturni in trajnostni turizem na ozemljih, kjer se bo izvajal. Spoznavanje posebnosti ozemlja prispeva k temu, da zgodovina postane razumljiva, in to še posebej za mlajše generacije, s krepitvijo lokalnih identitet in utrjevanjem avtonomije”.

Enako razmišlja tudi predsednik SSO Walter Bandelj, ki je poudaril, da so avtohtone na-

rodne skupnosti in jezikovne manjšine veliko bogastvo našega območja. Potrebno jih je primerno ovrednotiti in promovirati. Projekt PRIMIS gre prav v to smer in z “nadlajevanjem plodnega sodelovanja med narodnima skupnostima v obeh sosednjih državah bo zagotovo prispeval k večjemu gospodarskemu razvoju in promociji ozemlja”. Tudi predsednica SKGZ Ksenija Dobrila je pozdravila sodelovanje obeh narodnih skupnosti; naglasila je, da projekt promovira dediščino z inovativnimi prijemi in si od njega lahko veliko obetamo, saj “bo Primis imel v svojem fokusu promocijo tako snovne kot nesnovne de-

diščine”.

Sodelovanje podpira tudi Slovenija, ki jo je v Benetkah predstavljala sekretar USZS Robert Kojc: “Pomembno je, da se poznamo, razumemo drugega, tudi z vidika zgodovine in kulture. To so mostovi, ki jih gradimo in nas lahko združujejo, to je evropski duh, v katerem živimo. Slovenska in italijanska manjšina sta pomembna člena v tem dojemanju in gradnji prihodnosti, ki mora biti skupna”. Programi čezmejnega sodelovanja so pomemben dejavnik pri utrjevanju evropske kohezije in ustvarjanju novih mrež med institucijami različnih evropskih držav. Pomembno in lepo je, da so manjšine vpete v te procese, ki gradijo prihodnost evropskega kontinenta v duhu kulturne rasti, sodelovanja in gospodarskega napredka.

Nepoznane afriške lepote in življenjski utrip velikega mesta Cotonou

Benin, dežela sonca in pisanih barv (4)

Prideva do ulice, kjer v malih trgovinah *boutiques* prodajajo blago. Lastnice so skoraj vse po vrsti okrogle, štejejo denar in v zvezke s kemičnim svinčnikom pišejo račune in zneske. Njihove pomočnice, deklice, stare kakih trinajst let, zlagajo težke bale blaga drugo vrh druge na visoke police. Tiho so in včasih se ti zazdi, da z besedami požirajo tudi solze.

V ulici s čevlji kupujeva čevlje za otroke. *Takmašne*. Sestra Ghislaine ima na listu papirja napisan seznam z imeni otrok in številkami čevljev. Čevlji za deklice so lakirani, vseh barv, od roza naprej, okrašeni z bleščicami ali rožicami, in skoraj vsi imajo bolj ali manj visoke petke. Tudi za fante kupi bolj praznična obuvanja, ne vsakdanjih športnih sandal.

V ulici s kozmetiko si ogledujeva mila za osebno nego, mila za pranje, kreme, šampone, pralne praške, varekino. Sestra Ghislaine nakupi čistila. Kokosovo kremo za obraz, kremo za noge in parfume bo šla kupit v drugo ulico, k neki muslimanski družini. Ko soferja ni več z nama, puščava stvari pri prodajalcih. Sestra povsod zahteva račune. To je garancija – tako ve, kaj je kupila in kaj ji morajo dati, ko se bova vrnila. Vprašam jo, ali si je zapomnila, kje vse sva bili in kje sva pustili

kartonaste škatle z nakupljenimi artikli. Vse ve, vse si je zapomnila, vse ulice pozna. Ko končava nakupe, pokliče fanta s *pousette*, vozičkom iz lesa in železnega ogrodja. Vse škatle naložimo na voziček in gremo proti

ni smeti, ali bi raje komu stopil na nogo, fant – ker je cesta zabasana z motorji, avtomobili, kombiji in pešci, mimogrede dvigne težko *pousette* na glavo in gre naprej. Med butiki – kolibami na obeh

avtu. Ko sofer vse zloži v prtljažnik, sestra fantu da nekaj drobiža za plačilo. Vprašam jo, koliko mu je dala. Če preračunam, je manj kot en evro. Zdi se mi malo, a sestra pravi, da ni. Kaj pa bo lahko s tem kupil? Veliko ananasov, kruh ... Spoznam, kako ti fantje trdo delajo, da kaj zaslužijo. Ko je na tržnici taka gneča, da ne veš, ali bi se raje izognil umazani luži na tleh, pol-

straneh teh ulic so še potujoče trgovine. Punčke na glavi nosijo nizko košaro s paradižniki, starke vanjo naložijo vse, od modrčkov in sandal do japonk in čevljev, z vseh strani košare pa krog in krog z obešalniki visijo majice, obleke, srajce ... Mimo pride nekdo, ki s seboj tovari iz palmovih vej spletene košarice in koške, slamnike, posušene in okrašene buče, ki jih bo kdo uporabil kot

zvočilo ...

Popoldan se najina odisejada po tržnici nadaljuje. Vse do teme. Sestra Ghislaine je na koncu že tako utrujena, da se sploh ne pogaja več za ceno. Samo še kupuje. Božična darila za otroke. Trak za lase z rožico za deklice, ropotuljice za dojenčke, ure, ki utripajo z rdečo svetlobo, za malo večje otroke ... Na koncu kupi še veliko ogledalo, česar najbrž sploh ni nameravala. Samo da se reši nadležnega prodajalca, ki sredi gneče, skoraj na križišču cest, prodaja svojo robo. Prečkava cesto. Če avtomobili prihajajo z desne strani, mi sestra reče,

naj se postavim na njeno levo stran. In obratno. Skratka, ker je temno, ker ni prehodov za pešce, ker ni semaforjev, ker najbrž nihče ne sliši piščalke, na katero piska policaj, nemočen, pa čeprav ima puško obešeno čez rame, je njena bela redovna obleka nadomestila vse prometne znake s prometnimi pravili in predpisi vred. Varno prečkava de-ročo reko, cesto polno hupajočih avtomobilov, motorjev, pešcev ...

Na poti domov sofer odpre vsa okna, da se v avtu ne zadušimo od vročine.

A ko se ponoči vrnemo domov in se od utrujenosti opotekam in izgubim smisel za orientacijo ter svojo sobo iščem v smeri, kjer je hlev za prašiče, so moji lasje trdi od smoga, tako da si telo in lase dvakrat umijem s šamponom in obilo vode ... Sestra Ghislaine pa bo še ostala pokonci. Sestre in otroci bodo vse nakupljene stvari iz avta odnesli v hišo, pospravili in zložili na svoje mesto. Sestre bodo potem še pozno v noč izbirale, pripravljale in zavijale darila za otroke. Res so neutrudne, močne, delavne, vzdržljive. Tako kot vsi ljudje v Beninu.

/ dalje
Špela Pahor

SD SONČNICA "Postni dan družine" v Štandrežu

"Najin zakon sva podrla in na novo zgradila"

foto dd

Skupnost družin Sončnica je 24. marca priredila še eno uspešno srečanje. V sodelovanju z dekanijo Štandrež in Mladinskim domom je v Štandrežu prvič potekal "postni dan družine", priložnost, da so se družine srečale, kaj zanimivega slišale in se sročeno družile.

Po jutranji maši, ki jo je daroval - prvič med zamejci v Italiji! - župnijski vikar v Šempetru in Vrtojbi, g. Boris Milavec, se je lepo število zakoncev zbralo v prostorih doma Anton Gregorčič, kjer sta jim - medtem ko so skavtinje varovale otroke in se z njimi igrale - spregovorila Matjaž in Nina Vidic iz Police pri Grosuplju. Njuno pričevanje z naslovom *Bi poskusila še enkrat?*, ki ga je v imenu organizatorjev uvedla Marija Marušič Bandelj, je bilo pristno in ganljivo, hkrati polno upanja. "Najin zakon sva do temelja podrla in ga potem na novo zgradila", sta začela pripovedovati svojo življenjsko zgodbo. Poročena sta 21 let, imata štiri otroke. Med sabo sta imela "veliko brušenja in iskanja drug drugega". Izšla sta iz različnih družinskih izkušenj, v prvih letih zakona nista našla skupnega jezika, nista se znala po-

govarjati, med njima se je začelo lomiti: "Najin odnos je začel umirati". In sta šla narazen. Nina s hčerkama se je odselila. "Ni bilo pogovora, ni bilo nobenega odnosa". V naslednjih mesecih sta imela možnost se spraševati, se poglabiti sama vase, kaj sta morda narobe delala v zakonu. In stvari sta začela drugače dojemati. "Takrat sem veliko prejel in premolil", je dejal Matjaž, ki je doživel notranjo spremembo. Začel je drugače razmišljati. "Dokler ti gre fajn, sploh ne veš, da je kje Bog"... Naučil se je se zahvaljevati tudi za to, kar je šlo narobe. "Slučajno" sta prišla v stik z zakoncema Vilmo in Danijem Siterjem ter z društvom Družina in življenje. "Po kapljicah" in ne brez težav se je njun odnos začel oživljati vzporedno z odkritjem globlje duhovne rasti. "Bil je blagoslovljen čas". Nina je svojo družino izročila Bogu in z majhnimi koraki sta prišla do tega, da sta bila pripravljena *poskusiti še enkrat*. Vključila sta se v zakonsko družino, na novo postavila temelje in začela graditi zakon. "Če ta najina zgodba reši samo en zakon, sva midva že svoje dosegle"

DD

Apostolsko pismo papeža Frančiška

Communis vita

V torek, 26. marca 2019, je bilo objavljeno apostolsko pismo v obliki motu proprio papeža Frančiška z naslovom *Communis vita*, s katerim so bile spremenjene nekatere norme Zakonika cerkvenega prava.

Življenje v skupnosti je eden od bistvenih elementov redovniškega življenja in zato "morajo redovniki prebivati v svoji redovni hiši, držeč se skupnega življenja, in je ne morejo zapustiti brez dovoljenja svojega predstojnika" (kan. 665 § 1 ZCP). Izkušnja zadnjih let pa je pokazala, da so bile ugotovljene situacije, povezane z nezakonito odsotnostjo iz redovne hiše, med katerimi so se redovniki odtegnili oblasti zakonitega predstojnika in jih včasih ni bilo moč izslediti.

Zakonik cerkvenega prava nalaga predstojniku, naj poišče nezakonito odsotnega redovnika, da bi mu pomagal vrniti se in vztrajati pri lastni poklicanosti (prim. kan. 665 § 2 ZCP). Nemalokrat pa se zgodi, da predstojnik ni sposoben priklicati odsotnega redovnika. Glede na normo Zakonika cerkvenega prava je moč po preteklih najmanj šestih mesecih nezakonite odsotnosti (prim. kan. 696 ZCP) začeti postopek za odpustitev iz skupnosti po vnaprej določenem postopku (prim. kan. 697 ZCP). Vendar pa, ko se ne ve, kje redovnik stanuje, je težko dati dejanskemu stanju pravno gotovost.

Zato ob tem, da ostane isto, kar je določeno z zakonom glede od-

putitve po šestih mesecih nezakonite odsotnosti, z namenom, da se pomaga institutom pri ohranjanju potrebne discipline in da se lahko začne proces za odpustitev nezakonito odsotnega redovnika še posebej v primerih

nenajdljivosti, sem se odločil dodati h kanonu 694 § 1 ZCP med vzroki za odpustitev ipso facto iz instituta tudi daljšo nezakonito odsotnost iz redovne hiše, ki je trajala najmanj dvanajst nepretrganih mesecev, z istim postopkom, kot je opisan v kan. 694 § 2 ZCP. Objavo dejstva višjega redovnega predstojnika, da bo imela pravne učinke, mora potrditi Sveti sedež, za institute škofijskega prava pa potrditev pripada škofu, kjer je glavni sedež (instituta).

Uvedba nove številke v § 1 kan. 694 pa poleg tega zahteva spremembo kan. 729, ki se nanaša na svetne institute, za katere ni predvidena uveljavitev neobvezne odpustitve za nezakonito odsotnost.

Ob upoštevanju vsega tega odločam torej, kot sledi:

1. člen: kan. 694 ZCP je v celoti zamenjan z naslednjim besedilom:

§ 1. s samim dejanjem velja za odslovljenega iz ustanove član, ki:

- je javno odpadel od katoliške vere;
- je sklenil ali, tudi samo civilno, poskušal skleniti zakon;
- je bil nezakonito odsoten iz redovne hiše v smislu kan. 665 § 2, nepretrgano dvanajst mesecev, upoštevajoč tudi neizsledljivost redovnika samega.

§ 2. V teh primerih naj višji predstojnik s svojim svetom brez kakršnegakoli odlašanja, ko je zbral dokaze, da izjavo, da pravno obstaja razlog za odslovlitev.

§ 3. V primeru, ki ga predvideva § 1 št. 3, mora biti ta izjava, da bo pravno obstajala, potrjena s strani Svetega sedeža. Za škofijskopravne ustanove jo potrdi škof, kjer je glavni sedež ustanove.

2. člen: kan. 729 ZCP je v celoti zamenjan z naslednjim besedilom:

Član se odslovi iz ustanove po določbi kan. 694 § 1, 1 in 2 ter 695; konstitucije naj razen tega določijo druge razloge za odslovlitev, da so le sorazmerno tehtni, zunanji, je zanje odgovoren in so pravno dokazani, in se ohrani način postopka, kakor je določen v kan. 697-700. Glede odslovljenega naj se uporabi predpis kan. 701.

Kar je sklenjeno s tem apostolskim pismom v obliki motu proprio, odločam, da ima dokončno in stalno veljavo, ne glede na katero koli nasprotno stvar, četudi je ta vredna posebne omembe, in da se razglasi z objavo v L'Osservatore Romano ter da stopi v veljavo 10. aprila 2019. Objavi se v uradni razlagi Acta Apostolicae Sedis.

Dano v Rimu, pri Sv. Petru, 19. marca 2019, na praznik sv. Jožefa, v sedmem letu pontifikata.

ZAKAJ PRAV JEZUS? (63)

PRIMOŽ KREČIČ

Kriza v Galileji

Jezusovo javno delovanje v Galileji je najprej doživelo rast in razmah. Spremljali so ga učenci in drugi, ki so bili navdušeni nad njegovim oznanilom in čudeži. V njem so videli pastirja, čeprav so bile njegove besede včasih zelo zahtevne. Evangelist Marko predstavlja tri prilike, ki ponazarjajo rast Božjega kraljestva: prilika o sejalcu, o rastočem žitu in o gorčičnem zrnu. (Mr 4) Po tem je kmalu prišlo do težav, najprej z njegovimi sokrajanji, (Mr 6,3) ki so se pohujševali nad njim. Tudi na drugih krajih je doživel zavračanje in nevero, tako da je vzdihnil: Kaj, ta rod zahteva znamenje? Resnično, povem vam: Temu rodu znamenje ne bo dano". (Mr 8,12)

Za Jude z dolgo duhovno tradicijo je bila Jezusova novost prehud izziv, niso mogli sprejeti njegove Božanskosti. Zavedal se je, da mnogi, ki so hodili za njim, **še niso bili pripravljeni narediti korenite življenjske odločitve zanj** in za njegovo oznanilo. Zato so se počasi oddaljili. Ko je bil v čolnu z učenci, jim je očital trdost srca, da so videli čudeže pomnožitve kruha, pa še niso sprejeli resnice o njegovi osebi in poslanstvu. (Mr 8, 17-21) Rekel je, da kdor ima ušesa za poslušanje, naj poslušaj! (Mr 4,9) Farizejem, ki so iskali, da bi ga ujeli v besedi, je navedel preroka Izaija: "*To ljudstvo me časti z ustnicami, a njihovo srce je daleč od mene*". (Mr 7,6) Pred ozdravitvijo božjastnega dečka je rekel očetu in učencem, ki mu niso mogli pomagati: "**O neverni rod! Do kdaj bom pri vas?** Do kdaj vas bom prenašal? (Mr 9,19) Po prvi napovedi trpljenja in smrti v Jeruzalemu je povedal: "Kdor se sramuje mene in mojih besed pred tem prešušnim in grešnim rodom, se ga bo tudi Sin človekov sramoval, ko bo s svetimi angeli prišel v veličastvu svojega Očeta". (Mr 8,38) Poleg nasprotovanja ljudi je bil deležen hudega zavračanja s strani farizejev in voditeljev ljudstva. V priliki o gospodarju in viničarjih je napovedal svoje trpljenje in zapuščenoost. (Mr 12,1) To zavrženje se je pokazalo, ko je množica kričala pred Pilatom: Križaj ga! (Mr 15,14) Na križu je z besedami Psal-

mista izrazil svojo bolečo zapuščenoost od Očeta. (Mr 15,34)

Evangelist Janez je pokazal na krizo v Galileji v povezavi z Jezusovo pomnožitvijo kruha v puščavi in evharističnim govorom v shodnici v Kafarnaumu. (Jn 6) Okrog Jezusa se je zbrala velika množica ljudi, ki jih je čudežno nasitil s petimi hlebčki kruha in dvema ribicama. Ljudje so bili neizmerno navdušeni in so ga hoteli postaviti za kralja, Jezus pa se je umaknil na samotnen kraj. (Jn 6,15) Drugi dan je učil v shodnici v Kafarnaumu, na drugi strani jezera. Ljudem, ki so ga iskali, je povedal, da ga ne iščejo, ker so videli znamenja, niti zato, ker so razumeli, da je blizu Božje kraljestvo, ampak ker so jedli in se nasitili. (Jn 6,26-27) Povabil jih je, **naj iščejo kruh, ki ne mine in ga on prinaša**. Ta kruh je hrana za večno življenje. Predstavil se je kot kruh, ki je prišel iz nebes. (Jn 6,51) Povedal je, da ni dovolj sprejeti darov, ki jih daje Bog, ampak Boga, ki je prvi darovalec in se razodeva po njem ter v vsem, kar je. Jezus je tudi **opozoril na pomen svoje smrti in vstajenja, po katerih bo prišlo novo življenje**.

Njegovo trpljenje bo daritev za življenje sveta. Jezus ni več govoril Judom, ampak **učencem, ki ni so hoteli sprejeti razodetja o evharistiji**. Rekl so: "Trda je ta beseda. Kdo jo more poslušati?" (Jn 6,60) Evangelist pravi, da je prišel čas za prečiščenje, zato so začeli odhajati in ga zapuščati. (Jn 6,66) Ostala je le majhna skupina apostolov. Jezus si ni zakrival oči pred nevero, ki je zajela tudi to skupino, vendar se je usmeril v samo korenino vere, kjer se srečujejo Božja milost in človekova odgovornost. Potem ko so vse zastavili zanj, **jih je vprašal o svobodi njihove pripadnosti: "Ali hočete tudi vi oditi?"** (Jn 6,67) Bilo je vprašanje o življenju in smrti. Bilo jim je nerodno, toda v njihovem imenu je spregovoril Peter in izpovedal vero ter zaupanje v Jezusa: "Gospod, h komu naj gremo? Besede večnega življenja imaš in mi trdno verujemo in vemo, da si ti Sveti, Božji". (Jn 6,68-69) Od velike množice je ostala le majhna skupina, ki je sledila Jezusu in šla z njim na pot proti Jeruzalemu.

Sv. Duh pri Škofji Loki / Delavnice molitve in življenja

Reden, oseben, globok odnos z Jezusom

V domu duhovnosti s. uršulink Sv. Duh pri Škofji Loki je od 29. do 31. marca 2019 potekala narodna skupščina združenja Delavnice molitve in življenja (DMŽ). Ob praznovanju 25. obletnice DMŽ v Sloveniji jih je vodil klic

cem omogočiti neposredno izkušnjo Boga, v intimnem odnosu, iz obličja v obličje, zato lahko za voditelje rečemo, da so prinašalci Boga. S pomočjo praktičnih navodil se udeleženci učijo moliti tako, da gijo prijateljski odnos z Bogom, ki

koprski, ljubljanski in mariborski. Aktivno v njih deluje 40 voditeljev; obiskujejo kraje in so pripravljeni prevoziti tudi več 100 km, da se odzovejo vabilu. Delovanje usmerja in koordinira narodna ekipa, ki jo od januarja 2019 animira Sonja To-

po utrjevanju ponovne utemeljitve DMŽ in samokritiki. DMŽ so ena od novejših oblik nove evangelizacije in služenja v Cerкви, ki temelji na postopnem, metodičnem učenju molitve in osebnem premišljevanju Božje besede. Tridnevni program, ki ga je pripravila narodna ekipa Slovenije, so se udeležili voditelji iz Slovenije, br. Štefan Kožuh, ki je delavnice vpeljal v Slovenijo, in gostje iz tujine. V sklopu praznovanja je v soboto potekala okrogla miza. V nedeljo je zahvalno mašo daroval koprski škof msgr. dr. Jurij Bizjak. Udeležencem narodne skupščine so se pridružili tudi prijatelji in udeleženci Delavnic molitve in življenja, nekdanji voditelji in predstavniki gibanj.

Jedro združenja DMŽ so voditelji Delavnic molitve in življenja, ki izvajajo duhovne programe za različne starostne skupine. V teh 25 letih je v Sloveniji pri njih sodelovalo preko 6.500 udeležencev. Najbolj so prepoznani po delavnicah za odrasle, izvajajo pa tudi prilagojene delavnice za otroke, odrasajoče, mlade in zakonske pare ter srečanja Izkušnja Boga. Voditelji se trudijo prvenstveno gojiti reden osebni, globok odnos z Jezusom, v molku in samoti, da bi mogli udeležence učiti moliti s pomočjo različnih molitvenih načinov. Večina kristjanov ne doživi globokega izkustva Boga, ker se prej ne potrudijo, da bi se izpraznili in umolknili. Delavnice molitve in življenja skušajo udeležencem

bezen. Naravna posledica molitve je nenehno prehajanje od sebičnosti k ljubezni, zato tudi pravimo, da ima molitev močno počlovečujočo razsežnost. Mislimo na ljubezen v nešteti otenkih: delati dobro tistim, ki nam storijo slabo; odpustiti tistim, ki so nas razžalili; spraviti se, preden položiš svoj dar na oltar; delati dobro, ne da bi iskal povračilo; nastavit drugo lice in ostati gospodar samega sebe; opomniti brate, vendar z blagostjo. K vsemu temu nas spodbuja vprašanje, ki si ga nenehno zastavljamo: "Kaj bi na mojem mestu storil Jezus?"

V Sloveniji je danes okrog 50 voditeljev, ki so organizirani v treh lokalnih koordinacijah:

minljivimi in prehodnimi stvarmi. Medtem ko se svet nagiba k temu, kar mineva, voditelji glasno govorijo o transcendentnosti večnega. Program DMŽ je l. 1984 skupaj z nekaterimi laiki zasnoval br. Ignacio Larranaga (slovenska izgovorjava: Ignacij Laranjaga) in ustanovil mednarodno laiško združenje – skupnost voditeljev Delavnic molitve in življenja, ki je danes razširjeno po vsem svetu. Br. Ignacio Larranaga je osebno izkusil globoko mistično srečanje z Gospodom. Ob tem pa je prepoznal tudi klic zadnjih papežev: sv. Pavla VI., sv. Janeza Pavla II. In Benedikta XVI., ki so vabili Božje ljudstvo in duhovnike: "Učite ljudi moliti".

Združenje DMŽ ima lastno organizacijsko strukturo in statut, ki ga je l. 2002 dokončno potrdil Sveti sedež, v prenovljeni obliki pa Dikasterij za laike, družino in življenje l. 2019. Danes združenje vodi mednarodna ekipa pod vodstvom mednarodne koordinatorke Marie Eugenie Toro De Mejia iz Kolumbije, v Evropi pa konska koordinatorica Lorena Rodriguez Mediavilla iz Španije. Obe sta slovensko združenje počastili s svojo navzočnostjo na narodni skupščini. Več na www.tovpil.org in www.dmz.si. Kontaktne osebe: Jana Barba; jana.barba@rkcs.si; tel.: 040 754 237, Kozina

Pred dnevi so v Vidmu na posebni slovesnosti podelili g. Renzu Boscarolu ob 50-letnici neprekinjenega častnikarskega dela posebno priznanje, ki mu ga je vročil predsednik Častnikarske zbornice Cristiano Degano. G. Boscarolu iskreno čestitam!

Skozi drugačno prizmo (7)

Zanimiva stoletnica

Ne 23. marca smo obhajali, kakor je marsikdo opozoril, stoletnico fašizma. Ta dan so bili namreč na trgu San Sepolcro v Milanu ustanovljeni "Fasci di Combattimento", le teden kasneje smo to dobili tudi v Trstu. Marcello Veneziani lepo pravi, da je imel fašizem starše, brez katerih bi ga ne bilo, to pa sta bila socializem in vojna oz. "interventizem" - volja po bojevanju, skratka. Seveda bi se številni prvega starša, ki je socializem, prav radi znebili, da ne bi bilo prevelike podobnosti z našimi komunizmi, ki so jim raje nadelili socialistično oznako, a ni enega brez drugega, kakor tudi v Nemčiji ne moremo govoriti le o nacizmu, temveč vselej o nacionalsocializmu. Da je bil Mussolini najprej prepričan socialist, je znano. Fašizem je torej sin in pastorek socializma, je dediščina, kakor tudi reakcija nanj. Zanimivo pa je, da je očitno eden večer, medtem ko bi nas radi prepričali, da za drugega to ne velja. Vendar pa, če je večer fašizem, je večer tudi socializem, drugače ne more ali ne bi moglo biti. V resnici, zgodovinsko gledano,

nimamo več ne enega ne drugega, saj te zadeve vselej imajo neko zoro, neki višek in neki zaton, ostanejo pa dediščina, sledi in spomin, to pa. Fašizem in komunizem ali, če hočete, socializem se

Marcello Veneziani

lahko od časa do časa spet pojavita, a nista večna, bolj je "večna" neka druga zadeva, to pa je revolucija, ki se nadaljuje, a dobi v posameznem obdobju drugo preobleko. Če je torej včeraj ali, še raje, predčerašnjim imela ta rdečo zastavo, je potem izobesila mavrično in še kako drugo. Če želimo določene pojave razumeti, jih je treba najprej zgodovinsko umestiti oz. s tujko "historizirati". Tako lahko razumemo smisel, doseg in posledice. Pri tem je treba paziti, da ne bi katerega od teh pojavov absolutizirali, kakor se rado počne, ker

potem vse prej naštetu ni mogoče. Če za katerega od teh naštetih "izmov" rečemo, da je "absolutno zlo",

potem zgrešimo marsikaj. Sploh pa je to zgrešeno v marsikaterem smislu, seveda tudi krščanskem, saj absolutno zlo ne obstaja, medtem ko je absolutno dobro počelo in smoter

vsega, saj je to sam Bog. Danes tako imamo "fašiste brez fašizma", kakor pravi dobro Fusaro, kar pa bi lahko uporabili še za druga gibanja. Imamo seveda tudi danes neka prepričanja, podobna preteklim, a v osnovi je vedno to, da zadeve slonijo na nekem mišljenju, na neki filozofiji ali nekih filozofijah, potem pa se izrabljajo določene zgodovinske označbe, parole in še kaj. Tako danes tisti, ki še vedno slonijo na temeljih revolucije iz šestdesetih let prejšnjega stoletja, označujejo tiste, ki se z njimi danes ne strinjajo, kar s fašisti. Skratka, precej stvari je prav anahronističnih, zato pa smešnih, tudi te v povezavi s fašizmom, seveda, po drugi strani pa imamo to, kar je večno, a današnje takšne in drugačne protestnike, hujskače, kričače, mazače in še koga bolj malo, če sploh kaj, zanimajo.

Andrej Vončina

V razmislek

Krivda Juda Iškarijota

Pred seboj imam v mislih čudovito upodobitev freske zadnje večerje v župnijski cerkvi v Podmelcu v Baški grapi. Obrazi apostolov so zaskrbljeni, medtem ko se apostol Juda od te skupine oddaljuje. Umetnik je potem naslikal še en prizor. Na stebri ob freski je naslikano drevo, na katerem je upodobljen obešeni Juda, nad njim na veji pa hudič, ki se mu smeje. Izredna ljudska domišljija! (Srednjeveške freske so slikali preprosti slikarji, ki pa so bili prežeti z vero.)

Nizozemska pisateljica Lot Vekemans se je spopadla z eno od najbolj zagonetnih tem iz Nove zaveze, ko je na oder postavila monodramo z vznemirljivo zgodbo o Judu Iškarijotu. V Tržaškem gledališču jo je režiral Igor Pisan, vloga pa je zaupal igralcu Primožu Fortejju. Iz dramske vsebine takoj zasledimo judovski način branja Svetega pisma. Ta zahteva, da se bralec sam poglobi v vsebino svetopisemske zgodbe in jo tako na njemu lasten način tudi sprejme, še več, iz nje naj stke svojo zgodbo. Pisateljica se nasloni na dve različni izročili: prvo je Sveto pismo, drugo pa protestantsko pojmovanje same zgodbe. To dvojje pa sestavlja skupek dvomov, tako da se Judovo sporočilo v

monodrami ne dotakne odpuščanja in konča s tragedijo. Kljub temu je tokrat igralec dal gledalcem vedeti, da je Juda ljubil svojega Učitelja. Nekateri razlagalci Svetega pisma so napisali, da, ko je

Juda Iškarijot priznal svojo krivdo – izdajstvo, je sprejel nase krivdo vsega človeštva, zato njegovo smrt lahko primerjamo z Jezusovo smrtjo. Drugi razlagalci pa poudarjajo, da je Juda pomagal Jezusu izvršiti njegovo poslanstvo. Pri tokratni drami pozoren poslušalec lahko opazi, da avtorica gre še korak naprej v judovsko tradicijsko izročilo, kot ga poznamo iz Svetega pisma stare zaveze, kjer je bil potomec egiptovskega Jožefa prodan v sužnost za 30 srebrnikov. Za enako vsoto je Juda Iškarijot izdal (prodal) Jezusa. Ob koncu drame Juda vztraja

pri svojem početju, ker v sebi vidi mesijansko vlogo. Po avtorčinem pogledu je Juda izpolnil svoje življenjsko poslanstvo, ki mu ga je dodelil Bog. Iz Svetega pisma pa vidimo, da je Jezus opominjal učence pred izdajo, celo Juda je nagovoril, naj se čim prej odloči glede tega, kar želi storiti, čeprav on tega ni razumel. Režiserjev trud pri monodrami se je videl tudi pri igralcu samem, saj se je v vlogi Juda zelo trudil ponotranjiti njegov lik, da bi ga gledalci čim boljše doumeli – razumeli.

Judova drama pa je lahko tudi zavajajoča, če se gledalec po predstavi napačno zamisli in dobi vtis, da je zlo nekaj nujnega.

Ob koncu morda še to: v nekaterih gledališčih pred predstavo z biblično – versko (religiozno) – tematiko skušajo gledalce na predstavo pripraviti s kratko predstavitevijo, tokrat z branjem teksta iz Svetega pisma ali celo s kratkim pogovorom z režiserjem. To je pomembno predvsem zato, ker je pri sodobnem človeku versko znanje v povprečju zelo pomanjkljivo in marsikateri gledalec ne dojame bistva sporočila, ki ga posreduje predstava z biblično ali versko tematiko. O tem, bi se splašalo razmišljati tudi pri nas. Prepričan sem, da je tudi ob tej predstavi Juda, kljub igralčevemu trudu, marsikateri gledalec ostal nenagovorjen, ker ni bil sposoben poglobiti se v predstavo prav zaradi preskromnega poznanja Svetega pisma.

Ambrož Kodelja

Kratke

Mladika v Gorici / Pogled iz središča na zahod

Uredništvo Mladike vabi v sredo, **10. aprila**, v Trgovski dom v Gorici, kjer bo **ob 18. uri** javna razprava o sto letih zahodnega dela Primorske pod Italijo v zavesti Slovencev, ki živijo in delajo v državi Sloveniji.

To je bila namreč tema rubrike Fokus v drugi letošnji številki revije. Prva številka Mladike je prinesla razmišljanja sedmih avtorjev iz tržaške, goriške in videmske pokrajine o položaju Slovencev v Italiji v stoletju, ki je minilo, odkar so slovenski in narodnostno mešani kraji ob slovensko-italijanski meji prišli pod italijansko oblast, na kar se v tej številki odziva pisatelj prof. Boris Pahor, tokratni Fokus z naslovom Sto let v italijanski državi – še pogled iz osrednje Slovenije so pa oblikovali trije ugledni "matični" strokovnjaki: dva zgodovinarja in diplomat.

Dolenjski rojak prof. dr. Stane Granda, ki je bil predstojnik Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU v Ljubljani in predava na univerzi v Novi Gorici, je napisal razmišljanje Kje si, Slovenija? Štajerski rojak, zgodovinar in literarni zgodovinar prof. ddr. Igor Grdina, ki je znanstveni svetnik na Inštitutu za kulturno zgodovino ZRC SAZU v Ljubljani ter ravno tako predava na univerzi v Novi Gorici, je prispeval razmišljanje Tržaško stoletje, daljše od stotih let. Nekdanji veleposlanik v Londonu in Rimu (2010–15) in državni sekretar na Ministrstvu za zunanje zadeve v Ljubljani, zdaj veleposlanik v kabinetu zunanjega ministra in programski direktor Blejskega strateškega foruma, Primorec Iztok Mirošič, pa je napisal krajši esej Viharno stoletje sosodstva (od Rapalla do Bruslja).

Okrogla miza omenjenih avtorjev in razgovor z uredniki Mladike ter občinstvom bosta pomembno nadgradila pobude zadnjih let ob stoletnici prve svetovne vojne in epohalnih novostih, ki jih je prinesel njen konec.

CTA – KCLB / Gledališka predstava in pustovanje V loncu je "brbotala" ... glasba!

V sklopu letošnje gledališke ponudbe za najmlajše, Zimski popoldnevi (Pomeriggi d'inverno), ki jo prireja Deželno središče za animirano gledališče - Centro teatro animazione e figure (CTA), je bil v soboto, 2. marca 2019, popoldan poseben glasbeno

gledališki dogodek, pri katerem je sodeloval tudi Kulturni center Lojze Bratuž. V veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž sta se zvrstili dve ponovitvi predstave Zvočna kuhna. Predstava je nastala kot produkcija Zavoda Federacije Ljubljana, partner je Hiša otrok in umetnosti, projekt sam se je uresničil s podporo Mestne občine

Ljubljana in Ministrstva za kulturo Republike Slovenije. Glasbenik in lutkar Peter Kus je bil z njo v gosteh pri nas že l. 2016 v Goriškem vrtljaku in navdušil naše solarje. Tudi tokrat je v svojo posebno kuhinjo povabil male gledalce, da bi v njej okusili bogastvo zvokov, ki jih lahko proizvajajo glasbila, a tudi kateri koli predmeti. Neskončna kombinacija zvokov ustvarja slastno zvočno vzdušje, ki omami vsakogar. Peter Kus se je tokrat še posebno potrudil, saj je svojevrstno uprizoritev izvajal dvojezično, v slovenščini in italijanščini. Vsakič je njegovo proizvajanje bogate palete zvokov spremljalo okoli 50 otrok, ki so se po predstavi v plesni sobi KCLB lahko posladkali s slastnimi krofi in se ob glasbi sprostiti v pustnem razpoloženju. Na predstavo so namreč prišli našemljeni, saj je bila vendar pustna sobota! / IK

Na odru župnijske dvorane v Doberdobi

Zaživele so Legende v izvedbi mladih igralcev

V nedeljo, 24. marca 2019, so na odru župnijske dvorane v Doberdobi zaživele *Legende*, stare pripovedi vaščanov, ki so jih mladi člani društev, Prosvetnega društva Vrh Sv. Mihaela, Devinskega mladinskega krožka in Slovenskega katoliškega društva Hrast, skrbno uprizorili. Zamisel je nastala na izobraževalnem tečaju Development, ki ga je Krožek Anton Gregorčič organiziral meseca septembra v Lužnicah v sklopu Deželnega projekta *Zastavimo skupne moči za skupne cilje*. Med raznimi delavnici so imeli mladi

naloge zasnovati skupni projekt. V skupini, ki so jo sestavljali Giulia Černic, Mira Tavčar, Petra Pahor, Martina Bearzi in Jurij Lavrenčič, so si tako zamislili projekt, pri katerem bi mladi prišli v osebni stik s starejšimi vaščani, beležili vaške zgodbe in tako odkrivali in obujali lokalno, slovensko izročilo. Projektu je z navdušenjem pristopila vrsta mladih iz omenjenih društev. Zbrana besedila je prespešila Nina Pahor in uglasbil Patrick Quagiatto, saj je ob koncu vsake zgodbe zbor, ki so ga sestavljali dekleta iz sodelujočih vasi ter Fantovska skupina Devin Nabrežina, pod vodstvom dirigenta Mirka Ferlana, zapel uglasbene pesmi. Legende so v režiji Sanje

Vogrič na odru suvereno, sproščeno in na zabaven način uprizorili Petra Pahor, Antje Gruden, Mila Clapiz, Blaž Terpin ter Martina in Lara Bearzi. Začeli so z devinsko zgodbo o *Čenčku in kači*, kjer junak po pogovoru s

kačo išče zaklad, s katerim bi obogatel in kačo (duša v vica) odrešil. To mu zaradi strahopetnosti ne uspe. Minilo bo veliko let, ko bo sin Čenčkovega sina na vrtu sadil lipo, in ko bo ta zrasla, bo iz nje iztesal zibelko. Kdor se bo zibal v njej, bo lahko spet odkril zaklad in za vedno odrešil kačo. Sledila je legenda iz Doberdoba *Ne kradi*, v kateri se na ostrem ovinku v vasi zvrne voz s prašiči. V bližini je "en lump", ki ukrade prašiča in teče proti domu. Po poti sliši glasove, a okoli njega ni nikogar, dokler ne opazi, da prašiča ni več in namesto njega mu zraste grba, ki mu jo je za kazen prisodil hudič. Kot se za legendo spodbodi, ima v vasi različne verzije, na kar sta

igralca na odru večkrat opozorila s klasično otroško izjavo "moja mama pravi, da ...", kar je spravilo v smeh prisotne, ki so v nedeljo do kraja napolnili dvorano.

Vrhovska dekleta so najlepša, trdijo na Vrh Sv. Mihaela. Tako pripoveduje tudi vaška zgodba *Kunčin reši vrhovska dekleta*. Živel je grof, ki je imel vse bogastvo, kar si ga je želel. To pa mu ni bilo dovolj. Želel si je najlepša dekleta, in ko je videl, kako so lepa na Vrh, si je hotel vse prilastiti. Tudi junak Kunčin si je želel vrhovsko dekle, a mu grof tega ni dovolil. Po treh preizkušnjah, ki jih je Kunčin pogumno in uspešno premostil, se je grof prestrašil in junak je tako rešil vrhovska dekleta.

Pripovedovanja in uprizoritve so imele glasbene vložke orkestra, ki so ga sestavljali Aleš Lavrenčič (violina), Anton Jazbec (klarineta), Manuel Persoglia (harmonika), Matilda Travian (saksofon) in Nika Simonič (prečna flauta) in so končale s skupno kraško legendo *O burji*.

Na koncu je občinstvo pozdravila predsednica PD Vrh Sv. Mihaela, Karen Uljan, ki je s ponosom pohvalila delo, ki so ga opravili mladi člani društev in se zahvalila vsem, ki so priskočili na pomoč pri pripravi uspešnega dogodka.

Večkrat starejši kritizirajo mlade, da se ne zanimajo dovolj za tradicije in slovensko narodno izročilo, ta predstava pa je živ dokaz, da to ne drži. Mladim je tradicija pri srcu in jo želijo ohraniti, morda pa potrebujejo pri tem večjo spodbudo.

Legende bodo prvo ponovitev doživele v Finžgarjevem domu na Opčinah v nedeljo, 7. aprila, ob 19. uri.

MČ

Ob 15. obletnici smrti

Tatu Alfredu Iermanu v spomin

Dragi tata, 15 let je že, kar te ni več (+ Sv. Gora, 28. 3. 2004). Zdi se mi tako dolgo časa, a hkrati kot da bi se zgodilo včeraj. Prav povsod te še vidim, kot tudi ubogo mammo. Priznati moram, da med nama dvema v življenju ni bilo nikoli veliko dialoga, kot sem ga imela neverjetno z mammo, to pa zato, ker sva se v resnici zelo malo videvala in govorila. Ti si bil vedno prezaposlen s svojim težkim delom in jaz tudi z ne-lahkim delom, pa tudi s tremi zbori; šele zvečer, ko sva bila popolnoma utrujena in sva se končno odpravila spat, sva lahko malo poklepotala. Bil si tudi zelo zaprtega značaja in s teboj je bilo zelo težko govoriti; prav rad pa si vedno komentiral in

diskutiral s svojimi stalnimi prijatelji v gostilni s kozarcem vina v roki, včasih tudi ne da bi ga pil. Hotel si imeti vedno prav ti, a kljub vsemu, ko se je tvoje življenje končalo na Sv. Gori, sem bila zelo šokirana in nika kor nisem mogla verjeti lastnim očem, da si nenadoma umrl pred menoj in mammo. Zelo mi manjka, posebno zato, ker si me tako rad vozil pohajati vse-povsod. Bil si super tata, tudi če si bil tako tih. Če samo malo pomislim, kako si vsakokrat, ko si prišel domov iz gostilne in bil jezen na svoje prijatelje, vedno pravil: ko bom umrl, ne bo na mojem pogrebu niti psa! V resnici tata, tvoj veličastni pogreb je dokazal, da si bil kljub svojim muham zelo cenjen. Cerkev je

bila nabito polna z dobrimi ljudmi, ki so te imeli vsi re-

snično radi. Bil si res dober in pošten človek do vseh; marsikateremu si naredil veliko dobrega in koristnega. Tata Alfredo, točno vem, da si me imel zelo rad. Le kateri oče nima rad lastnega otroka? Tudi jaz sem te imela vedno rada in komaj takrat, ko si izdihnil na tak krut način, sem se šele dobro zave-

dela, kakšnega res pridnega in skrbnega očeta sem izgubila, ker si mi dal čisto vse. Naj ti bo še vedno naprej tako blago lahka domača ločniška zemlja, kjer že 15. leto počivaš v Božjem miru, že skoraj 2 leti skupaj s svojo ljubljeno ženo Lojzko, ki je bila res prava zate.

Čau papa', za vedno tvoja draga hčerka Marina, ki te ima zmeraj v srcu in mislih, tvoja nečakinja Nevenka in prijatelj Gigi; vsi trije te še danes zelo pogrešamo. Gorica, 28. 3. 2019

Dvojezični križev pot v Medani

V Medani, prijazni vasi v Goriških Brdih, se je na sončno nedeljo, 24. marca, v župnijski cerkvi vil tradicionalni križev pot, ki združuje vernike s slovenske in italijanske strani

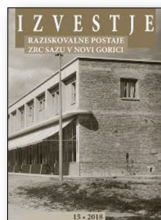
nekdanje meje. Dvojezično pobožnost so vodili župnik iz Biljane Alojz Suban, g. Moris Tonso in g. Maurizio Qualizza, prisotna pa sta bila tudi g. Ugo Bastiani in g. Emil Kramar. Po občutenem križevem potu, ki ga je z doživetjo pesmijo spremljal župnijski zbor, so se z molitvijo spomnili na pred kratkim preminulega zelo priljubljenega upokojenega goriškega nadškofa Dina De Antonija. Verskemu obredu je v župnišču, ob pogrnjenih mizah, ki so jih pripravile pridne roke briških gospodinj, sledilo prijateljsko druženje med različno govorečimi ljudmi. Krasen dan je ponudil čudovit razgled, ki je segal tja do morja in zvonika oglejske cerkve. Udeleženci italijanske narodnosti se prisrčno zahvaljujejo prijateljem iz Medane za tako globoko in lepo doživetje.

KATOLIŠKA KNJIGARNA v Gorici

vabi na kavo

s sodelavci Raziskovalne postaje
ZRC SAZU Nova Gorica,
ki bodo predstavili

IZVESTJE ŠT. 15 / 2018

v sredo, 10. aprila 2019, ob 10. uri
v prostorih knjižarne na Travniku 25

Dogodek je del kulturnega programa
knjižarne, ki ga sofinancira Javna
agencija za knjigo Republike Slovenije

JAK
JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

Kavo bo
ponudilo podjetje

PrimoRoma
TRISTE

ZDRUŽENJE CERKVENIH
PEVSKIH ZBOROV

v sodelovanju z

ZVEZO SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

vabi na postni
duhovni koncert

KRONA
S TRNJA
VENEC JE
NJEGOV

PETEK, 5. APRILA 2019, OB 20.30
CERKEV MARIJE POMOČNICE
JAZBINE - GORICA

Na kavi s knjigo / Gost Saša Rudolf

“Rojen sem pod srečno zvezdo ...”

V Katoliški knjigarni na Travniku smo v sredo, 27. marca, na srečanju Na kavi s knjigo, poslušali uglednega gosta, javnega, kulturnega delavca in novinarja Sašo Rudolfa. Z njim se je pogovarjala novinarka Ivana Suhadolc, predstavila pa sta njegovo najnovejšo knjigo *Moj RAI*, peto po vrsti. Srečanje je bilo, kot po navadi, pod pokroviteljstvom Javne agencije za knjigo Republike Slovenije, kavo pa je ponudilo tržaško podjetje PrimoAroma. Saša Rudolf je maturiral na slovenski realni gimnaziji, nato se je vpisal na fakulteto za politične vede na tržaški univerzi. Med letoma 1966 in 1968 je bil najprej pokrajinski svetovalec, izvoljen na listi Slovenske skupnosti, nato pa pokrajinski odbornik. Rudolf je pri informativnih oddajah Radia Trst A začel sodelovati leta 1966. Leta 1969 je bil sprejet v službo kot stalno nastavljeni časnikar, urejeval je dnevno športno radijsko rubriko in se je kmalu uveljavil kot poročevalec z velikih mednarodnih športnih prireditev. Leta 1996, ko se je slovenska redakcija RAI osamosvojila, je bil imenovan za glavnega urednika. V svoji dolgi in bogati karieri je veliko prepotoval svet, spoznal in doživel je marsikaj in se pogovarjal s pomembnimi osebnostmi - “Vsako potovanje je tudi nekaj izven športnega dela, je spoznanje novega sveta. Odkrivanje je zelo lepo, med vsakim potovanjem postanemo bolj človeški, vedno spoznamo nekaj novega in človek, ki se ukvarja z novinarskim poklicem, mora biti do skrajnosti radoveden!” O nekatere pomembnih izkušnjah iz svojega delovnega življenja, o svetov-

nih in krajevnih dogodkih, katere je spremljal kot novinar, poroča v svoji knjigi *Moj RAI*, ki je izšla v samozaložbi. Saša Rudolf je bil v mladih študentskih letih strasten politik, to strast, ki jo je podedoval po očetu, prof.

Foto dd

Ivanu Rudolfu, pa je kmalu zamenjal z ljubeznijo do novinarstva, dobil je “službo, ki je lepa, ki te zadovoljuje, ki ti da marsikaj”. Na vprašanje Ivane Suhadolc, kakšen nasvet bi dal mlademu človeku, ki hoče postati novinar, je odgovoril: “Potrebni so volja do garanja, poznati primerne ljudi, ki ti lahko pomagajo, in končno tudi precej sreče”. Med pogovorom je namreč večkrat priznal, da je rojen pod srečno zvezdo, marsikdaj je bil v središču tudi nevarnih svetovnih dogajanj, vse pa se je vedno dobro izteklo. Leta 1969 je bil npr. v Banja Luki, na kraju, ki ga je prizadel hud potres, in v svoji knjigi opisuje, kako so tedaj delali, kakšen je bil svet brez digitalne tehnologije, kako je moral vsak dan s prizorišča potresa v Zagreb,

ker je imel možnost samo tam zmontirati svoj prispevek, pregledati posneti material in ga poslati v Italijo na državno televizijo: “Dobro se spominjam najhujšega potresnega sunka, ki smo ga posneli v živo z našo ekipo. Tedaj so se neka vrata sesula in en zidak se mi je zabil v rebra. K sreči sem v tistem trenutku nosil šest kilogramov težak registrator Nagra, ki mi je rebra ubranil, da se niso vdrla, ampak samo počila. Vsi smo bežali, pohodili smo se, a naši posnetki so se potem znašli po vseh medijih”. Avtor se je na srečanju spomnil, kako je bil leta 1980 v Ljubljani

o srečanju z gospodom Taborjem, lastnikom tedanjega največjega rudnika srebra na svetu, ki ga je doživel v Denverju leta 1989, ko je spremljal svetovno prvenstvo v smučanju, in o naključni najdbi knjige Johna (Janka) Rudolfa. Zaustravljen je tudi pri analizi sedanega časa in politične slike Evrope. Po avtorjevem mnenju v času, ko se spet gradijo meje in miselne pregrade, populist in sovranisti imajo pomembno vlogo, vabijo ljudi in kvartirjo svetovna upanja in načrte. Rudolf je tudi govoril o pomembni borbi slovenskega novinarskega oddelka, da si zagotovi samoodločanje, saj je bilo nekoč čisto odvisno od italijanske direkcije in italijanskega odgovornega urednika, in o bitki za slovensko televizijo.

V uvodu v svojo knjigo Saša Rudolf piše: “Že dobrih šestdeset let pišem, redno, vsak dan, ker mi je v veselje in potrebo, ker mi je stavek, ki sem ga pravkar zapisal, obenem dokaz, da sem tu v tem času in tem prostoru polno prisoten. Ko dodam piko, je konec stavka, ne pa misli”. V upanju,

da bo še naprej pisal in zapustil prihodnjim rodovom bogato dedščino neizmerno dragocenih izkušenj, se seveda strinjamo tudi s pripombo nekdanje konzulke RS v Trstu in sedanje predstavnice slovenskega Ministrstva za zunanje zadeve Bojane Cipot, ki je na sredi-nem srečanju povedala:

“Gospoda Rudolfa cenim osebno in profesionalno, ker je vir in izvir znanja in izkušenj, ki jih morajo tudi mlajše generacije spoznati. Da se to znanje prenese iz preteklosti v prihodnost, resnično mu priporočam, da gre na šole, na univerzo, študentom in novinarjem povedati, kako je bilo in kako je, ker Saša Rudolf ima znanje za prihodnost in pred nami je Evropa, upajmo pozitivna”.

Katja Ferletič

Dva koncerta letošnje “zlate” revije na Goriškem Primorska poje povezuje v slovenski besedi in pesmi!

Glavna misel, izrečena pred petdesetimi leti, da množična zborovska revija Primorska poje povezuje v slovenski besedi in pesmi, je tudi danes še kako resnična. Tudi letos se je na priljubljeni “pevski maratoni”, ki se vije po vsej Primorski, seveda tudi v naših “zamejskih” krajih, priglasilo nad 200 zborov in seveda nič koliko stotin pevcev. V vseh teh 50 “zlatih” letih je Primorska poje ohranila zlahtno ljudski značaj, brez kakršnih tekmovalnih predznakov, ki bi ji odvzeli pristnost. Na njej se tako predstavljajo zbori, ki plemenitijo kulturno dogajanje v domači vasi ali vestno skrbijo za lepo cerkveno petje na domačem koru, pa tudi tisti, ki si prizadevajo za kakovostno pevsko rast in stremijo po nastopih na prestižnih gostovanjih in mednarodnih tekmovanjih. Tako si od petka, 22. februarja 2019, (sklepni koncert bo v cerkvi sv. Florijana v Zavarhu v nedeljo, 28. aprila 2019, ob 15.30) sledijo koncerti primorskih ljubiteljskih zborov, po njih pa prijetno druženje pev-

cev, kar je tudi eden izmed namenov te revije, ki jo prirejajo Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Zveza pevskih zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih društev v Italiji, Zveza slovenske katoliške prosvete Gorica in Zveza cerkvenih pevskih zborov Trst. Letos poteka pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike

letju. **Primorska poje je v petek, 22. marca 2019**, zapela v akustično imenitni cerkvi sv. Andreja apostola v Štandrežu. V njej se ob takih priložnostih neverjetno harmonično spajajo v nebo kipeče umetnine Toneta Kralja in glasba. Zelo lep večer sta povezovala Katja Leon in Lorenzo Marussi, mlada člana Prosnetnega društva Štandrež, ki je bilo soprireditelj štandreškega koncerta. Na njem se je zvrstilo pet zborov in že v malem prikazalo značaj revije. Najprej so se predstavili pevci Cerkevnege mešanega pevskega zbora Zavra-

njimi je stopil v prezbitarij Nonet Kresnik Sežana, ki ga vodi Miran Žitko. Zapel je med drugim dele maše *Missa in honorem s. Vincentii* Vinka Vodopivca. Sam dirigent se je izkazal z globokim, lepo oblikovanim glasom pri pesmi *Sovet prevečnjaj* Pavla Česnokova. S Črnega Vrha je prišel 50-članski MePZ dr. Frančišek Lampe, ki je pod vodstvom zborovodkinje Katje Bajec Felc – letos praznuje 20-letnico vodenja tega zbora – izbral štiri nabožne skladbe za veliki teden, med temi tudi Vodopivčovo *Pod oljkami*, po kateri radi segajo pevci na naših karih. Na orgle je spremljala Polona Rudolf Žigon. MePZ Motiv Nova

Gorica, ki deluje v KD Slavec Solkan, združuje pevce različnih generacij in različnih zborov; vodi ga Miran Rustja. Zapel je Lojzeta Mava *Kraljica angelska* in kar dolgo Mašo v čast sveti Katarini Vinka Vodopivca.

Štandreški koncert se je veličastno končal s solidnim Komornim zborom Ipavska Vipava, ki ima za seboj pomembna gostovanja in nastope pod taktirko raznih priznanih dirigentov, med drugim Stojana Kureta. Zdaj je njegovo vodstvo prevzela temperamentna mlada dirigentka Damjana Vončina, ki je zbor lani popeljala na pomembno tekmovanje v Stockholmu.

/str. 14
Iva Koršič

Komorni zbor Ipavska Vipava z zborovodkinjo Damjano Vončina (foto DP)

Slovenije Boruta Pahorja, kar si organizatorji lahko štejejo v veliko čast in ponos. Ob 50. jubileju revije je izšla publikacija, ki jo je izdala Zveza pevskih zborov Primorske. Z zapisi in veliko fotografskega gradiva prikazuje prehojeno pot. Priloženi sta tudi dve zgoščenki o Primorski poje v prejšnjem in tem sto-

tec pod vodstvom Marka Kržišnika. Zapeli so tudi *Znamenje*, ki ga je na besedilo Simona Gregorčiča uglasbil Fran Venturini, pa še tradicionalno ameriško v priir. Johna Rutterja *When the saints go marching in*. Zbor je na orgle spremljala Marta Habe, solistka pri omenjeni Gregorčičevi pesmi je bila Marjeta Rijavec. Za

Obvestila

Stranka Slovenska skupnost obvešča, da bo goriški pokrajinski svet SSK zasedal v prvem sklicu v petek, 5. aprila, ob 17. uri in v drugem sklicu v ponedeljek, 8. aprila, ob 20. uri na goriškem sedežu v Gorici, drev. 20. septembra 118.

V okviru Tedna otroške literature Librilliamo in Goriških dnevov knjige Feiglova knjižnica iz Gorice vabi na razstavo Pravični svinčniki. Ilustracije Michele Occhi in Ivana Mitrevskega bodo v Kulturnem domu Gorica od 3. do 14. aprila 2019 in Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica od 15. do 30. aprila 2019. Razstavo organizira NSK – Feiglova knjižnica v sodelovanju z Goriško knjižnico Franceta Bevka Nova Gorica in Kulturnim domom Gorica.

SCGV Emil Komel vabi na redni občni zbor v ponedeljek, 8. aprila 2019, ob 19.30 ob prvem sklicanju in ob 20.30 ob drugem sklicanju na sedežu šole na drevoredu 20. septembra 85 v Gorici.

Uredništvo revije Mladika vabi v sredo, 10. aprila, v Trgovski dom v Gorici na javno razpravo Sto let v italijanski državi – pogled iz osrednje Slovenije. Nastopili bodo avtorji zadnjega Fokusa v reviji, zgodovinarja prof. dr. Stane Granda in prof. ddr. Igor Grdina ter veleposlanik Izток Mirošič. Začetek ob 18. uri.

Romanje v Medjugorje bo letos od 3. do vključno 6. maja. Odhod zgodaj jutraj iz Nove Gorice in Rožne Doline preko Kozine do Medjugorja, kamor bodo romarji dospeli v popoldanskih urah. Udeležili se bodo sv. maši in raznih bogoslužnih obredov. Informacije in vpis pri g. Darku (0481 32121 ali 370 3201305), za Tržaško pa pri g. J. Markuži, župniku v Zgoniku (tel. 040 229166), za Slovenijo pri ge. Ani (05 3022530). Pri vpisu se poravnajo stroški. Na poti domov, v ponedeljek, 6. maja, bodo imeli sv. mašo v hrvaškem Lurdu v Makarski. Lepo vabljeni!

PD Rupa-Peč vabi od 23. do 29.

avgusta 2019 na čudovit izlet po Cilentu, Amalfijski obali in mestecu Materi, Evropski prestolnici kulture za leto 2019. Informacije Ivo Kovac (0481 882285, 3470967807).

Prispevke za SČGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kersevana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale - IBAN IT 97 M 054 841 240 1CC 003 003 6225; SWIFT C-VIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SČGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

“Male oglase” najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 5. 4. 2019 do 11. 4. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00.

Spored:

Petek, 5. aprila (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 6. aprila (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 7. aprila ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 8. aprila (v studiu Stefania Beretta): Pravljica za lahko noč.

Torek, 9. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 10. aprila (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Plameni, sredozemski pohajači. - Izbor melodij.

Četrtek, 11. aprila (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

KATOLIŠKA KNJIGARNA v sodelovanju z GORIŠKO MOHORJEVO DRUŽBO

vabi na predstavitev knjižnega prvenca mlade avtorice iz Solkana

Jasne Reščič
MRZLICA

Z avtorico se bo ob izidu njenega fantazijskega romana pogovarjala urednica prof. Marija Češcut

v petek, 5. aprila 2019, ob 17. uri
v galeriji Ars nad Katoliško knjigarno v Gorici

JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

Dogodek je del kulturnega programa knjigarne, ki ga sofinancira
Javna agencija za knjigo Republike Slovenije

DUHOVNA MISEL ZA VELIKO NOČ

Ob stoletnici združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom

Gost večera
Murskosoboški škof, salezijanec in teolog
Msgr. dr. PETER ŠTUMPF

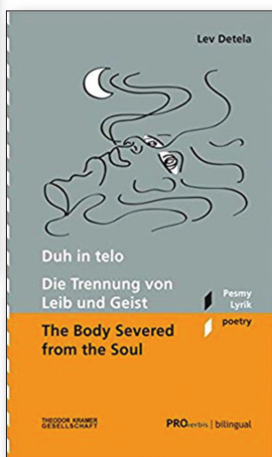
ČETRTEK, 11. APRILA 2019, OB 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Pet novih knjižnih izdaj Leva Detele

Ob 80-letnici na Dunaju živečega pisatelja

Ob letošnji aprilski 80-letnici pisatelja Leva Detele je celovška založba Fran pod naslovom *Nočna vožnja v Jeruzalem* pravkar izdala zbirko avtorjevih izbranih pesmi, ki so nastajale med letoma 1964 in 2018. Poleg nekaterih značilnih starejših delno preoblikovanih besedil je v drugem delu knjige objavljena nova duhovno – miselna poezija iz let 2017 in 2018 (petnajst pesmi iz cikla *Italijansko potovanje* in deset daljših pesmi iz jeruzalemskega cikla, ki je dal knjigi ime). Skoraj istočasno je izšel pri celovski Mohorjevi založbi v nemščini napisani Detelov roman *Die kahl geschlagene Welt* (Do golega posekani svet) o grozljivem dogajanju v prvi svetovni vojni z milijoni v vojne namene izrabljenih žrtev. Na poseben način je opisano takratno dogajanje v Posočju in na Krasu. Avtor se poslužuje nenavadne pripovedne optike, ko s pomočjo ironizirano predstavljenega raziskovanja tedanjih tragičnih dogodkov v nekem današnjem univerzitetnem inštitutu z zapleti med moškimi mačisti ter njim nepokornimi ženskami na samosvoj način obudi usode glavnih protagonistov dogajanja, sarajevskega atentatorja Gavrila Principa in njegove

žrtve, avstro-ogrskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda ter obeh zadnjih avstrijskih cesarjev Franca Jožefa I. in Karla I. Osrednja točka in vezni člen razgibanega romana s številnimi stranskimi zgodbami pa je dunajski

cesarski grad Schönbrunn, ki se razrašča v začarano središče usodne svetovne zgodovine. Detela pravkar pripravlja tudi slovensko inačico prvotno v nemščini napisanega dela. Pri Kulturnem centru Maribor je v znani zbirki Frontier napovedana izdaja Detelove spominske knjige *Disident*, ki jo je uredil di-

rektor mariborskega centra Dušan Hedl. Poleg izvirnih leposlovnih tekstov na Dunaju živečega pisatelja z aktualnimi razmejevanji do raznih negativnih družbenih pojavov bosta v publikaciji objavljena tudi avtorjev obširni življenjepis z bibliografijo vseh do zdaj izdanih publikacij in obsežna fotobiografija s posameznih avtorjevih življenjskih postaj. Avstrijsko – ameriški pisatelj in prevajalec Herbert Kuhner je za dunajsko založbo PROverbis skupaj z družbo Theodorja Kramerja, poimenovano po znanem avstrijskem židovskem protifašističnem pesniku, pod naslovom *Duh in telo – Die Trennung von Leib und Geist – The Body Severed from the Soul* pripravil trijezično izdajo Detelovih pesmi in kratke proze. Poleg Kuhnerjevih prevodov v angleščino so vzporedno objavljene Detelova kritično – ironična izvirna slovenska besedila in avtorjeve nemške inačice istih tekstov.

V založbi dunajske nemške revije LOG, ki jo Detela že nad štirideset let ureja z Wolfgangom Mayer-Königom, izide v revijini knjižni zbirki LOG – BUCH kot dvaintrideseta izdaja izbor avtorjevih nemških eksperimentalnih tekstov *Verdichtungen und Worttexturen* (Razpesnjenja in besedne tekture). Prva knjiga te avtorjeve jezikovno – kritične poezije je izšla v isti seriji pred nekaj leti kot LOG – BUCH 29.

Druga številka Mladike v letu 2019

Različne aktualne teme in nagrajeni literarni prispevki

V drugi številki Mladike v letu 2019 je v Fokusu objavljena poglobitev tematike *Sto let v italijanski državi*, katere prvi del je bil predstavljen v letošnji prvi številki. Tokrat se na položaj Slovencev v Italiji ponuja v branje pogled iz osrednje Slovenije, ki so ga izrazili zgodovinar Stane Granda, zgodovinar in literarni zgodovinar Igor Grdina, ambasador Iztok Mirošič in pisatelj Boris Pahor. V člankih so predvsem viharni sosedski odnosi med Italijo in Slovenijo in njeno predhodnico Jugoslavijo, ki so zaznamovali dolgo obdobje, od podpisa Rapalske pogodbe do vstopa Slovenije v Evropsko zvezo. Namesto multietničnosti Avstro-Ogrske je Italija vodila politiko enega jezika, enega državnega naroda, brez priznavanja manjših. V reviji lahko preberemo pogovor s pisateljico Evelino Umek ob njeni 80-letnici; pripravila ga je novinarka Darka Zvonar Predan. Ob podelitvi nagrade Nadja Maganja sestrji Gabrijeli in tržaški provinci šolskih sester Majda Cibic Cergol poda zgodovinski pregled delovanja šolskih sester na Tržaškem in v njihovi egipčanski podružnici ter predstavi delo najstarejše sestre iz tržaške province, s. Gabrijele, ki pri triinosemdesetih letih še vedno pomaga otrokom pri pošolskem pouku in jih pripravlja na prejem zakramentov. V rubriki Literatura sta kratka zgodba Tadeje Krečič Scholten *Eter je slab prevajalec*, ki je prejela prvo nagrado za prozo na 47. literarnem natečaju revije Mladika, in pesem Vladimirja Kosa *Tebi*. Marjan Frankovič je avtor daljšega eseja z naslovom *Spomeniku naproti in spomeniki napoti*, ki je nastal po odkritju spomenika žrtvam vseh vojn in z vojne, povezanih dogodkov na ljubljanskem Kongresnem trgu. V Pričevanjih je objavljen govor, ki ga je Martin Breclj prebral na slovesnosti na tržaškem po-

kopališču pred grobnico Tomažičev, kjer počivata Stanko Vuk in njegova žena Danica Tomažič. V govoru so zbrane nekatere raziskovalne novosti o umoru dveh zakoncev leta 1944. Sledi rubrika Iz tiskarne, ki prinaša seznam in kratko oznako del slovenskih avtorjev iz Italije, ki so izšla pred nedavnim. V Kulturi Mojca Polona Vaupotič piše o egiptologu Antonu Lavrinu, rojenem leta 1789 v premožni družini v Vipavi: bil je raziskovalec in zbiralec

predmetov iz starega Egipta, med drugim je na vipavsko pokopališče prinesel dva egipčanska sarkofaga, odkrita ob vznožju Kefrenove piramide v Gizi iz leta 2400 pr. Kr. Irena Mislej je avtorica spominskega zapisa o arhitektu Marjanu Eiletzu, rojenem v Slovenj Gradcu leta 1926, ki je od leta 1948 do smrti letos živel v Argentini.

V Anteni so novice iz zamejstva in zdomstva, posebna pozornost je namenjena Prešernovi proslavi v Peterlinovi dvorani v Trstu, podelitvi priznanj Mladi oder in nagrad literarnega natečaja revije Mladika.

Uvodni članek o postnem času je v prilogi Rast napisala Neža Petaros, Vanja Vogrič pa piše o dijaških protestih proti napovedani italijanski šolski reformi. Objavlja se kratka zgodba Julijana Devetaka *Srce je bilo nemirno, želelo je bogve kam*, ki je prejela drugo nagrado za prozo na literarnem natečaju Slovenskega kulturnega kluba. Nastja Slavec poroča o mladinskem manjšinskem seminarju pri Srbih v Donji Stubici na Hrvaškem, Jernej Močnik predstavlja recept kolača s čokoladnim premazom; objavljene so fotografije z obiska koncentracijskega taborišča Auschwitz in anketa o naj zamejski leta, ki so jo pripravili: Denis Frandolič, Ilaria Viturelli, Urška Petaros, Veronika Bordon in Jernej Močnik.

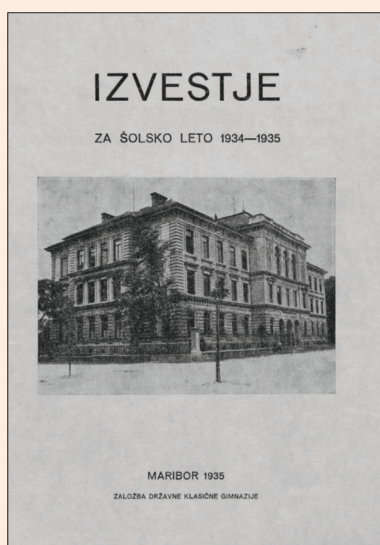

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (58)

Dimitri Tabaj

Matura goriške gimnazije 1919 (3)

Nadaljuje prof. Robert Kenda opis tragičnih posledic italijanske okupacije: "23. jan. 1919 je bila zopet za stalno odprta slovenska realka v Idriji, v oktobru 1919 pa se je otvorilo slovensko učiteljsiše v Tolminu in slovenska nižja gimnazija v Idriji; v oktobru 1921 pa hrvaško učiteljsiše v Arbanasih pri Zadru za istrske Hrvate. Nekaj dijakov študira na italijanskih zavodih, ogromno število (1. 1919-20 okoli 600) pa v Jugoslaviji vsled pomanjkanja jugoslovenskih srednjih šol doma v Jul. Krajini. Idrijska realka (ki je sedaj razdeljena v dva oddelka, 1. tehnična šola (1. – 3. razred) in 2. tehnični zavod (4. – 7. razred) je imela v šolskem letu 1921-22 282 dijakov (vsi Slovenci), idrijska gimnazija (1. 2. 3. in 5. razred) 29 dijakov (vsi Slovenci) in tolminsko učiteljsiše (1. 2. 3. tečaj) 145 dijakov. Leta 1920. in 1921 so se vršile v Gorici za slovenske abituriente 3 gimnazijske in 3 učiteljske mature.

V Izvestju mariborske klasične gimnazije za leto 1934-1935 piše, da je bil prof. Kenda "v predvojni dobi povsod, kjer je služboval, neumoren budilec narodne zavednosti in organizator mladine v smeri jugoslovanske miselnosti".

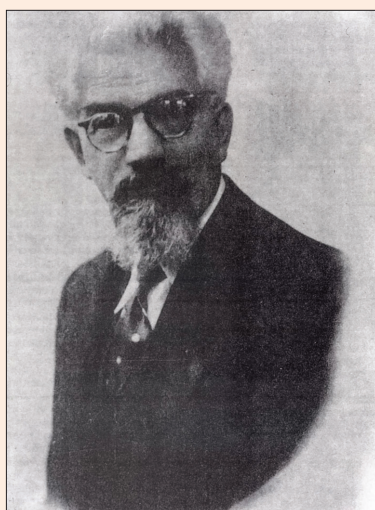
Večina profesorjev je kmalu po polomu Avstrije in v naslednjih letih zapustila v veliko škodo našega šolstva svojo domovino in služi sedaj v Jugoslaviji. Ostalo nam je samo še 19 vsposobljenih učnih moči, od teh je 14 z akademično izobrazbo, 2 sta začasno suspendirana, 2 ne učita, odkar so Italijani zasedli te pokrajine, 1 je prej učil na zasebni trgovski šoli v Trstu, 1 sploh ni še učil. Razun tega uči še 9 učnih moči, ki niso še vsposobljene".

Karol (Karel) Pirjevec (1883-1961) iz Gorice je filozofijo verjetno študiral na Dunaju. V letih 1912-1914 je postal suplent na goriški gimnaziji. Med vojno je v letih 1915-1916 vodil dijaške tečaje v Trstu. Leta 1923 je odšel v Ljubljano, kjer je poučeval na Trgovski akademiji in kasneje postal ravnatelj.

Na sliki ni profesorja Josipa (Jožefa) Pavlina. Bil je cesarsko kraljevi okrajni šolski nadzornik za slovenske ljudske šole v Goriško-Gradiščanski in na maturi je bil član komisije. Tudi italijanska člana komisije nista prisotna na skupinski sliki maturantov in profesorjev. Okupatorske oblasti so kot predsednika komisije vsilile laškega profesorja in pesnika Giovannija Lorenzonija (1884-1950) iz Gradišča, ki je bil tudi zadolžen za preverjanje slovenskih in nemških učbenikov na srednjih šolah. Giovanni Loren-

Članek Jutra z dne 29. avgusta 1926 poroča, da je Giovanni Lorenzoni v bolonjskem časopisu Il Resto del Carlino ostro napadel slovenske učitelje in duhovnike.

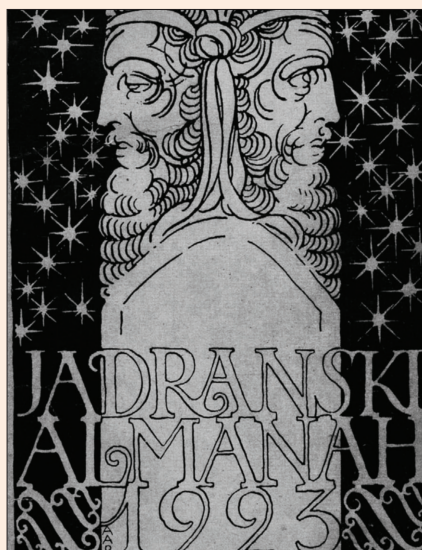
Prof. Giovanni Lorenzoni, šolnik in pisatelj iz Gradišča. Na maturi goriške slovenske gimnazije so ga italijanske oblasti vsilile kot predsednika. Bil je pač delegat vrhovnega poveljstva okupacijske italijanske kraljeve vojske.

zoni je romanistiko študiral v Innsbrucku, dopolnjeval se je v Parizu. Veljal je za izvedenca filologije slovenske toponomastike (sodeloval je tudi z enciklopedijo Treccani). Poznal je več jezikov in je deloval v Agrirentu, Mondoviju, Tolminu, Fircenah, Gorici, Lizboni; bil je šolski skrbnik v Kotorju v Črni gori, Bellunu in Savoni. Bil je eden največjih izvedencev na področju furlanske kulture, razgledan človek, ki je s časom žal postal zagrizen italijanski iredentist. Tarča njegovih strupenih napadov so bili slovenski učitelji, predvsem pa duhovniki. Časopis Jutra z dne 29. avgusta 1926 poroča, da je Lorenzoni grobo in zahrbtno obdelal naše učitel-

je in duhovnike v bolonjskem časopisu Il Resto del Carlino: " (Lorenzoni) v dolgem članku navaja v glavnem tole: "V cerkvi mora biti delo oprezno, prikrito in rafinirano. Tam se v

Stavba goriške gimnazije je danes sedež goriške knjižnice na Šolski ulici (Italijani jo imenujejo Via Mameli).

V Jadranskem almanahu za leto 1923 je prof. Robert Kenda poročal o obupnem stanju slovenskega in hrvaškega šolstva pod italijansko okupacijo.

resnici ne hujska proti institucijam, ampak položaj se zasuče in skuša se diskreditirati italijansko ljudstvo s tem, da se ga predstavlja priprostitost vernikov kot ljudstvo brezvercev in preklinjevalcev ter z generaliziranjem kakega slučajja, ki se je dogodil in ki služi v podporo trditvi, da so Italijani pokvarjeni in nepošteni".

DELNO OBJAVLJENO TUDI NA PORTALU

KAMRA, PORTALU DIGITALIZIRANE KULTURNE DEDIŠČINE SLOVENSKEH POKRAJIN (www.kamra.si), KI GA UPRAVLJA OSREDNJA KNJIŽNICA CELJE

S 1. strani / Pogovor: Likovni umetnik Deziderij Švara

“Da bom slikar, sem odločil že kot otrok!”

Kako je bilo v otroških letih v Ricmanjih?

Življenje je bilo v tistih letih posebno težko zaradi revščine in bližajoče se vojne. V vasi sem obiskoval tri leta osnovne šole v italijanskem jeziku, potem pa so v naslednjih letih šolo uklenili zaradi vojne. Oče Marij je bil kmet, mati Alojzija pa je skrbela za dom in družino. A časi so se spreminjali, industrija je rasla in kmetijstvo doživljalo krizo. Oče se je zato premaknil proti središču Trsta, kjer je opravljal razna dela, med drugim je bil tudi mehanik.

Po vojni sem opravil še eno leto in pol industrijske šole in pri štirinajstih letih sem se zaposlil najprej kot mizar, saj si nisem mogel privoščiti nadaljnega študija, in kasneje v tovarni.

Kakšno okolje ste doživljali v Trstu?

Povojna leta so bila za nas Slovence prav tako huda kot v času fašizma. Sodelavci in nadrejeni me sploh niso klicali po imenu. Zanje sem bil “sciao”, in to me je seveda žalilo in motilo. Italijani so trdili, da smo v te kraje Slovenci prišli s Titom, in nas zato zmerjali. Jaz pa, ki sem vedel, da to ni res, sem začel takrat študirati zgodovino slovenskega naroda in kako smo se že pred mnogo stoletji naselili na današnje slovensko ozemlje in tudi v naše kraje. Od takrat, če

so me zmerjali, sem jim mirno obrazložil, da so popolnoma ignoranti in omejeni, saj smo Slovenci na tej zemlji že vrsto let.

Imate kakšen poseben spomin na dogodek, ki vas je pretresel v tistih letih?

Ja, poleg omenjenih zmerjanj, pred katerimi se je bilo treba braniti, se spomnim dogodka, ki me je tako pretresel, da mi bo ostal v očeh do konca življenja. V povojnih letih sem se redno srečeval s prijatelji in sovaščani, med katerimi so bili pesnik Aleksij Pregarc, umetnik Boris Zulian ter pesnica in med drugim moja sestrčna Irena Žerjal. Prav z Ireno, ko se je vrnila s študija iz Ljubljane, sva se zopet srečala v Ricmanjih. Za nas Slovence, ki smo tako navezani na svojo zemljo, je bilo posebno travmatično, ko so oblasti razlašale našo zemljo. To se je zgodilo tudi pri nas na zelo rodovitnih poljih v dolinski občini, in ko sva z Ireno izvedela, sva šla pogledat, kaj se dogaja. Tam so že kopali, da bi kasneje gradili tovarne, in kmetje so skušali rešiti, kar se je dalo. Debla oljk so ohranili, krošnje pa požgali. Goreče oljke in skopana rodovitna rdeča zemlja, ki se je zdelo, kot bi krvavela, so bile tako grozen prizor, da sva se začela z Ireno kar jokati. Ta prizor sem kasneje poslikal, Ire-

na pa je napisala pesem Goreče oljke; tako je naslovila tudi svojo prvo pesniško zbirko.

Kdaj ste imeli prvi stik s slikarstvom?

Da bom slikar, sem se odločil že kot otrok, in to neko nedeljo,

ko sem šel z mamo k maši in sem radovedno opazoval notranjost ricmanjske cerkve. Ko sem pogledal navzgor, sem opazil mogočno stropno fresko, ki jo je leta 1770 poslikal umetnik Pasqualis de Perriello iz Neaplja. Popolnoma me je očarala.

Takrat sem se odločil, da bom začel risati, a doma nismo imeli

denarja za papir, zato sem uporabljal ostanke oglja, da sem risal po belih stenah, in seveda bil za to tudi kaznovan.

Kako ste se učili risanja?

Ker si nisem mogel privoščiti študija, sem risal v prostem času po delu. Sam sem si kupil potrebne pripomočke. V Ricmanju je so večkrat prihajali tržaški slikarji, ki jih je očaral lep razgled na mesto in morje. Te sem opazoval in od njih se tudi veliko naučil.

Kako se je nadaljevala slikarska pot?

V tovarni ni bilo lahko delo,

vah in leta 1958 tudi prvič samostojno razstavljal v Trstu.

Ste imeli kakšnega mentorja?

V tistih letih sem spoznal tržaškega slikarja Riccarda Tostija, ki me je naučil dobro obvladovati slikarske veščine. Pravi mentor pa je bil gotovo tržaški slikar in umetnostni kritik Milko Bambič, ki me je spodbudil, da sem poglobil študij umetnosti. In res sem kot privatist opravil maturo na umetnostnem liceju v Benetkah in kasneje tudi habilitacijo za poučevanje likovne vzgoje.

Dozorel sem vsekar v slovenskem in tržaškem okolju ob slikarjih prejšnje generacije, kot so bili prej omenjeni Milko Bambič, a tudi Avgust Černigoj, Jože Cesar in Lojze Spacal.

Skupaj z drugimi tržaškimi slikarji ste ustvarjali slovensko umetnostno sceno. Kako so menjali časi? Kaj menite o sodobnih slikarjih?

Ja, res je. Bil sem soustanovitelj Grupe U, skupaj s slovenskimi umetniki

Robertom Kozma-

nom, Frankom Vecchietom, Frankom Volkom, Borisom Zulianom in Edijem Žerjalom. Leta 1980 sem bil tudi med ustanovitelji Društva zamejskih likovnikov. Menim, da smo umetniki v naši slovenski narodni skupnosti v Italiji res veliko naredili in pustili močno sled.

Med modernimi umetniki so

marsikateri veljavni elementi. Bojim pa se, da se pri sodobnih umetnikih izgublja čustva in duhovnost. Večkrat prevladuje spektakel in v umetniških delih primanjkuje duša.

Na koncu bi vas vprašal o vaši ljubezni do morja. Je bila prisotna od vsega začetka ustvarjanja ali se je začela kasneje?

Ne, prišla je še pred željo po risanju. Kot otrok sem bil zelo radododen, kar me je potem spremljalo skozi celo življenje. Nekega dne me je mama imela v naročju, bil sem star verjetno dve ali tri leta. Ko je odprla okno v naši vaški hišici, sem zagledal nekaj v daljavi, ki se blešči, in jo vprašal, kaj je? Odgovorila mi je, da je murje (tako mu pravimo pri nas). Pritegnilo me je za vedno.

Vso naravo imam rad. Veliko sem hodil tudi v hribe, a take globine, kot jo da morje z obzorjem, drugje nisem občutil. Na mojih slikah se neke konča morje, tam se začne obzorje ter nebo in tam se tudi prične duhovnost. Tam pridem v stik z vero in Bogom. Morje je kraj svobode in neskončnosti, kjer se počutim dobro.

Po vseh teh letih imate še vedno enako željo in ljubezen do slikanja?

Seveda! Energija, želja po slikanju ter ljubezen do umetnosti ostajajo. Redno slikam in ob priložnosti tudi razstavljam. Leta 2017 sem imel uspešno razstavo Med zemljo, morjem in nebo v palači deželnega sveta v Trstu in lani skupinsko razstavo Obzorja - v ogledalu krajine v galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž. Dale so mi veliko zadovoljenja.

Izšla je knjiga priznane slovenske lutkarice Umetnost kamišibaja Jelene Sitar Cvetko

Pri mariborski založbi Aristej je v začetku letošnjega leta (z letnico 2018) izšla knjiga priznane slovenske lutkarice, dramaturginje, režiserke in pedagoginje Jelene Sitar Cvetko – *Umetnost kamišibaja: priročnik za ustvarjanje*. Tistim, ki so zaposleni v vrtcih in šolah (tudi v Italiji), beseda kamišibaj ni neznana, prav tako ne staršem, ki z otroki obiskujejo kamišibajske predstave, ali tistim, ki celó že sami ustvarjajo to minimalistično vrsto gledališča. Za vse druge pa pojasnimo, da je kamišibaj “pri-povedovanje zgodb ob slikah”, kot avtorica zapiše v Uvodu, poimenovano tudi papirno gledališče. Ta umetniška oblika se je razvila na Japonskem, in sicer šele v 30. letih prejšnjega stoletja, japonska beseda, poslovenjena v slovenski kamišibaj, pa je sestavljena iz dveh: kami – papir in šibaj – igra, gledališče. Osnovni in nepogrešljivi del kamišibajske predstave je butaj oz. leseni oder v obliki kovčka, kamor so spravljeni poslikani risalni listi. Predstava se začne tako, da kamišibajkar preprosto na mizi odpre vratca butaja, s čimer se med gledalce pretoči gledališka magija v obliki pričakovanja, ki je izpolnjeno tako, da spremljamo podobe na listih, ki jih kamišibajkar ob hkratnem pripovedovanju vleče iz butaja, vse dokler vratce spet ne zapre. Kamišibajske predstave za otroke in odrasle so kratke in zgoščene, niso lutkovne igrice, pa tudi ne običajna knjižna slikanica ali gibljive filmske slike; čeprav

vsebujejo elemente vsega naštetega, so vendarle nekaj čisto posebnega.

Na Slovensko je to gledališko novost prinesel avtoričin soprog Igor Cvetko ne tako daljnega leta 2009, od takrat pa se je kamišibajstvo razvilo v pravcato kulturno gibanje in se razmahnilo do nesluhtenih razsežnosti. Ustanovljeno je bilo društvo Kamišibaj Slovenije pa tudi kamišibajski festivali, nazadnje je bil poleti 2018 v Štanjelu 6. Slovenski festival

narodni kamišibajski festival. Seveda so manjši festivali tudi drugje po Sloveniji, tako je bil lani maja v Ljubljani že peti Zmaj kamišibaj.

Čeprav je pod knjigo podpisana avtorica, ki je tudi predavateljica na koprski pedagoški fakulteti, je med predstavitev knjige na Tednu Univerze na Primorskem, ki je bila 18. marca letos v Kopru, povedala, da je plod dela in truda ter idej številnih sodelavcev, med njimi že omenjenega Igorja Cvetka, lutkarja in etnomuzikologa, s ka-

rabi marsikje, še zlasti v vrtcih in šolah ter knjižnicah (kamišibajkarica je, denimo, tudi občasna sodelavka Novega glasu, knjižničarka iz Pirana Špela Pahor), prav tako pa pri različnih oblikah terapije in pri delu z ranljivimi skupinami. Po avtoričinih besedah je kamišibaj, ki nudi izživ likovnim, literarnim, gledališkim in lutkovnim umetnikom, “eden uspešnih poskusov, kako zapolniti praznino v neposredni človeški komunikaciji, ki se dogaja v današnji digitalni družbi. Na

videz preprosta analogna umetniška forma omogoča ustvarjalcem neskončne možnosti ustvarjanja, raziskovanja in izobraževanja ter vodi občinstvo, zbrano pred lesenim okvirjem, v nove in nove svetove”. Da knjiga upravičuje podnaslov “priročnik za ustvarjanje”, se lahko prepričamo, če knjigo prelistamo. Osnovni poglavji s podnaslovi sta: *Kaj je kamišibaj* (Umetnost kamišibaja, Sestavni deli kamišibaja, Zgodba v slikah in osnove mehanike kamišibaja, Kamišibajkar, Kamišibaj kot sozvočje umetnosti, Zgodovinski razvoj kamišibaja, Kamišibaj v Sloveniji) in *Ustvari kamišibaj* (Zgodba, Slikarski atelje, Priprava na nastop). Knjiga vsebuje še seznam strokovne literature s stvarnim kazalom ter obilo slikovnega gradiva: poleg fotografij še mnoge nazorne skice Igorja Cvetka.

Za slovenski kamišibaj je značilen t. i. avtorski pristop oz. kamišibaj, poimenovan z japonsko besedo tezukuri. To pomeni, da kamišibajkar zasnuje, izdela in predstavlja svoj kamišibaj, čeprav mu pri likovnem delu lahko tudi kdo pomaga, ne uporablja pa že nati-

slovenih likovnih predlog.

Knjiga upravičuje podnaslov “priročnik za ustvarjanje”, se lahko prepričamo, če knjigo prelistamo. Osnovni poglavji s podnaslovi sta: *Kaj je kamišibaj* (Umetnost kamišibaja, Sestavni deli kamišibaja, Zgodba v slikah in osnove mehanike kamišibaja, Kamišibajkar, Kamišibaj kot sozvočje umetnosti, Zgodovinski razvoj kamišibaja, Kamišibaj v Sloveniji) in *Ustvari kamišibaj* (Zgodba, Slikarski atelje, Priprava na nastop). Knjiga vsebuje še seznam strokovne literature s stvarnim kazalom ter obilo slikovnega gradiva: poleg fotografij še mnoge nazorne skice Igorja Cvetka.

Za slovenski kamišibaj je značilen t. i. avtorski pristop oz. kamišibaj, poimenovan z japonsko besedo tezukuri. To pomeni, da kamišibajkar zasnuje, izdela in predstavlja svoj kamišibaj, čeprav mu pri likovnem delu lahko tudi kdo pomaga, ne uporablja pa že nati-

mišibajski predstavi. Ničesar skupnega torej kamišibaj nima z mišmi in mišjim balom, kot bi lahko sklepali, ko besedo slišimo prvič, razen če miške plešejo na kamišibajskih listih, ki jih kamišibajkar pred našimi očmi vleče iz butaja. Kljub temu je izid te knjige pravičnega praznika za vse ljubitelje kamišibajske umetnosti, želim ji veliko bralcev in uporabnikov njene vsebine.

Vladka Tucovič Sturman

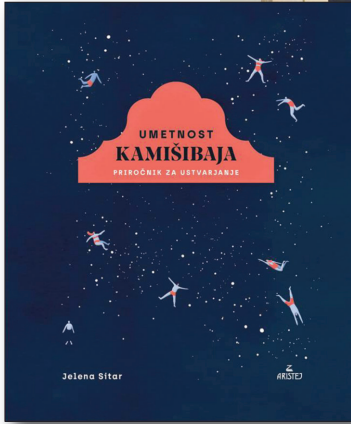
Goriška Mohorjeva družba / Nov roman

Knjižni prvenec Jasne Reščič

Pri Goriški Mohorjevi družbi prihaja v prvih aprilskih dneh na svetlo mladinski fantazijski roman *Mrzlica*, knjižni prvenec dvajsetletne avtorice iz Solkana. Jasna Reščič je študentka prvega letnika primerjalne književnosti in literarne teorije ter slovenistike v Ljubljani, roman pa je napisala že v zgodnjih gimnazijskih letih. Knjigo je z barvnimi ilustracijami opremila avtoričina vrstnica Valentina Lazar. *Mrzlica* izhaja v pomladnem času, v katerega je postavljen začetek napete zgodbe, ki spleta vezi med fantazijskim svetom vil in resničnostjo. Ko se z obolelih lastovk po Goriškem

prične širiti Nilova mrzlica, morajo vile vrtov Vrtnica, Vijolica, Melisa in Potonika premagati odpor do ljudi ter z njimi združiti moči pri preprečitvi epidemije. Ob iskanju zdravila se v Ljubljani med mikrobiologi, ornitologi, infektologi in vilami pletejo tudi ljubezenske nitke. Bralca presesteti avtoričino poznavanje živalskega in rastlinskega sveta ter bogato besedišče in zelo lepi opisi narave.

Predstavitve bo petek, 5. aprila 2019, ob 17. uri v galeriji Ars nad Katoliško knjižnico v Gorici. Z avtorico se bo pogovarjala urednica prof. Marija Češčut. Toplo vabljeni!

Ponedeljkov večer DSI / Gost dr. Jurij Perovšek

O prvi zgodovinski slovenski narodni vladi leta 1918

Ko Društvo slovenskih izobražencev povabi v svojo sredino predstavnik Inštituta za novejšo zgodovino, se navadno obeta zanimiv večer. Poslušalci od njih lahko slišijo nove, še neznane podatke iz preteklih dobe ali pa se soočijo z novim strokovnim pristopom k obravnavi že poznanih tem. Tako je bilo tudi zadnji ponedeljek, ko sta bila gosta DSI zgodovinarja dr. Aleš Gabrič in dr. Jurij Perovšek. Oba gosta je predstavil in

večer moderiral novinar Ivo Jevnikar. Dr. Aleš Gabrič je orisal delovanje založbe Inštituta novejša zgodovine, katere urednik je bil do nedavnega. Poslušalcem je povedal, da letno izdajajo večinoma do šest knjig, v preteklem letu pa so jih izjemoma izdali kar deset. Ena zadnjih je knjiga dr. Jurija Perovška z naslovom *Slovenski prevrat 1918. Položaj Slovencev v Državi Slovenec, Hrvatov in Srbov*. Sosledica dogodkov ob koncu 1.

svetovne vojne nam govori o velikih in dramatičnih odločitvah slovenskega naroda. 29. oktobra 1918, dan po priznanju vojaškega poraza Avstro-Ogrske (in priznanju pravice narodom, ki so bili pod njeno oblastjo, do samoodločbe) je prišlo do ustanovitve samostojne Države Slovencev, Hrvatov in Srbov - SHS.

Dne 1. decembra 1918 pa je prišlo do združitve SHS s Kraljevino Srbijo v Kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. V tem kratkem časovnem obdobju so Slovenci doživeli razpad mogočne habsburške države, ki so se ji morali dolgo podrežati; nato so bili akterji pri sestavljanju nove države, pa še pri prehodu v tretjo državo.

Prva slovenska narodna vlada države Slovencev, Hrvatov in Srbov (SHS) je imela svoj sedež v Zagrebu, kjer je zasedalo Narodno vijeće, ki je prepustilo narodni vladi, da je samostojno upravljala slovensko ozemlje. Slovenska vlada je bila pluralistična, saj so jo sestavljali predstavniki vseh tradicionalnih slovenskih političnih usmeritev: največ je bilo predstavnikov ljudske katoliške stranke VLS (6 poverjeništev); druga najmočnejša, liberalna stranka je imela 5 poverjeništev; en poverjenik je bil iz najmanj številčne socialdemokratske stranke. Narodna vlada je torej imela skupno 12 poverjeništev (med temi je bilo tudi poverništvo za narodno obrambo). Predsednik vlade je bil Josip Po-

gačnik iz najbolj številne katoliške stranke VLS. Vsi poverjeniki so imeli visoko izobrazbo; njihova srednja starost pa je bila okoli 40 let (najstarejši je bil predstavnik liberalne stranke, 76-letni Ivan Tavčar, ki ga vsi poznamo kot pisatelja in ljubljanskega župana).

Zanimiva je ugotovitev, da so znali biti pri odločitvah v narodni vladi enotni; vse odločitve so sprejeli soglasno, nikoli s preglašovanjem. Poleg tega so dokazali

delo poverjeništvu za finance, ki je delavcem zagotovilo izplačevanje plač.

Za Slovenijo je bilo pomembno, da je prišlo do upravne združitve (žal brez Primorske in Koroške), tako da je Slovenija postala državnopravna enota (v tem so se lahko navdihovali v zgodovinskem Programu zedinjene Slovenije iz leta 1848).

Po zaslugi Rudolfa Maistra je slovenska vojska pod njegovim vodstvom zagotovila, da sta Prek-

bila obljubljeni s strani antantnih sil z Londonskim memorandumom, slovenska vojska ni reagirala: bil je namreč izdan ukaz, naj narodna vlada na okupirana ozemlja ne pošilja slovenske vojske. Morda je bila narodna vlada pri tem nemočna tudi zato, ker so se Slovenci znašli med dvema antantnima zmagovalnima državama (Italijo in Srbijo). Proti zasedbi pa so protestirali v vseh slovenskih političnih taborih.

Predavanje o vsebini knjige, ki govori o prvi samostojni vladi Slovencev, je bilo izredno zanimivo iz več vzrokov in z mnogih vidikov. Zelo malo se namreč govori in piše o obdobju, ki ga je osvetlil predavatelj. Prikazal je, kako prelomen zgodovinski trenutek je bil za Slovence propad Avstro-Ogrske ob koncu 1. svetovne vojne. Tako kot kasneje leta 1990 se jim je ponudila priložnost, da uresničijo sanje o lastni državi, sanje vsakega naroda, ki ima razvito narodno zavest. Po več kot tisočletni podrejenosti tujim narodom so prvič lahko sanjali o svoji državi,

o samostojnosti, samoodločanju, o tem, da na svojih tleh lahko živijo brez zapostavljanja lastnega jezika in narodnostne identitete. Odločitve predstavnikov vseh takratnih slovenskih strank so bile takoj na začetku enotne in izredno pogumne. Pa še z enega vidika je zanimivo obravnavati dogodke iz jeseni leta 1918. Ti dogodki so bili od leta 1945 dalje namenoma potisnjeni v pozabo in o tako imenovanih "sanjah" ni bilo - milo rečeno - priporočljivo govoriti, kaj šele praznovati 29. oktober kot narodni praznik. Praznovali so ga le v zamejstvu in zdomstvu: v Trstu v Slovenskem kulturnem klubu, Argentini, Ameriki in še ponekod.

P. in

Foto damj@n

ZKB predaja namenu novo poslovalnico v Sesljanu

Zadružna kraška banka Trst Gorica nadaljuje modernizacijo in krepitvijo svoje poslovne mreže. V sredo, 3. aprila 2019, ob 16.30 bo ZKB predala namenu novo poslovalnico na naslovu Sesljan 50/a.

Že nekaj časa ZKB nadgrajuje, izboljšuje in posodablja svojo ponudbo, kar se odraža tudi v skrbi za svojo poslovno mrežo. V preteklih letih je banka v celoti prenovila poslovalnice v Trstu v ul. Carducci, na Opčinah in v Nabrežini, ostale poslovalnice pa je opremila s samopostrežnimi avtomati in s tem odgovorila na nove potrebe komitentov.

Zdaj je na vrsti poslovalnica v Sesljanu, kjer je ZKB prisotna že dolgo let. Banka se je preselila v nove prostore, kjer bo osebje v novih pisarnah nudilo komitentom ciljne storitve in še bolj učinkovito svetovanje. V novi poslovalnici je tudi interni samopostrežni avtomat, s katerim lahko komitenti 24 ur dnevno samostojno izvršujejo transakcije, kot so dvig gotovine neposredno s transakcijskega računa, polog gotovine in čekov, itd. Druga in zlasti v poletnih mesecih za Sesljan posebej dobrodošla novost pa je parkirišče za komitente pred samo poslovalnico.

Posodobitev produktne linije in modernejši pristop h komitentom sta del strategije, ki ima kot končni cilj celovit odgovor na sodobne potrebe in bo kmalu zajela celotno poslovno mrežo od Milj do Štandreža. Poslovalnica v Ronkah bo na primer že čez nekaj dni opremljena z internim samopostrežnim avtomatom. Novosti se torej kar vrstijo, kmalu pa se bo banka predstavila občinstvu s prenovljeno podobo.

BARKOVLJE Poslednje slovo od zelo priljubljene pevke

V spomin nepozabni Nori Jankovič

V petek, 22. marca 2019, je bila v barkovljanski cerkvi pogrebna maša za znano pevko Noro Jankovič. Maševal je msgr. Franc Vončina. Z njim je bil pri oltarju don Davide Chersicla. Tople besede v slovo pokojnici, ki so jo v domačem kraju zelo cenili in imeli srčno radi, je namenil gospod Ladi Vodopivec. Njegov nagovor objavljamo v celoti.

Danes se poslavljamo od naše drage Nore, osupli in neizmerno žalostni. Zgodilo se je, česar smo se bali, da se bo. Ugasnil je plamen: tisti plamen, Nora, ki je zadnje čase počasi postajal plamenček in nazadnje klonil perverzni sapici, ki je še ta plamenček dokončno ugasnila. Rad bi vam povedal nekaj o njej. Odšla je po tiho, kot tiho je prenašala stanje, ki ji je neradodarno dodelila usoda.

Odšla je po dolgem, težavnem zdravstvenem stanju, ki ga je stoično prenašala, brez tarnanja, da bi le čim manj bremenila vse tiste, ki so ji bili vedno ljubeče ob strani. Odšla je, kot si je želela, doma, v obljemu ljubljenega moža Mirjanota, ki je ni zapustil niti za trenutek same. Zaspala je v svoji rodni hiši, na domačem barkovljanskem "kuertu", ki je predstavljal od nekdanje njene razširjene družino.

Nikoli ni bila cmerava, nasprotno, bila je vedno pozitivna in konkretna, zaljubljena v svoje Barkovlje, a istočasno svetovljanska in odprta za nove izzive. Težave niso bile zanjo problem, njihova rešitev je bil cilj, katerimu se je posvečala z dušo in

telesom.

Vztrajnost je bila ena od njenih prepoznanih vrlin. Bila je drzna, po svoje tudi pre-drzna, kot takrat ko je v pariški operni hiši s pljučnico in visoko vročino odpela kar tri celovečerne predstave. Iz postelje na oder in obratno. Ko bi Nora takrat odpovedala, bi bili morali odpovedati celotno gostovanje beneške opere La Fenice v Parizu. In tega ona ni hotela. Po neverjetnem uspehu tistih predstav ji je dirigent Peter Maag takrat poslal v hotel kar 3 ducate rdečih vrtnic. Bila je radodarna (v 90. letih prejšnjega stoletja je posvojila mladega fanta, živečega v Indiji, in mu tako zagotovila izobrazbo in zdravniško zavarovanje), gostoljubna, dobrega, klenega značaja, elegantna. Istočasno pa je bila tudi radikalna in stroga, do sebe in včasih tudi do drugih. Posebno še, ko je bila deležna kakšne neprijaznosti ali nepravilnosti. Ni pozabljala, ampak znala je tudi odpuščati.

Zavedala se je svojih sposobnosti in prav dobro je vedela, kaj hoče in kam. Nastopanje na prestižnih opernih odrih je bilo njen stalni vsakdanji izziv. Odličen posluš in čista intonacija so ji dovolili, da je pela opere znamenitih modernih in zelo kompleksnih skladateljev, kot sta bila Luigi Nono in Luciano Berio. Po mnenju muzikologov, ki so jo poznali, bi bilo brez Eleonore Jankovič v tistih letih težje postaviti na oder marsikatero delo teh avtorjev. Da bo Nora prišla do enkratne karie-

re, je bilo razvidno že pri njenih rosnih mladih letih. Pri študiju ji ni bila dovolj realna gimnazija, cilj je bila diploma iz klavirja. Po nekaj letih Glasbene matice s profesorico Emo Vrabčevu je diplomirala, seveda z odliko, na tržaškem konservatoriju. Njen mentor je bil profesor Gante. Predala se je poučevanju glasbe na slovenskih šolah, kjer je poučevala predvsem ljubezen do dobre glasbe.

Pod njenim vodstvom so se na šolah razpasli mladinski zbori, vsi dobri in predvsem, kot je sama poudarjala, intonirani. Nora ni prenašala "štoniranih" pevcev.

Preizkusila se je tudi kot gledališka igralka pri našem gledališču, toda sla po novih izzivih je ni zapustila. Od tod odločitev: postala bo operna

pevka, uspešna operna pevka. In tako je tudi bilo.

Po petih letih intenzivnega študija v Trstu je pristala na milanskem konservatoriju, na katerem je doštudirala in izoblikovala svoj prepoznavni, razkošni glas, ki je zaradi trdne vokalne tehnike z lahkoto prehajal od srednje visokih mezzosopranskih tonov v pretresljive globine altovskega tipa.

Tekla so prva sedemdeseta leta prejšnjega stoletja, ko je Nora na neki avdiciji naletela na svetovno znaneega dirigenta Claudia Abbada in z njim debitirala v milanski Scali, kjer je tudi pozneje nastopala še in še v najrazličnejših vlogah.

Pela je z največjimi takratnimi dirigenti, von Matačić, Muti, Maag, Gavazzini, Arena, Sawallisch in drugi. Med režiserji, s katerimi je sodelovala, sta bila večkrat tudi Strehler in Chazalettes.

Za našo Noro milanska Scala ni bila cilj, ampak odskočna deska za vsa pomembna gledališča v Evropi, Južni Ameriki in celo Severni Koreji, kjer je nastopala in žela ob spremljavi pianistke Tamare Ražem Locatelli neskončne ovacije v natrpanih avditorijih.

V milanski Scali, po nastopu v istem večeru v vseh treh operah Puccinijeva triptiha, kar je nenavadno za eno samo pevko zaradi vokalnih težav, ki jih vloge predstavljajo, je glasbeni kritik časnika Corriere della Sera primerjal Norin glas slavni Marilyn Horne in Kristi Ludwig. Da je znala dobro peti, so pričali tudi njeni občudovalci, ki so ji sledili povsod, kjer je nastopala. Nekateri so ji ostali zvesti do današnjih dni.

Tudi ko je bila doma, prosta pevskih obveznosti, ni mirovala. Bila je častna članica našega barkovljanske-

ga kulturnega društva skupaj s pisateljem Borisom Pahorjem. Za naše društvo se je rada razdajala. Radodarno je nastopala na društvenih prireditvah, bodisi kot solistka bodisi kot mentor svojih ljubljenih učencev in učenk, ki so z njo na Glasbeni matici študirali solopetje.

Sodelovala je tudi s pianistko in pedagoginjo Tamaro Ražem Locatelli in z njenim mešanim pevskim zborom Lipa iz Bazovice, kot svetovalka za vokalno tehniko in interpretacijo.

Danes ji je ta zbor skupaj z barkovljanskim cerkvenim pevskim zborom zapel v slovo. Skupni zbor je na koru vodila Barkovljanka Aleksandra Pertot, pri orglah je bila Tamara Ražem Locatelli. Ave Marijo pa je zapel baritonist Damjan Locatelli. Že pred nekaj leti je Nora "tik - tak" prepričala nekaj radodarnih mecenov, da so za naše barkovljansko kulturno društvo globoko segli v svoje žepce za nakup dobrega koncertnega klavirja, ki nam od takrat dovoljuje, da v društvu imamo v gosteh glasbene večere, ki zahtevajo kakovostno klavirsko spremljavo. Tudi zaradi tega bo Nora Jankovič ostala v naših srcih z neokrnjeno ljubeznijo.

"Saj ljubezen, ki je v nas, ostane v svojem bistvu nespremenjena, le njen videz se spreminja ob času, ki mineva" - je napisal srednjeveški aed.

"Mi vse smo jo štemale, no štemale jo bomo še naprej, duk'r bomo te (v barkovljanskem dialektu pomeni: Mi vsi smo jo imeli radi in jo bomo imeli še naprej, dokler bomo tu). Naj jo zemlja vzame v svoje mirne nedri in naj jo čuva za nas v neizbrisnem spominu. Slava naši Nori.

NABREŽINA Področna dekanjska revija postnih pesmi

Sporočilno globoke vsebine

Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta je ob sodelovanju domače župnijske skupnosti priredila v nedeljo, 31. marca 2019, v župnijski cerkvi sv. Roka v Nabrežini področno dekanjsko revijo cerkvenih zborov, ki je bila namenjena postnim pesmim. Koncertni program z vložki postne poslanice papeža Frančiška sta kar profesionalno povezovala Antje Gruden in Gabrijel Milič, v uvodnem nagovoru pa je domači župnik Karel Bolčina izpostavil, da so postne pesmi z melodiko in sporočilom zelo blizu našemu človeku, ki je moral velikokrat tudi zaradi zgodovinskih okoliščin skozi preizkušnje in trpljenje. Istočasno pa je voščil, da bi iz teh pesmi izluščili sporočilo lepote in sreče vstajenske prihodnosti, ko življenje premaga smrt. Organistom, pevkam in pevcem se je obenem zahvalil, da redno vsako nedeljo in praznik lepšajo naše liturgije. Tudi predsednica ZCPZ Rossana Paliaga je prisrčno izpostavila poslanstvo cerkvenih pevskih zborov in, da če z božičnimi pesmimi nastopajo skoraj vsi zbori, se s pesmimi ostalega cerkvenega leta ob poklicnih zborih, ki pa izvajajo koncertne skladbe, ukvarjajo predvsem cerkveni pevski zbori,

ki skrbijo za lepšanje obredov, s pesmimi torej, ki pomagajo, da se poglobimo v vsebine, ki nam jih sporočajo besedila in obredi. Lepo je tudi pojasnila, da bodo vsi zbori, razen mladinskega cerkvenega zbora Devin, peli na koru, kar še dodatno pomaga poslušalcem, da se lažje poglobijo v sporočilo pesmi. Ob tem je še povedala, da sta tako nedeljska revija

Zgonik tokrat nastopil pod vodstvom in ob spremljavi Hemana Antoniča. Otroci in mladina, ki vsako nedeljo oblikujejo vsaj eno pesem pri mašah v Devinu, so ob spremljavi kitaristk Martine Bearzi in Petre Pahor predstavili tri pesmi iz skavtskega duhovnega repertoarja, medtem ko so tri skladbe znane skupine Gen Rosso v slovenskem prevodu zavze-

ja zborov nekdanje devinske dekanije kot prihodnja revija openske dekanije vključeni v deželni niz Paschalia, ki ga prireja deželno zborovsko združenje USCI. V Nabrežini smo sporočili postnih pesmi prisluhnili v izvedbi sedmih zborov. Spored je uvedel mešani cerkveni zbor iz Nabrežine, ki ga vodi in spremlja Vera Tuta Ban. Zaradi odsotnosti organistke Zulejke Devetak je ŽCPZ

nele v izvedbi župnijskega družinskega zbora Mavrica iz Zgonika, ki ga je na električno kitaro spremljal Mario Garavello in ob klaviaturi vodila Paola Matcovich. Mešani šempolajski farni zbor je lepo pripravil Ivo Kralj, medtem ko ga je pri orglah spremljala Rosanda Kralj. Pesmi Tomca, Cigana in Hribarja so se oglasile v izvedbi ŽeCPZ Mavhinja, ki ga je pripravila organistka

Majda Pertot Legiša. Spored je zaokrožil devinski mešani cerkveni zbor. Organist Herman Antonič je med drugimi izbral Železnikovo *Pojdi na Golgoto*, ki poslušalca še posebej vabi k premišljevanju Jezusovega darovanja na križu.

Zbori so se letos odločili, da sklepni pesmi v združeni postavi izvedejo na koru. Zapeli so znano pesem blaženega A. M. Slomška *Kraljevo znamenje* v uglasbitvi Andreja Vavkna in Vodopivčeve *Pod oljkami*. Združeni zbor je pri orglah vodil in spremljal Herman Antonič.

Vse od svetega leta 2000 se od Štivan do Zgonika leto za letom vrstijo ta srečanja cerkvenih zborov in pri srcu nam je lepo, ko organisti, pevke in pevcu tudi s tem sodelovanjem potrjujejo, da se zavežajo poslanstva, ki ga opravljajo v domačih župnijah. Gotovo se srečujejo z različnimi težavami, a prav pri vsakem zboru je bilo opaziti, da so radi prišli na nastop v Nabrežino in se predstavili na drugem koru, kakor tudi, da se je nekaterim zborom pridružilo nekaj mlajših pevk in pevcev, kar daje upati, da vendar, pa čeprav počasi, se tudi cerkveni zbori obnavljajo.

M. F.

TKS Gost dirigent Simon Krečič

“Najboljša dirigentska šola je opera!”

Priznani slovenski dirigent in pianist Simon Krečič je v zadnjih letih vedno bolj prepoznaven tudi v Italiji, predvsem na Tržaškem, saj je že nekajkrat prevzel taktirko tržaškega opernega orkestra,

instrumentalist, prav tako tudi Simon Krečič, ki je razkril, da se je začelo vse kot čisto naključje. Starši niso bili glasbeniki in on je sam vprašal za vpis v glasbeno šolo. Glasbo je takoj vzljubil in pot

Foto MČ

kar je za Slovenca redkost. Vodil je opero Hči polka in Ljubezenski napoj Gaetana Donizettija pa tudi Božični koncert in Mozartov requiem, ki ga je v opernem gledališču Verdi lansko leto priredil Kulturni center Lojze Bratuž. Zanimiv pogovor z dirigentom, ki ga je vodila muzikologinja in predsednica Združenja cerkvenih pevskih zborov iz Trsta Rossana Paliaga, je priredil Center za evropske študije, v sodelovanju s TKS in Glasbeno matico, v torek, 26. marca, v prostorih Tržaškega knjižnega središča. Vsak dirigent se rodi najprej kot

nadaljeval po srednji in nižji šoli na akademiji po čisto naravnem sosledju. Na podiplomskem študiju v Švici se je odločil, da bo potrebne kredite dopolnil z dirigiranjem, in profesor je takoj razumel, da je za ta poklic nadarjen, in mu svetoval, naj nadaljuje to pot. Najboljša dirigentska šola je opera, tako je iskal mesto za korepetitorja in ga dobil v Mariboru leta 2006. Leta 2008 se je udeležil dirigentskega tekmovanja v Grossettu, kjer je dobil nagrado, in to je privedlo do prve velike prilležitosti, in sicer do vodenja orkestra Slovenske filharmonije iz

Ljubljane. Biti dirigent je zahtevna vloga, ki potrebuje vajo z ljudmi. Težko je vaditi sami, zaradi tega ima pri tem tudi psihologija pomembno vlogo, saj je treba biti do orkestra spoštljivi in s tem pridobiti spoštovanje glasbenikov, ki ti res veliko dajo predvsem na začetkih, ko si še neizkušen, je povedal Krečič. Podobno je z zborom. Če si s pevci v kontaktu, nezavedno delajo to, kar si dirigent želi. O tem je Simon Krečič prepričan, kar lahko opazimo, ko dirigira, saj je viden intenziven čustveni odnos, ki ga ima do odra. V nadaljevanju je gost obrazložil tudi odnos med dirigentom in režiserjem. Če sta oba dovolj izobražena in vesta, kaj je njuna naloga, potem ne pride do konfliktov. So vaje, ki jih vodi dirigent, in vaje, ki jih vodi režiser, in oba upoštevata delo drugega. Dirigenta skrbi glasbena plat, in dokler režijski koncept ne moti glasbene plati, je vse v redu. Težava nastane, ko neizkušeni ali celo nesposobni režiserji postavijo pevca na neprimeren prostor, ne upoštevajoč zvočnega

aspekta. Ne nazadnje ni zanemarljiva niti povezava oz. energija, ki nastane s publiko v dvorani in ki jo dirigent občuti. Simon Krečič, ki je dirigiral v pomembnih opernih gledališčih (poleg Maribora, Ljubljane, Trsta, tudi v Pisi, Rimu, Rovigu, Busetu), je na koncu razkril prihodnje načrte. Vesel je, da ima stalno službo v Mariboru (dirigent in umetniški direktor Opere Slovenskega narodnega gledališča Maribor), saj ne rad zapušča dom in družino, predvsem če gre za več kot mesec dni. V naslednji sezoni bo vsekakor šel prvič dirigirat v Švico, in sicer Verdijevo delo Ivana Orleanska, v Ljubljani ima na programu Čajkovskega, ob stoti obletnici mariborskega opernega gledališča pa pripravljajo delo Marpurgi iz romana Zlate Vokač. Mi pa si želimo, da bi uspešno nadaljeval sodelovanje z opernim gledališčem Verdi v Trstu, saj je za nas Slovence, še posebej za našo slovensko narodno skupnost v Italiji, to v velik ponos.

MČ

Devin / Kulturna pomlad

Vrsta dogodkov za otroke in odrasle

Pomladni vetrič je v Devin že drugo leto zapored pripihal Kulturno pomlad, vrsto kulturnih dogodkov, ki se bodo v režiji Devinskega mladinskega krožka in v sodelovanju z Moškim pevskim zborom Fantje izpod Grmade in OPZ Ladjica zvrstili v naslednjih mesecih. V soboto, 30. marca 2019, dopoldne so se v dvorani devinskih zborov zbrali otroci. Njim je pod naslovom Z ladjico v pravljico svojo pravljico zgodbo Dogodivščine male kapljice Jasne prebrala Barbara Fužir. Še pred tem je uvodni pozdrav imel OPZ Ladjica. Za konec pa so se otroci lahko udeležili ustvarjalne delavnice pod mentorstvom prof. Nadie Doljak. Preostali trije kulturni dogodki bodo 12. aprila, ko bo na sporedu Kulturni večer s pesnico Majdo Artač Sturman; 27. aprila bo filmski večer za srednješolce, Popcorn party, 18. maja pa koncert z mezzosopranistko Nado Tavčar. Podrobne informacije bodo organizatorji sproti objavljali na facebook strani Devinski mladinski krožek.

Obvestila

Društvo Finžgarjev dom na Opčinah v okviru ciklusa predavanj Za prijetnejše življenje in prijaznejše odnose v ljudno vabi na srečanje z naslovom **Okoli dišeče potice kaj več prijaznih besed...** Gost večera, Marko Čizman, ki je obenem duhovnik, teolog in še izšolan in cenjen kuhar, bo poskrbel za presenečenje, saj bo duhovno (primerno postu) združil s posvetnim! V četrtek, 4. aprila, začetek ob 20. uri!

KD Kraški dom v sodelovanju z založbo Mladika vabi na predstavitev knjige Marija Čuka Prah. Sodelovali bodo župan Občine Repentabor Marko Pisani, urednica založbe Nadia Roncelli in avtor. V petek, 5. aprila, ob 20. uri v koči pod Rupo v Repnu (pri balinišču).

Društvo Rojanski Marijin dom vabi na otroško prireditev ob koncu likovnega natečaja za otroške vrte in osnovne šole na Tržaškem **Gremo na potovanje!** Nastopila bosta Otroški pevski zbor Veseljaki iz Doberdoba pod vodstvom Lucije Lavrenčič in čarodej Jani. Sledi nagrajevanje za natečaj. Na ogled bo razstava vseh likovnih izdelkov otrok. Prireditev bo v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli, 29) v nedeljo, 7. aprila, ob 17. uri. Poskrbljeno bo za prevoz izpred rojanske cerkve četrte ure pred pričetkom.

Romanje v Medjugorje bo letos od 3. do vključno 6. maja. Odhod zgodaj zjutraj iz Nove Gorice in Rožne Doline preko Kozine do Medjugorja, kamor bodo romarji dospeli v

popoldanskih urah. Udeležili se bodo sv. maš in raznih bogoslužnih obredov. Informacije in vpis pri g. Darku (0481 32121 ali 370 3201305), za Tržaško pa pri g. J. Markuži, župniku v Zgoniku (tel. 040 229166), za Slovenijo pri ge. Ani (05 3022530). Pri vpisu se poravnajo stroški. Na poti domov, v ponedeljek, 6. maja, bodo imeli sv. mašo v hrvaškem Lurdu v Makarski. Lepo vabljeni!

Zahvala

Hvala **župniji Sv. Jermeja** iz Barkovej za prispevek 100 evrov za potrebne otroke v Ajdovščini.

Darovi

V spomin na svoje drage Kristjana, Martino in Andreja darujeta Zorka in Alojz Debelis 100 evrov za Vincencijevo konferenco.

Za rojansko glasilo Med nami darujejo Diomira in Tine Frančeski 50 evrov, Silva Valenčič 20 evrov, A. M. 20 evrov.

Misijonski krožek Rojan je prejel:

Za slovenske misijonarje: Lovro Oblak 20, A. M. 50 evrov.

Za mleko dojenčkom patra Janeza Krmelja – Madagaskar: Marjanca Prosen 20 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na:

ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO
IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948

Codice BIC: CCTSIT2TXXX

Misijonski krožek Rojan

ul. Cordaroli 29

34135 Trst

Občina Dolina

Obnova osnovne šole Prežihovega Varanja

Naslednji teden bodo končno zabrnili stroji za obnovo osnovne šole Prežihovega Varanja v Dolini. Tako piše v tiskovnem sporočilu Občine Dolina. V sredo, 20. marca 2019, so na občini podpisali pogodbo z izvajalcem, tržaškim podjetjem Innocente & Stipanovich, ki je zmaga-lo na javnem razpisu za prvo fazo del. Prvo fazo del naj bi končali v polletnih mesecih; ta predi- deva v glavnem rušenje, zunanjo ureditev in nekatera začetna dela, ki bodo dokončana v drugi fazi. Vrednost prvega sklopa del znaša 200 tisoč evrov, od katerih bo 70 tisoč financirala država, razliko pa občina. Osnovna šola Prežihovega Varanja v Dolini je bila zgrajena v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja in je služila namenu vse do leta 2015, ko so ob dotrajanosti poda ugotovili, da so bila v lepilu talnih gumijastih ploščic prisotna azbestna vlakna. Šolo so takoj zaprli in izvedli sanacijo nevarnih sestavin. V občinski upravi so izkoristili priložnost, da zastavijo dolgoročni cilj korenite obnove šole, saj je bila stavba po skoraj petdesetih letih potrebna marsikatero prilagoditve in obnove. Po vseh predhodnih analizah so izbrali načrtovalca, to je pisarno

inž. Paola Ursiga iz Trsta. Ko je občinska uprava sprejela predhodni projekt, je inženir Ursig razvil dokončni projekt, ki je služil za prijavo na razpis za črpanje finančnih sredstev in za pridobitev vseh potrebnih sogla-

Foto damij@n

sij. Na deželi so lani poleti ocenili vlogo Občine Doline kot najboljše na Tržaškem in poslali na pristojno ministrstvo predlog, februarja pa je na občino dospel dopis dežele o financiranju obnove šole za 1.848.000 evrov. Po prvi fazi rušenja bodo predvidoma zgradili novo šolo v roku enega leta, to je do konca leta 2020 oziroma začetka leta 2021. Šolska dejavnost bo tako predvidoma stekla v prenovljenih prostorih s šolskim letom 2021-2022.

Če povzamemo nekaj števil, bodo v Dolini čez dve leti pridobili novo osnovno šolo, ki bo lahko sprejela najmanj 100 učencev, skupna investicija pa bo stala 2,1 milijona evrov, od katerih je preko 90 % financiranih od prispevkov, le slabih 10 % pa bremeni občinski proračun.

Seminarja Kultura in sociologija na tržaški in goriški univerzi v duhu Darka Bratine

Predavanji prof. Martinellija in prof. Bagnasca

V najslavesnejši dvorani tržaške univerze, Bachelet, v kateri je goriški profesor sociologije, ekonomske in sociologije etničnih odnosov, Darko Bratina, bil mentor pri nešteti zagovorih diplomskih nalog študentov fakultete za politične vede, je bil prvi seminar iz niza Kultura in sociologija z glavnim nastopajočim, zaslužnim profesorjem sociologije in politologije z milanske univerze Albertom Martinellijem. V veliki dvorani goriške univerze (v nekdanjem semenišču) pa bo drugi seminar v četrtek, 4. aprila,

Z leve: Devan Jagodic (Slori), Damiana Kralj (Slovik), Davorin Devetak (Kinoatelj), prof. Alberto Martinelli iz Milana in tržaški kolegi Gabriele Blasutig, Alberto Gasparini, Giuseppe Ieraci, Giuliana Parotto / Foto: Daniele Baissero

la, s prav tako zaslužnim profesorjem in sociologom iz Turina Arnaldom Bagnascom. Oba sta bila namreč prijatelja in sodelavca pokojnega goriškega do-

centa v njegovih turinskih letih; prišla sta se oddolžit njegovemu spominu v okviru projekta, ki ga društvo Kinoatelj s še drugimi partnerji in financi-

ranjem Avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine izvaja ob 20-letnici smrti Darka Bratine (leta 1997).

Prof. Martinelli je temeljito obravnaval temo porajajočih se neo-nacionalizmov v sodobni stvarnosti Evropske unije po predstavitvi Davorina Devetaka, ki spremlja seminarje *Kultura in družba* pri projektu *Zaupati čez mejo: Darko Bratina med sociologijo in filmom*. Milanski sociolog je v dolgem ekskurzu in analizi obnovil povojni proces in sedanje stanje političnega, ekonomskega, kulturnega zedinjenja stare celine. Od vizij Altiera Spinellija do konkretnih političnih izbir za na-

stanek vseevropskih institucij "mejnih" ljudi, kot so bili Tridentinec Alcide De Gasperi ali Alzačan Robert Schuman in navsezadnje tudi goriški senator, ki sta mu bila velika skrb prav povezava in integracija Evrope manjših držav in regij, od Baltika in Vzhodne Evrope

ciologijo ISIG omenil skupne pobude s SLORI-jem in Bratinovo zamisel o nastanku v Gorici fakultete za študij sociologije, antropologije in teologije. Znanstvena direktorica Slovenskega izobraževalnega konzorcija (SLOV. I. K.) Damiana Kralj je predstavila pozornost ustanove za rast mladih študentov, ki jih je bil mentor pri nešteti zagovorih diplomskih nalog študentov fakultete za politične vede, je bil prvi seminar iz niza Kultura in sociologija z glavnim nastopajočim, zaslužnim profesorjem sociologije in politologije z milanske univerze Albertom Martinellijem. V veliki dvorani goriške univerze (v nekdanjem semenišču) pa bo drugi seminar v četrtek, 4. aprila,

Četrtekov seminar v Gorici se bo začel ob 15. uri s slavnostno lekcijo prof. Bagnasca *Območja sociologije: razgovor z Darkom* ob moderiranju Simoneja Arnaldija, docenta sociologije na goriškem tečaju mednarodnih in diplomatskih ved (SID), in Nicole Strizzola, enega prvih pobudnikov za projekt o Bratini in predavatelja teorije in tehnike odnosov z javnostmi na videmski univerzi, ki je partner projekta. Nastopili bodo še Bratinovi univerzitetni kolegi in prijatelji Bruno Tellia, Raimondo Strassoldo, Giovanni Delli Zotti, Alberto Gasparini, Davorin Devetak za Kinoatelj, Fabio Vizintin s prispevkom o Bratini kot "sociologu izposojenemu politiki" ter tržaški podjetnik Boris Siega o izkušnji interdisciplinarnega tečaja SLOVIS, predhodnika sedanjega SLOVIK-a.

DavDev

Katja Ferletič

TAKI SMO (72)

Ura teče, nič ne reče ...

Končno so dnevi daljši, toplejši, pomlad je prišla. Prišel je tudi čas, da smo zimski čas zamenjali s poletnim. V noči med soboto, 30., in nedeljo, 31. marca, smo namreč državljani Evropske unije ob 2.00 zjutraj urine kazalce premaknili eno uro naprej: pridobili smo eno uro svetlobe, spali pa smo uro manj. Poletni čas bo v veljavi do 27. oktobra, ko bo sledilo še eno premikanje, a le v tistih članicah, ki se bodo odločile obdržati zimski čas, nato pa bo premikanje ure dvakrat na leto odšlo v zgodovino, saj je Evropski parlament podprl konec premikanja ure v Evropski uniji leta 2021. Za ukinitev je glasovalo 410 poslancev, 192 jih je bilo proti, 51 vzdržanih. Države članice se bodo lahko same odločile za zimski ali poletni čas. Tiste, ki se bodo odločile za poletni čas, bodo uro zadnjič premaknile zadnjo nedeljo v marcu leta 2021, tiste, ki bodo imele zimski čas, pa zadnjo nedeljo v oktobru leta 2021. Evroposlanci jih pozivajo, naj se pri tem uskladijo, da bi preprečile kaos in motenje na evropskem notranjem trgu. Če bi predvidevala uporaba enega ali drugega časa znatno in trajno ovirala delovanje notranjega trga, bodo lahko začetek veljavnosti direktive preložili za največ 12 mesecev.

Zahtevo za preklcik časovne spremembe so predstavile še posebno države severne Evrope in Baltske države, po njihovem mnenju naj bi glavni namen spreminjanja časa, to je varčevanje z energijo, končno zastarel. V glavnem so se državljanji odzvali na javno posvetovanje, anketo, ki so jo delali v Bruslju med 4. julijem in 16. avgustom: odgovorilo je 4,6 milijonov ljudi, 80 % teh hoče odpraviti poletni čas.

Ob uporabi prestavljanja časa med zimskim in poletnim časom se varčuje tudi pri energiji, saj se dnevni delovni čas podjetij in ustanov prilagaja večjemu izkoristku dnevnih svetlobe ter posledično manjše porabe tako električne kot toplotne energije. Uvedli so ga med prvo in drugo svetovno vojno: v Italiji je ta ukrep uradno stopil v veljavo leta 1966, prvič pa je bil uveden leta 1916 v Veliki Britaniji, kasneje pa so ga sprejele tudi druge države in se je izkazal za koristnega zlasti v času vojne. V resnici je že Američan Benjamin Franklin leta 1784 prvič predstavil to rešitev, da bi ljudi prisilil vstati iz postelje uro prej in s tem prihraniti pri porabi sveč. Njegovega predloga tedaj niso pozitivno sprejeli, leta 1915 pa je Anglež William Willett objavil svoj načrt za varčevanje energije: čas naj bi prestavljali postopoma, po

20 minut na teden, do popolne ure. Rešitev, ki je imela namen zmanjšati porabo električne energije in premaga med vojno, je bila odobrena leta 1916 v House of Commons angleškega parlamenta: "British Summer Time" je predvideval premikanje urinega kazalca naprej za eno uro v poletnem času. Mnoge države so se nato zgledovale po Združenem kraljestvu Velike Britanije - ukrep, ki je postal obvezen v 28 državah Evropske unije, je stopil v veljavo v skupno 70 državah, institucionaliziran pa je bil leta 1974 kot odziv na naftno krizo.

Danes je namen premikanja ure veliko manj pomemben, saj so študije dokazale, da so prihranki energije zanemarljivi, ljudje pa se vse bolj pritožujejo zaradi negativnih učinkov na zdravje. V skladu s študijami Evropskega parlamenta naj bi v Evropi s premikanjem urinih kazalcev porabili le 0,34 % energije manj. V nordijskih državah so učinkiti poletnega časa še toliko nižji, ker je poleti obdobje dnevne svetlobe zaradi zemljepisne lege daljše. Tudi na kalifornijski univerzi so ugotovili, da sprememba v poletni čas ni več koristna, saj tudi poleti porabimo veliko električne energije zaradi uporabe klimatskih naprav. Kateri pa so negativni učinki spremembe ure na človeški organizem? Znanstveno je dokazano, da potrebuje naše te-

lo približno en teden, da si opomore od negativnih učinkov, ki jih povzroča sprememba časa. Med temi učinki lahko naštejemo: nespečnost, živčnost, tesnoba, utrujenost, pomanjkanje apetita, manj koncentracije in upočasnjene refleksje. Izmenjava med svetlobo in temo je naš glavni naravni telesni sinhronizator in čas, ob katerem gremo v posteljo ali vstanemo, ni le zadeva naših življenjskih navad, ampak je povezan z ravnovesjem našega telesa - ljudje imamo notranjo biološko uro in premikanje ure ustvarja motnje in stres, zlasti pri otrocih. V današnjem, z obveznostmi prenatrpanem življenju so dnevi vedno daljši, delamo v umetno osvetljenih prostorih, zvečer zahajamo v javne lokale tudi do poznih ur in naravne, biološke spremembe iz svetlobe v temo ne vplivajo veliko na naš življenjski ritem, saj ne gremo spat, ko se zmrača... Je torej še smiselno se ukvarjati s spreminjanjem časa iz zimskega v poletnega in s tem ustvarjati neravnovesja v našem organizmu in še posebno pri otrocih? Zanimivo, da se s spremembo na poletni čas ne strinjajo niti tatovi in nepridipravi, saj je dokazano, da je poleti 3 % manj tatvin in kriminalnih dejanj, za katere je verjetno bolj primerno slabo osvetljeno okolje.

Benečija / Svetovni dan pripovedovanja v muzeju SMO Zgodbe o Krivapetah v Špietru

Minuli petek je potekal dan svetovnega pripovedovanja. In o čem naj bi si in so si pripovedovali ljudje v Benečiji, če ne o Krivapetah, bajnih ženskih bitjih, ki so živele v bližini naselij, pomagale ljudem ter jih učile številnih modrosti. Krivapete so bile od nekdaj del teh prelepih dolin, tu še vedno živijo in bedijo nad ljudmi, ki tu prebivajo. To so nam z izkušnjami in pripovedjo dokazale tri skrivnostne ženske, ki so se s Krivapetami srečale že v rani mladosti ali pa pozneje, ko so spoznavale Benečijo. Pripovedovale so Katja Roš iz Livka, Vida Skvor iz Breginjskega kota in Ada Tomasetig iz Nediških dolin. Katja se je s Krivapetami srečala na Livku, zašla je v kraje, kjer so živele, slišala pričevanja ljudi, pa čeprav ji je marsikateri domačin zagotavljal, da se o Krivapetah ne govori in ne pripoveduje. Kljub temu je njihovo prisotnost čutila in vsakem koraku, dokler se nekeje

ni srečala s pravo, resnično Krivapeto. To je bila Claudia, doma sicer iz Piemonta, ki je v Benečijo, v gozdove med Jelenovim bregom in Polavo, prišla živeti zaradi neke skrivne zaprisege. Tu je

14 let živitarila brez vsega, samo s tem, kar ji je nudila narava. Živela je tako, kot so nekoč živele Krivapete, z ljudmi je imela le malo stikov, s Katjo pa sta se nekako ujeli in se nekajkrat slučajno srečali. Vida Skvor iz Breginjskega kota se je s Krivapetami spoznala, ko je z otroki zbirala pripovedi o njih in skušala rešiti drobce tradicije pred pozabo. Povedala je zgodbo o Krivapeti, ki je s prevaro ujela v vrečo malega

dečka, da bi ga nato kuhala, deček pa ji je ušel in pred tem vrečo napolnil s težkim kamenjem. Ada Tomasetig je zgodbe o Krivapetah poslušala doma, pripovedovala sta jih oče in mama.

Spremljale so jo torej od otroštva. Poudarila je, da so nas Krivapete učile, da mora mož ženo spoštovati. Ljudsko izročilo pripoveduje, da je večkrat prišlo do poroke med navadnim moškim in Krivapeto, ta pa ga je zapustila vsakič, ko jo je žalil in pozabil na medsebojno spoštovanje.

Petkovega večera, ki je potekal v prostorih Slovenskega multimedialnega muzeja SMO, se je udeležila tudi Videmčanka Aldina De Stefano, ki je na univerzi v Urbino diplomirala s tezo *Le Krivapete delle Valli tra storia e leggenda (Krivapete Nediških dolin med zgodovino in legendo)*.

Suzi Pertot

S 1. strani

Pomembni so ...

Ta mir je žal samo premor pred ponovno uporabo orožja. Taka družba ustvarja nemir, strah in žalost, zato je še toliko bolj pomembno gojiti spravo. Trst je mesto s posebno geografsko lego, v katerem diha mittelevropski zrak in v katerem se srečujejo različne kulture in narodi. Mesto leži pri Jadranskem morju, ki je veliko jezero vere, ob katerem

so nastale krščanska, judovska in islamska vera, ki izvirajo od Abrahamovega edinega Boga. Sprava in potreba po miru, ki ju toliko želimo, se lahko pričneta prav tukaj, ob morju. Glavno vlogo v tem scenariju imajo seveda mladi, ki ne smejo ponoviti napak prejšnjih generacij. Mladi so prihodnost in so dokazali, da skrbijo za prihodnost. Zaskrbljeni so za ekološko

stanje Zemlje in protestirajo proti družbi, ki ne drži obljub in nima prihodnosti, če bo nadaljevala po taki poti. Kot pravi papež Frančišek, "prihodnosti ne bo, če se ne bomo naučili biti bolj solidarni". Živimo v družbi, ki je preveč razklana. To moramo popraviti, moramo se združiti, kot nam sporoča božji nauk. Odpuščanje, dialog in mir so ključna dejanja za spravo. To je bistvo krščanstva: biti Kristusovo prebivališče. Oče, Sin in Sveti Duh bodo prišli do tistega, ki ljubi, in bodo živeli v njem.

Več razumevanja za članstvo in obveznosti v zvezi Nato

SDS in SLS s skupno listo kandidatov na evropske volitve!

V vsaki družbi in državi nastajajo dogodki in teme različnega pomena, ki potem skupaj sobivajo v javnosti ter v dobršni meri tudi v politiki. V Sloveniji še vedno poteka odkrivanje osebnosti premiera Marjana Šarca, ki sicer tudi na grob način in z žalitvami sogovornikov vodi vladno, to je vrh izvršilne oblasti v Sloveniji. Mnogi ugibajo, ali on zgolj uporablja svoj stil v komunikaciji z javnostjo in s politiko ali pa kaže in izraža svoj resnični značaj. Žrtev njegove vzklipljivosti in cinizma je bila pred dnevi tudi Ljudmila Novak, vodilna predstavnica Nove Slovenije, stranke krščanskih demokratov. Na neko vprašanje ji je namesto odgovora grobo zabrusil, "da ji verjame prav toliko, kot verjame trditvi, da je Zemlja ploščata". Na vprašanje o tem, kako bo prispeval k izboljšanju gmotnega in socialnega položaja velikega dela

slovenskih upokojencev, pa sploh ni hotel odgovoriti. Premier medtem še vedno odstavlja ministre in druge funkcionarje v vladi in njenih resorjih in imenuje nove. Novi minister za zdravje je tako postal ekonomist Aleš Šabeder, prejšnji generalni direktor Univerzitetnega kliničnega centra (največje slovenske bolnišnice) v Ljubljani, pred tem položajem pa je bil direktor Semenarne v Ljubljani.

Martin Nahtigal, politični analitik in publicist, je v reviji Reporter Marjana Šarca označil "za politika, ki nam nekaj prodaja, pri tem lepo govori, nobeden pa ne ve čisto dobro, kaj prodaja. To je zgodba človeka, ki je zadnjih petnajst let preučeval običajne Slovence. Hodil je od enega veseljačenja do drugega, od ene poroke do druge, in pri tem prekriziral celo Slovenijo. Opravil je petnajst let treninga, tudi o tem, kako ko-

municirati z ljudmi, in zato modruje: "Sem bil ministrant, a to še ne pomeni, da je Cerkev v redu. Ja, saj ni prav, da so jih morili po vojni, toda partizani med vojno so bili super".

Seveda pa v Sloveniji obstajajo drugi veliki problemi in nastajajo novi, ki vznemirjajo in povzročajo zaskrbljenost velikega dela javnosti in politično desno usmerjene politike. V Sloveniji poteka prava kampanja za uzakonitev evtanazije, to je dogovorjene usmrtitve ljudi z neozdravljivo boleznijo. Pobuda je sramežljivo predstavljena kot predlog "za pravno ureditev pomoči pri dokončanju življenja". Utemeljeno je tudi razmišljanje o možni povezavi terorističnega napada na muslimanske vernike na Novi Zelandiji, z možnostmi za tak teror in nasilje v Sloveniji. Nastalo

možno povezavo je v Slovenskem času, Časniku za družbo in kulturo, ki je priloga tednika Družina, opisal Toni Mrvič. Tako le razmišlja: "Ker imamo v Sloveniji nakopičene težave, je samo še vprašanje časa, kdaj bo do česa podobnega, kot se je zgodilo na Novi Zelandiji, prišlo tudi pri nas. Tri tujce so že izgnali iz države. Vendar, koliko je še podobno usmerjenih tujcev? Med možnostmi je tudi ta,

Marjan Šarec

da bo komu od naših ljudi, ki v izredno težkih razmerah gara za minimalno plačo, prekipelo in se bo znesel nad drugačnimi, tudi na nič hudega pripravljenimi ljudmi. Menim, da vsak glas vpijočega v puščavi šteje, zato je prav, da o takih možnostih v Sloveniji govorimo na glas".

Skrb vzbujajoče je hitro poslabšanje življenjskih razmer vsaj četrtine slovenskih upokojencev.

Z zadnjimi podražitvami oskrbe v domovih in drugih ustanovah za starostnike so postali reveži. Poleg porasta cen za osnovno oskrbo morajo zdaj upokojenci plačevati posebej tudi dodatne storitve, denimo prhanje, kopanje in ubujanje nogavic. To po novem stane dva evra. Stroški takih dodatnih in slabo utemeljenih storitev, ki jih nudi osebje v domovih in ustanovah za starostnike, znašajo za vsakega oskrbovanca okoli 75 evrov na mesec. V Sloveniji povprečna pokojnina zdaj znaša okoli 600 evrov, stroški prebivanja in osnovne oskrbe v domovih in drugih ustanovah za starostnike pa dosegajo od najmanj 747 do 1.247 evrov mesečno za oskrbovanca.

Seveda pa se politika raje kot s perečimi socialnimi problemi ljudi ukvarja z velikimi temami, domnevno največjega pomena za državo in njene prebivalce. Tisti del politike, ki upravlja Slovenijo in se je v obdobju vlade dr. Mira Cerarja sprenevedal o slovenskem članstvu v zvezi Nato, zdaj to politično in vojaško povezavo hvali. Visoki predstavniki Slovenije, med njimi državni poglavar Borut Pahor, ob 15-letnici polnopravnega članstva Slovenije v Natu zatrjujejo, "da je Slovenija, ne glede na dejstvo, da svojih zavez o predpisani višini obrambnih izdatkov ne izpolnjuje v celoti, v skupnosti držav Nata še vedno priznana kot lojalna zaveznica. Zdaj se za po-

trebe Slovenije kot članice Nata izvaja revizija vseh strateških dokumentov s področja obrambe in pripravlja nove, med njimi bo tudi Bela knjiga o naši obrambi in Natu. Obrambni minister Karl Erjavec, ki je bil v preteklosti nemara najbolj znan dvomljivec o Natu, zdaj poudarja, "da Zveza Nato ob svoji 70-letnici ustanovitve predstavlja osrednjo organizacijo, ki zagotavlja najpomembnejši skupni mehanizem za zagotavljanje varnosti, svobode, demokracije, vladavine, prava in razvoja v evroatlantskem prostoru. Predvsem pa je branik skupnega sistema vrednot, ki so temelj družbenih sistemov držav, zaveznic pod Natovim vodstvom".

V političnih strankah nadaljujejo priprave za udeležbo na bližnjih volitvah v evropski parlament. Novost je ta, da bosta SDS in SLS nastopili s skupno listo kandidatov. Vodil jo bo dr. Milan Zver, ponovno pa bodo iz stranke SDS kandidirali tudi sedanji poslanci, torej že omenjeni dr. Milan Zver, Romana Tomc in Patricija Šulin. Iz SLS bosta na listi kandidatov sedanji evropski poslanec Franc Bogovič in nekdanji mariborski župan Franc Kangler. Za preseñčenje je poskrbela Lista Alenke Bratušek, kjer je postala nosilka volilne liste za evropske volitve naša rojakinja iz avstrijske Koroške, Angelika Mlinar. Zdaj je tudi avstrijska poslanka v evropskem parlamentu.

Marijan Drobež

UMETNIŠKA GIMNAZIJA NOVA GORICA Uprizoritev dramsko-gledališke smeri

Ugasniti luč, a ne umreti

Ugasniti luč, a ne umreti je verz iz pesmi Barbare Korun, ki si ga je izposodila Nataša Konc Lorenzutti, profesorica govora in igre na dramsko-gledališki smeri Umetniške gimnazije Nova Gorica, in z njim naslovila letošnjo maturitetno uprizoritev svojih dijakov. Predstavo je tudi sama režirala ob dramaturški pomoči prof. Samante Kobal. Z njima so sodelovali še drugi profesorji. Predstavo je Lorenzuttijeva stkala po motivih iz drame *Antigona zdaj* (2011) Evalda Flisarja in že prej omenjih verzov iz cikla pesmi *Antigona, okruški* pesnice Barbare Korun. Ta cikel je pesnica izdala v pesniški zbirki *Pridem takoj* 1. 2011. Vse te močne, presunljive vsebine je

ki so vložili denar za projekt novega hotela, prenesti pokopališče oz. posmrtno ostanke pokopanih drugam. Ona se pa temu upre, ker posluša le svoje srce in tisti nenapisani zakon, ki bo veljal vekomaj. Noč in dan preživlja ob bratovem grobu, čeprav ji grozijo "mafijski" kriminalci. Zgodba je brutalno kriminalna in prežeta s črnim humorjem. S tem je upodobljen ta naš izprijeni svet, ki v imenu kapitala streže tudi po mrtvih, če so mu le-ti na poti. Mlada novodobna Antigona se z vsemi močmi bori za dostojanstvo človeka tudi po smrti. Ne ustraši se groženj, ne nasede stricemv lažem, sprenevedanju, prevaram in niti stričevi ženi, ki jo pride prepričevati, naj opusti

hom poosebila Agnese Beatrice Castello, najmlajša hčerka dr. Carmela Castella, ki je kot ginekolog in porodničar spravil na svet marsikatega otroka tudi v naši zamejski slovenski skupnosti. Naj mimogrede povemo, da je Agnese Beatrice obiskovala slovenske šole v Gorici in se nato odločila za Umetniško gimnazijo v Novi Gorici, na kateri se je odlično znašla in vsak letnik končala z zavidičljivimi ocenami. Zdaj pa sanja o ljubljanski AGRFT ali kakšni podobni gledališki fakulteti.

V predstavi so sodelovali še Tilen Oblak kot Filip, Ana Carlevaris kot Sabina, Jana Rajh Plohl kot vodička, Žanin Kužnik, Maja Rijavec, John Velikonja, Amina Rebek in Urška Kumar kot turisti. Te zadnje omenjene dijake si je režiserka "izposodila" iz druge zbirne delavnice. Glasbeno kuliso je na violino rahločutno zaigrala Sara Gorkič, sicer učenka violine na SCGV Emil Komel v Gorici v razredu Mojce Križnič. Asketsko sceno, ki je z raztresenimi nagrobnimi kamni in nedotaknjenim grobom zelo povedno prikazala kraj dogajanja, si je ob pomoči režiserke, ki je izbra-

Nataša Konc Lorenzutti prekvasila v ganljivo sodobno dramo, ki spet z odločnostjo spregovori o moralni zmagi, kot si jo je zamislil avtor. Evald Flisar v svoji *Antigoni zdaj* odslkava temne strani naše razčlovečene družbe, ki jo ženeta le denar in dobiček. Novodobna Antiga se v nasprotju s tisto znano klasično iz Sofoklejeve drame ne bori za pokop brata, ampak zato, da ne bi izkopali bratovega trupla. Njen stric župan hoče zaradi interesov, ki jih ima kapital oz. tisti,

svojo namero. Ob koncu jo spravimo s prizorišča, a zmaga je njena. Načrt hotela pade v vodo, ker spremenijo njegovo lokacijo. Mladi igralci so bili kos zahtevni tematiki. Odličen je bil njihov odrski nastop z veliko pažnjo na izgovorjavo, gib, kretanje, mimiko. V glavno protagonistko Klaro se je pretresljivo vživela Ilvana Karupovič, županovo ženo je prepričljivo odigrala Nejka Berce Čeligoj, novinarko Petro, ki ji gre le za to, da bi o zgodbi čim boljše in lepše poročala, sta odigrali Tajda Lipicer in Lea Lisjak. Slepo profesorico Greto, ki podpira Klarino početje, je tankočutno orisala Sara Gorkič, skrivnostni dami pa Kaja Čelan in Urša Zlobec. Gospo iz Italije in kar nebo-gljeno varnostnico je učinkovito, tudi z rahlim komičnim nadi-

la primerne kostume, zamislila Jelena Uršič. Za odrski gib je poskrbel prof. Igor Sviderski. Anže Arčon in Matjaž Velikonja sta upravljala luč in ton. Skratka, maturitetna predstava, ki so jo dijaki dramsko-gledališke smeri premierno uprizorili 20. februarja 2019 in jo ponovili naslednji dan, je pokazala, da je mladim nastopajočim res pri srcu gledališka umetnost in da se znajo sproščeno kretati na odrskih deskah in dobro obvladujejo tudi take zahtevne vsebine. Lahko jim le zaželimo veliko sreče pri letošnji maturi in še veliko uspehov na nadaljnji študijski poti. Morda pa bomo katerega izmed njih čez nekaj let zaploskali kot poklicnemu igralcu.

JK

Tino Mamić

DALMATINO

19

Spovednica sveta

Leta, pravzaprav že desetletja, hodim v Međugorje. Bil sem še mulo, ko smo se gnetli po stezah med tobačnimi polji v svetem trikotniku cerkev-Crnica-Križevac.

Leto II

Z avtom se je sicer dalo priti do bližine vseh treh romarskih točk, a časovno se to ni splačalo. S takratnimi avtomobili brez klimatskih naprav pa bi med vožnjo požrl tudi ogromno prahu. A tudi noge smo imeli do kolen prašne, rdečkaste od prahu kraške zemlje, venomer izjemno žejni, saj v vasi ni bilo nobene trgovine. Še gostilne ne. Bilo je to leta II od prvega prikazovanja. Ali 1982 let od rojstva Gospodovega.

Lepi so ti spomini. S staranjem postajajo še lepši. Čeprav tudi vse bolj medli, obledeli. Stari spomini so pač vedno lepši. Tudi zaradi mladosti, kakopak. In zaradi spominov na dikota in bako, kot smo klicali ljubkavalno dida in babo. Starše mojega očeta, ki so živeli 70 kilometrov stran. Lepi so ti spomini tudi zaradi mojega kasnejšega spoznanja, zgodovinskega dognanja, da se je moj prvi puščajoč strehe na cerkvi, kaj šele pisanja matičnih knjig. Nič čudnega, da je po razmejitvi po beneško-turški vojni 1. 1718 krščansko ozemlje, ki je padlo pod Osmane, doživelo pravi eksodus prebivalstva. Tudi moji predniki so bili med "optanti" za Serenissimo. Ante je imel sina Stipana, Stipan Marka, Marko Marijana, Marijan Anteja, Ante Petra, Petar Ljuba, Ljubo Ivana, Ivan pa mene.

Zaradi vsega tega seveda moje pisanje o Međugorju ne more biti objektivno. Če je časopisni komentar sam po sebi sploh lahko objektiv-

Leto XXXVIII

Pa vendar sem se tokrat, ne-vem-več-kolikič, spomladi 2019, podal na romanje v Međugorje z mešanimi občutki. Zaradi papeža, kakopak. Na njegovo mnenje namreč veliko dam. Njegove besede me namreč običajno prepričajo. Devica Marija ni poštna uradnica, ki bi vsak dan pošljala pisemca. Božja mati tudi ne napoveduje, da se bo prikazala tega in tega datuma ob tej in tej uri temu in temu človeku. Tako pravi papež Frančišek I., ki mu zaradi asociacije na najhitrejšo vozilo na svetu rad ime okrajšam v F1. Kar pravi F1, je zelo logično. Težko mu ne bi pritrdili.

A v svojem bistvu te trditve postavijo marsikaj v

pojavo z imenom Međugorje pod velik vprašaj. Ali celo na laž. Dodajmo k temu še poseben odnos hercegovski frančiškanov do svojega škofa in papeža. Ko je nekoč papež v Međugorje poslal svojega odposlanca, so mu že v prvem mestu za državno mejo pot zastavili postavni možakarji. Prijazno so mu "svetovali", naj avto obrne nazaj proti Rimu. Sam tega nisem videl, ampak sem to le slišal in si zaradi svojevrstne komičnosti to zapomnil. Gre samo za eno od mnogih podobnih anekdot iz serije o nepokorščini herceg-bosenskih frančiškanov. In če v tem, malce komičnem slogu nadaljujemo, se lahko vprašamo, kaj o tej nepokorščini meni Devica Marija?

Historia magistra vitae

Zgodovina, ta slavna učiteljica življenja, nam pove, da je bilo v celotni zgodovini prikazovanj veliko podobnih sporov, pa tudi nelogičnosti. Danes lahko za mnoga romarska svetišča mirno rečemo, da so nastala s prevaro ali manipulacijo. In da so mnogi čudežni dogodki pravzaprav laži. Hkrati pa ne moremo zanikati številnih čudežev, ki so se zgodili tudi na takih krajih. Nekateri zlagani čudeži so tako prinesli tudi veliko dobrega. Koristnega.

Pri Međugorju je tega dobrega, koristnega in čudežnega izjemno veliko. Stotine novih duhovnih poklicev. Poplava molitve. Tisoči spreobrnjenec. Milijoni prodanih paternoštrov. Rožnih vencov v knjižni slovenščini. Stalne vrste pred spovednicami pred celo vrsto spovednic. Po velikosti in gneči kraj spovedovanja spominja na pokrito tržnico. V Međugorju sta spovedni "tržnici" dve, ljudje pa se spovedujejo od 6. zjutraj do 1. ponoči.

Katoliška renesansa

Verski preporod, kot ga svet ne pozna. Međugorje je čudež samo po sebi. Brez vsakega dvoma. O taki polni cerkvi kot je tamkajšnja, hrepenijo vsi župniki na planetu. Pravzaprav sanjajo.

Međugorje je sveti kraj, sveti v prvinskem pomenu te besede. Sacrum. Kar prevajamo v svet, a v resnici pomeni nekaj posebnega, izvzetega, izpostavljenega, edinstvenega. Tako nam je nekoč to besedo razlagal veliki latinist in profesor Črni-logar.

Međugorje je sveti in edinstveni kraj. V duhovnem smislu je pomembnejše od Rima, če kot merilo postavimo število spovedi in spreobrnjenj.

Kaj se v resnici dogaja v nekdanji hercegovski vasi, ki je danes mesto, sam ne morem oceniti. Če še papež sam tega ne ve, potem menda ne bo nič narobe, če tudi mi nimamo izoblikovanega dokončnega mnenja, mar ne?

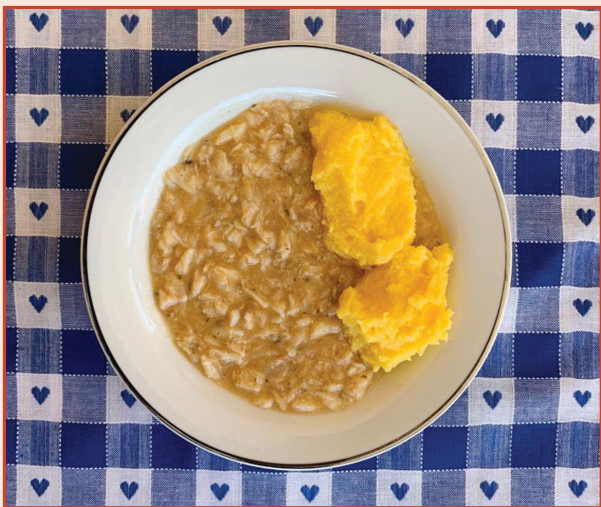
Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (33)

Zdi se, da spomladi narava spet popolnoma zaživi, prebuja se in rojeva, brsti in cveti. Ljudje si želimo toplega

sonca in svežega zraku, odpiramo okna in vrata in pustimo, da kisik napoji bivalne prostore našega doma. To je idealen čas za globinsko čiščenje hiše. Ze od nekdaj so ljudje bili o tem prepričani in snaženje doma opravili vedno pred Veliko nočjo, ki je prvo nedeljo po prvi pomladanski polni luni, med 22. marcem in 24. aprilom. Nekoč je bil veliki četrtek zadnji dan, ko se je lahko še opravljalo delo na zemlji, do tistega dne je bilo potrebno tudi hišo pripraviti, očediti in pobeliti pred velikim katoliškim praznikom. Hišni gospodarji so se namreč držali navade, da so ženske ribale pode in lonce, moški pa so belili zidove. Na

Poljane je vsako leto prišel pleskar, doma iz Gabrij, ki je v enem tednu prebelil kuhinje vseh vaških hiš: gospodarji so preproste omarice spraznili in povlekli na sredino sobe, jih pokrili in na pod potresli žagovino ali suho listje, mojster pa je začel svoje delo: najprej prvo roko, po končanem krogu kuhinj, še drugo. Vaščani se spominjajo, da je rad pripovedoval zgodbo o tem, kako mu je izredno skop gospodar nekoč naročil, naj na zunanjo steno svoje hiše nariše lepega lovskega psa. Gospodar je hotel psa s čim manjšo "špežo", tako je naročil pleskarju, naj opravi delo z najcenejšimi barvami in v najkrajšem času. Mojster je skoraj končal svoje risanje, ko je vprašal, ali mora biti pes zavezan z verigo ali prost. Gospodar ni hotel plačati dodatnih ur dela, zato je naročil, naj pes ostane brez verige. Delo je bilo končano in gospodar je bil zadovoljen, nekaj dni kasneje pa je začelo deževati in voda je psa počasi izprala z zidu. Jezni gospodar se je pritožil pri pleskarju, ta pa mu je jasno odgovoril: "Najslabše barve si hotel. Če pa bi bil pes na verigi, bi ti gotovo ne zbežal!" Torej, medtem ko so moški belili stanovanja in pospravljali borjače, so se ženske skrbno lotile notranje opreme, loncev in podov. Naše none so v ta namen uporabljale veliko naravnih pripravkov in čistil, kot so bili soda bikarbona, kis, limona, pepel, pesek, sol in alkohol. Umazanijo z lesenih podov so odstranjevale z varekino in močnim drganjem, pri tem so uporabljale sirkovo krtačo, stebila njivske preslice pa za čiščenje aluminijaste, emajlirane posode, pekačev in ponev, ki so jih skrbno snele z "nape" nad

"špargertom", kjer so po navadi viseli, in jih nesle ven na dvorišče, kjer so potrpežljivo v vrsti čakali na globinsko čiščenje. Stenklenice so očedile s pomočjo peska in vode, okna z vodo, kisom in časopisnim papirjem. Potrebno je bilo sprazniti "vitrino" in oprati vse krožnike, kozarce in skodelice, pridne gospodinje gotovo niso pozabile na noben "škancin". Tudi volnene "štrmace" in preproge so nesle na dvorišče in jih energično "preteple" s palico in iztepačem. Oprale so vse zavese in "firnik" (na Vipavskem so tako imenovali dolgo zaveso iz močnega blaga, ki je navadno namesto vrat delila kuhinjo od drugih prostorov), tudi kvačkane prtice, s katerimi so bili okrašeni emajlirani krožniki, ki so jih nekoč uporabljali namesto lestencev, je bilo potrebno oprati in "poštirkati", da so spet pridobili lepo barvo in obliko. Pridne gospe so spraznile vse omare, osvežile posteljnino in "kovtre", z "globinom" in mehko krpo "spucale" čevlje. Če so imele blazine in pernice, so jih morale vsakih nekaj let izprazniti in perje preprati, da so se izognile košjim ušem. Vsak kotiček se je moral svetiti, šele tedaj so hišo praznično odele z najlepšimi prti in zavesami, ki so jih imele. Kot omenjeno, je moralo biti delo končano pred velikim petkom, dnevom strogega posta, med katerim se ni smelo delati v hiši in obdelovati zemlje. Bil je že prazničen dan, dan, med katerim so fantje drdrali z leseno ropotuljo, dan za molitev in križev pot, dan za "štokfiš", ki je s polento čakal na mizi za postno kosilo in večerjo.

ŠTOKFIŠ
Šestavine:
1 kg namočene polenovke, 4 žlice olja, 2-3 stroke česna, malo peteršilja, malo paradiznikove mezge, 2-3 žlici moke, sol, poper, parmezan po želji.
Priprava:
Namočeno polenovko kuhamo v vodi 5 minut, odcedimo (malo vode, v kateri se je kuhala, prihranimo) ter odstranimo kosti in kožo – belo kožo lahko prihranimo in dodamo kasneje omaki, da pridobi okus in se zgosti. V olje damo sesekljan česen; ko porumeni, dodamo zdrobljeno meso polenovke, kožo, malo paradiznikove mezge (le toliko, da spremeni malo barvo), sol in poper ter nekaj vode, v kateri se je kuhala polenovka. Kuhamo še približno eno uro. Posebej v lončku zmešamo moko z malo vode in na drobno sesekljanim peteršiljem, zmes zlijemo v omako s polenovko ter še malo pokuhamo. Ponudimo s polento, kruhom ali krompirjem, ki ga po želji lahko zrezanega na kocke skuhamo skupaj z ribo. Bog žegnaj!

S 7. strani

Primorska poje ...

Pod oboki štandreške cerkve so enkratno, v zvočni polnosti zazveneli kultivirani glasovi pevcev, ki so zapeli tudi dve zahtevni skladbi v angleškem jeziku *The Deer's Cry* (Arvo Part) in *A Child of Song* (Kim Andre' Arnesen). Ob vztrajnem ploskanju občinstva so podarili še dodatek, zelo občuteno in ganljivo *Sonce že zahaja* Josefa Gruberja. Tako so Mariji v čast najlepše sklenili bogati pevski večer, ki ga je v imenu organizatorjev uvedla s priložnostnimi besedami Alesandra Schettino, sicer ravnateljica SCGV Emil Komel. Poudarila je, da je najpomembnejša gonilna sila Primorske poje ljubezen do glasbe. Tej pa se pridružujejo ohranjanje, spoznavanje in širjenje slovenske besede in kulture. "Petje v zboru pomeni skupno izražanje nekega bogstva, razvijanje prijateljstev, medsebojno spoznavanje in primerjanje in ne nazadnje tudi ovrednotenje lastne identitete". Posebno v današnjem času vsesplošne krize je pomembno, da utrdimo v naši zavesti tiste pristne vrednote, ki nas bogatijo. Zborovsko petje nedvomno spada med te, saj pripomore k skupnemu prizadevanju. V zboru nihče ne sme preglasiti ostalih. Primorska poje pripomore tudi "k vzgoji kritičnega ušesa". Vsekakor primarna dragocenost te revije je po besedah Schettinove "ohranjanje pristne slovenske zborovske tradicije in prenašanja le-te na prihodnje rodove". Ob koncu kratkega nagovora se je zahvalila vsem pevcem in pevovodjem za trud in poštvrtovalnost ter izrekla voščilo za nadaljnje uspešno delovanje. Primorska poje je v nedeljo, 24. marca 2019, ponudila v raznih krajih kar štiri koncertne popoldneve. Eden izmed teh (soorganizatorja sta bila MoPZ Mirko Filej in Skupnost družin Sončnica) je bil v **Kulturnem centru Lojze Bratuž**, v katerem se je kljub topli sončni pomladni nedelji zbralo lepo število navdušenih poslušalcev. Tem so se pridružili tudi pevci nastopajočih zborov, kar je tudi

vredno pohvale. Na odru se je ob napovedovanju mlade Eme Terpin zvrstilo šest zborov, ki so za svoj program v glavnem posegli po slovenski ljudski in umetni pesmi. Prvi se je predstavil Ženski zbor KD Spodnja Idrija, ki deluje že 34 let in je zvest gost revije. Pod vodstvom Tatjane Bončina je zapel tudi *Pojdem na ravno polje* Radovana Gobca na besedilo Toneta Pavčka. Za njimi so se oglasili glasovi članov MoPZ Delfin Izola. Z zborovodkinjo Majo Cetin so pri-

tudi domovinska Soči Simona Gregorčiča v uglasbitvi Ubald Vrabca - pod skupnim naslovom *Pesem o svobodi*. To je glasbeni projekt, ki združuje slovenske pevce in glasbenike z obeh strani nekdanje meje. Sklepni udarni pesmi *Jutri gremo v napad* je sledil še dodatek, primorska himna, *Vstala Primorska*. Ob njej so Primorski v čast vstali tudi poslušalci.

Daljši nagovor je v nedeljo imela zborovodkinja Zulejka Devetak. V svojem razmišljanju, namenjenemu Primorski poje, ki ponuja tudi možnost tkanja stikov med pevci in zborovodji, je naglasila pomen, ki ga imajo zbori, tudi vaški, seveda, z dolgoletno tradi-

MePZ dr. Frančišek Lampe z zborovodkinjo Katjo Bajec Felc (foto DP)

nesli malce vonja po morju, tudi ker so zapeli dalmatinsko ljudsko *Plovi plovi*. Zbor kar pogosto nastopa tudi na Hrvaškem. Komorni zbor Musica viva iz Tolmina je mlad zborovski sestav, saj deluje od l. 2016, a ima za seboj številne koncerte; zbor prireja tudi prireditelje *Pesem na vasi*. Za goriški nastop je izbral med drugim ljudsko iz Prekmurja *Če bi jaz bila fčelica* in Sama Vovka in Barbare Grahora (v rezijansčino jo je prevedel M. Šekli) *Ta na Solbici*. Pevci so pod vodstvom Erike Bizjak tudi z gibi in tipičnim udarjanjem z nogami ob tla dajali pesmi "pristen" rezijanski izraz. Klapa škvadra iz Gornje Košane, moški oktet, ki ga vodi Zdravko Kravanja in je bil ustanovljen l. 2010, izbira tudi dalmatinske "klapske" pesmi. Taka je ena izmed treh izbranih pesmi, ljudska s Krka *Baška j'malo selo*. Nedeljski zborovski popoldan se je končal s pravim "malim samostojnim" koncertom: MePZ Fran Venturini od Domja, MePZ Lipa Bazovica in Harmonikarski orkester "gHOST" iz Sežane so pod taktirko Cinzie Sancin Tamare, Ražem Locatelli zapeli vrsto "borbenih" pesmi – med njimi je bila

cijo. Tudi takim domačim zborom s koreninami, globoko zasidranimi v narodnem tkivu, bi se morali pridružiti mladi pevci, ki sicer zelo radi pojejo s svojimi vrstniki v kakšnem novonastalem zborovskem sestavu z ambicioznimi cilji. Mladi in starejši pevci se lahko medsebojno bogatijo. Ugotavljala je tudi, da bi morali zborovodje mladim pevcem ponuditi več skladb slovenskih skladateljev, ker so v zadnjem času bolj popularni tuji. Tudi na družabnih srečanjih po koncertih – če se jih vsi pevci sploh udeležujejo – se zmeraj manj spontano oglašajo slovenske pesmi. Včasih je bilo povsem naravno, da so se pevci družili po nastopih in ob kozarčku še bolj vneto zapeli, navadno še najraje prav ljudske pesmi. Poudarila je še, da ima vsak zbor svoje poslanstvo; nihče ni manjvreden. Vsak se na vajah trudi, da bi se resno pripravil na katerikoli nastop. Svoje razmišljanje o petju je sklenila z domoljubno mislijo: "Za slovensko besedo in slovensko pesem smo se že borili, a če in ko bo to spet potrebno, se bomo ponovno, še in še..."

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (238)

Otroci, starši in starostniki

Ta teden izide moja 4. knjiga z naslovom *Otroci, starši, starostniki – Naturopatski primeri dobre prakse*. Knjiga govori o naravi, odnosu, ki ga ima človek do narave, o čutenju otroka do nje, pa tudi o zgledu, ki ga moramo mi starši dajati svojim otrokom. Govori tudi o starostnikih in njihovem bogastvu znanja in življenjskih izkušenj; to znanje je potrebno prenesti na mlajše generacije. Knjiga govori o naši, slovenski in zamejski kulturni dediščini, o naših koreninah. Ko otrok ve, kdo je, kaj mu lahko pomaga in na koga se lahko zanes, potem zraste v močnega posameznika, ki misli s svojo glavo in se ne pušti voditi in manipulirati. Knjiga prikazuje primer dobre prakse eko vrtca Ringaraja v Gorici z vidika otroka, staršev, učitelja in ravnatelja. V knjigi bo bralec našel polno receptov, pesmic, pravljic, mitoloških zgodb, vezanah na zelišča. V njej je zbrano slovensko ustno izročilo uporabe zelišč. Poleg tega je prikazan primer dobre prakse z naturopatsko raziskavo v domu za ostarele Dossor in še kako starostniku lahko učinkovito izboljšamo zdravje z naturopatskimi tehnikami.

Knjiga opisuje zelišča in duha zelišča, torej naravno moč najbolj razširjenih in uporabljenih zelišč v slovenskem prostoru.

Knjiga zajame življenje "na polno" in sili bralca, naj gre v naravo, tja, kamor pripadamo, kjer smo doma.

Na 4. naturopatskem kongresu, ki bo v Ljubljani dne 13. 4. 2019, bo vrtec Ringaraja prejel tudi posebno denarno nagrado za svoj trud in delo pri širjenju naturopatskih znanj pri najmanjših. Nagrado jim bo podelilo Združenje naturopatov Slovenije kot zgled dobre prakse in navdih za ostale vrtece po Sloveniji in zamejstvu. Na spletni strani vrtca Ringaraja je tudi priročnik izvedbe eko vrtca. Vredno branja!

Bistvo vsega je to, da otrok že pozna moč narave, saj je ta narava vsem nam skupna in je v nas, vendar mi jim moramo to naravno pokazati, njeno moč bodo začutili sami, saj jo v duši že poznajo. Iz knjige izžarevata in se stalno prepletata moč narave in moč človeka; ko se uravnata, sta nepremagljiva. Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, **SWIFT** ali **BIC** koda: CCRTIT2TVOO
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji **USPI** in Zveze katoliških tednikov v Italiji **FISC**
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi in inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To število smo poslali v tisk v torek, 2. aprila 2019, ob 13. uri

Ekologija največji zaslužek naše dobe

Deklica svetovnega trenda

Jezen, našobljen izraz, namršene obrvi, pogled, ki ne obeta nič dobrega. Nekoliko otročji izgled za šestnajstletno dekle, ki, vsaj po slikah sodeč, ne premore nasmeha in je vedno in vsak dan jezna na ves svet. To je Greta Thunberg, Švedinja, ki nerada hodi v šolo in veliko raje protestira pred parlamentom. Zaradi medijev in predvsem, ker je postala simbol vsega tistega, v kar naj bi morali mi Zemljani po mnenju političnih lobijev verjeti, je zdaj njen jezni, otroški obrazek poznan po svetu.

Pred nekaj manj kot enim letom, menda, se je vse skupaj začelo. Deklica, ki jo je baje zelo prizadela slika mrtvega severnega medveda, je, ne vemo, ali po lastni volji ali po vodilih tistih, ki imajo pač vse medijsko informiranje v rokah, postala nekaj simbol okoljske politike in boja proti podnebnim spremembah.

O švedski deklici vemo le malo, sploh ne vemo, ali in koliko hodi v šolo, kdo jo podpira pri njenih protestih, zakaj je vedno tako jezna na ves svet in zakaj nima nič skupnega z ostalimi najstnicami tega sveta, ki morda vedo za severne medvede, a sanjajo in načrtujejo tudi o svojem življenju, študiju in zakaj ne, o ljubezni. Ko sem bila enako stara kot Greta, sem se tudi sama ukvarjala s študentskimi protesti, nihče me seveda ni podpiral, raje nasprotoval, bila pa sem veselo, nasmejana dekle. Polno sanj menda in prijatelj. Greta naj bi imela v preteklosti kar nekaj težav, menda je zašla v depresijo in zaradi redkega sindroma ni sposobna gledati na svet drugače kot v črno beli, ekstremni podobi. In baje ravno zaradi te svoje značajske posebnosti ni mogla in ne more pozabiti mrtvega severnega medveda, ki ji je postal vedno in simbol. Ali pa je morda še ona sama postala orodje v rokah tistih, ki bi nas radi prepričali, da smo mi krivi za smrt tega in ostalih belih medvedov in da moramo pač rešiti planet, ki umira. Ker itak živimo v svetu potrošništva, pa naj bi planet reševali tako, da seveda nakupujemo in sledimo težnjam nove, dobičkonosne okoljske industrije, ki je baje zavohala bajne zaslužke za plastičnimi otoki sredi oceanov in belimi medvedi, ki umirajo. Jezna Greta je poosebljen občutek krivde, ki nas preganja. Mi smo krivi, mi uničujemo, mi moramo plačevati. Zaradi svojih razvad smo zakrivali smrt belih medvedov, Greta je zaradi tega jezna in močno nejevoljna; časa, ki ga imamo na razpolago, da rešimo planet, je seveda zelo zelo malo. Ekologija pa seveda postaja največji zaslužek naše dobe.

Da, prav ste razumeli, zaslužek, kajti naša družba išče vedno in samo zaslužek, ki je motor ekonomije. Živimo v obdobju, ko je težko imeti lastno mnenje. Časopisi, televizija, internet nam vsiljujejo poglede na vse. In če si slučajno proti, si takoj reakcionar, rasist, nazadnjak in ne vem še kaj. Nekoč smo mladi stavkali in odrasli so nas največkrat obsojali. Ker smo zamujali pouk, ker smo se ukvarjali s politiko, kateri sploh nismo bili kos. Ker bi morali enostavno hoditi v šolo, se učiti in biti sploh hvaležni, da lahko študiramo. Da lahko hodimo v šolo. Zdaj so se višješolci in študentje iz cele Evrope enostavno znašli na cesti. Na protestu. Tako je zahtevala neka zlovoljna šestnajstletnica, ki je baje zelo všeč medijem in vsem tistim, ki mislijo, da je zdaj nastopil čas za okoljevarstvo in ekologijo. Čas za dobičkonosne subvencije, električne avtomobile, vetrnice, sončne elektrarne. Alternativo. Alternativo, ki seveda prinaša le malo znanstvenih resnic in veliko dobička. In medtem ko neke umirajo severni beli medvedi, se na drugi strani zemeljske oble cele trume ljudi, po morju in po kopnem, premikajo proti Evropi in pričakujejo, da bodo tam našle denar in blaginjo. Mi pa smo vsega krivi. Da so trume nezadovoljne in da medvedi umirajo. Krivi smo, ker nas z občutkom krivde lažje vodijo in manipulirajo. Krivi smo, ker smo zato bolj ubogljivi in pohlevni. Krivi smo, da se je planet nenadoma, čisto nepričakovano, pa čeprav že desetletja opazujem plastiko na jadranskih plažah, tako napolnil z našimi odpadki, da umirajo ribe, sesalci, ptice in bo v kratkem vsega in vseh nas konec. Ne da prej vsega tega ne bi bilo in bi se smeti ne kopicile. Zdaj so pač odločili, da je čas, da o tem govorimo. Pravi trenutek. Trenutek, ki se komu izplača. Tega onesnaženja smo seveda krivi mi smrtniki, vsi, predvsem pa tisti, ki si upamo dvomiti, da je vse to res, in si upamo spraševati, kdo in kateri interesi so za sredstvi javnega obveščanja in za vso to okoljsko gonjo. No, zdi se, da mladina verjame medijem in nejevoljni, jezni Greti. Prelepega pomladnega dne prisežem, da so bili taki pomladni dnevi vsakdanja stvar, tudi ko sem sama še grela šolske klopi, so se odločili in stopili skupaj na ulico. Lepega pomladnega dne, takega, kot sem jih imela tudi sama kot študent posebno rada. Spominjam se takih dni. Sonca, pomladi, visokih temperatur, zaradi katerih se ni nihče zgražal. Celo k

morju smo včasih zahajali, v gorah pa se je snežna odeja še vedno iskrila v soncu, tako kot letos nekako, tako kot

lani. Tako kot vedno v tem času, pa čeprav nam govorijo, da se svet spreminja in je planet hudo bolan in medvedi umirajo. Zaradi lakote baje in vse višjih temperatur. Včasih na spletu najdeš novice, ki ne gredo čisto vštiric z uradnimi novicami

dva tedna ne dežuje, imamo že ekstremno sušo, vsako neurje postane katastrofalno, če je nekje preveč snega, posnetki takoj obkrožijo svet. Če kje zapiha, gre za orkanski veter. Senzacije potrebujemo. Vse, kar je bilo doslej normalno, vse, s čimer smo se ljudje soočali leto za letom, postaja ekstremno. Pa vendar ni tako ... Ekstremnih pojavov, tistih pravih, je dejansko vse manj. Magister Mišo Alkaj, vodja centra za mrežno infrastrukturo na Inštitutu Jožefa

bile tedaj za kaki dve stopinji nižje kot danes, Temza je, denimo, v Londonu pozimi zmrznila. Politika tistih, da vidijo zaslužek v novih oprijemih za varstvo okolja, je včasih dobesedno smešna. In včasih mislim, da nas imajo za bedake, ki ne znamo razmišljati s svojo glavo. Denimo električni avtomobili in zaslužek, ki se vrti okoli prodaje le teh. Za naslednjih dvesto let, tudi več, smo Zemljani lahko glede energetskih virov brez skrbi, saj ne zmanjkujejo zaloge plina, hidrometana, niti kerogena. Vemo tudi, da bi boljši razvoj bencinskega motorja lahko zagotovil zelo varčno in čisto vožnjo. Kljub temu nam politiki vsiljujejo električni in hibridni avto, za katerega vsi vemo, da zaradi številnih pomanjkljivosti ne bo avto prihodnosti, ampak bomo energijo prihodnosti iskali čisto drugje. Vse to, kar se vrti okoli alternativnih virov, ki jih imamo doslej na razpolago, je dobesedno smešno. Visoko subvencionirano postavljanje fotopanelov in vetrnih elektrarn je dobesedno brezsmiselno in na daleč smrdi po zaslužkarstvu. Tudi če bi nam uspelo, kar je trenutno nemogoče, za desetkrat povečati učinkovitost teh alternativnih virov, z generirano energijo ne bi mogli pokriti niti 10 % današnjih potreb ... Pa četudi bi vso Evropo napolnili s paneli ... in vetrnicami. Da ne govorimo o pokrivanju potreb električnih avtomobilov ... Zato je vse to promoviranje zelenih alternativnih virov energije zgolj pesek v oči in razspiranje sredstev in subvencij. To nikomur ne prinaša koristi, kot jo bo lahko, denimo, jedrska fuzija. Politika jeznih Gret in otročjega zavzemanja za klimo nas bo lahko zelo drago stala. Ravno Mišo Alkaj v svojih študijah piše, komu vse to koristi in kdo ima dobiček od take politike. Po vsej verjetnosti, pravi, je teorija o antropogenem segrevanju planeta nastala kot nekoliko prenagljena, zgrešena hipoteza, nato je politika zavohala dobiček in propaganda je prevladala nad znanostjo. Ljudje, številne jezne Grete in vsi tisti, ki smo tako občutljivi, da nas gane slika umirajočega severnega medveda, pa smo slepo nasledili in zdaj kupujemo električne avtomobile, nameščamo vetrnice in verjamemo, da rešujemo planet pred propadom. V resnici pa rešujemo le lobije in tiste, ki računajo na zaslužek in subvencije. Zemlji zdaj ni nič posebno hudega, pomladi, poletja in zime so taki, kot so bili v času naše mladosti, sonce sije, menda z nekoliko manjšo jakostjo zaradi pomanjkanja sončnih peg, hudih intenzivnih, ekstremnih dogodkov, pa, tako pravi ortodoksna znanost, se nam v resnici v prihodnjih letih ni treba bati. A to so besede tistih znanstvenikov, ki so jih utišali, ker gredo proti toku velikih interesov.

Suzi Pertout

javnega medijskega osveščanja. Tako sem našla tudi intervju z mladimi študenti, ki so po italijanskih in evropskih ulicah in trgih protestirali za klimatske spremembe, kot so sami izjavljali, ali proti klimatskim spremembam, kot so izjavljali njihovi prijatelji. Verjemite, da niti njim niti tistim, ki so jih intervjuvali, ni bilo jasno, zakaj in čemu protestirajo. In sploh o medvedu, ki je nekje na severu umrl, niso vedeli veliko. Kaj še o globalnem segrevanju in okolju, zaradi katerega so se baje znašli na ulici. Nekateri so bili prepričani, da klimatske spremembe povzročajo slaba italijanska vlada, drugi niso sploh vedeli, kaj je to podnebje, kaj šele ozonska luknja in globalno segrevanje. No, sicer za ozonsko luknjo še sama ne vem več, ali je še tam, kjer je bila, ali jo je že požrl vrag in smo nanjo vsi pozabili ... Nekako tako kot vse te grozote, s katerimi nas strašijo, za katere nas krivijo in s katerimi nam pač grenijo vsakdan. Mladi o podnebnih spremembah sredi lepega pomladnega dne, ki je kljub vsem grožnjam oznanjal, da je svet še vedno krasen in da bi se menda tudi našobljeni Greti izplačalo nasmehniti se soncu in nebu, niso vedeli veliko povedati. Pa saj, kdo bi jim zameril, ko priznam, da tudi marsikateri znanstvenik, ki nam že desetletja grozi s podnebnimi spremembami, dejansko o tej otoplitvi in spremembah ne ve veliko. Dandanes mediji poročajo o vsem. Če

Štefana, je v Sloveniji največji skeptik glede teorije o globalnem segrevanju, ki je ne zagovarjajo znanstveniki, temveč le okoljevarstveniki in večina politikov. O ekstremnih pojavih pravi, da jih je vse manj, pa čeprav nas tisk in mediji prepričujejo ravno o nasprotnem. Energija tropskih ciklonov, iz katerih nastajajo orkani in tajfuni, je zdaj na zelo nizki ravni. Od orkana Katrina, leta 2005, ni bilo več nobenega takega orkana, ki bi dosegel jakost nad 3. Podсахarska Afrika je doživela največjo sušo leta 1984, ko je Sahara dosegla največji obseg, zdaj se obseg puščav v resnici zmanjšuje. Alpe so doživle najbolj veliko več toplote, kot jo prejema od Sonca, torej se ohlaja. Klimatologi, ki opozarjajo na možnost resnega ohlajanja, dejansko poudarjajo podobnost z malo ledeno dobo (1550-1850) oziroma predvsem z razmerami na začetku Mauderjevega minimuma (1645-1715), ki je sovpadal z najhladnejšim obdobjem male ledene dobe. Temperature so

BRIŠČIKI Turnir v organizaciji Sklada Mitja Čuk

Pod košema so spet zmagali vsi

V petek, 29. marca 2019, je Sklad Mitja Čuk organiziral pri Briščikih v športnem središču Ervatti že tradicionalni mednarodni košarkarski turnir *Zmagajmo vsi*. Gre za vsakoletno tekmovalno druženje za športnike s posebnimi potrebami iz vrst vzgojno-zaposlitvenih središč iz širše okolice. Šestnajsto izvedbo je zaznamovala prisotnost osmih ekip s povečini odraslimi košarkaricami in košarkarji, ki v svojih centrih redno trenirajo, v naši deželi obstaja na primer že vrsto let tudi pravo prvenstvo "Bomba". Tokrat so na turnirju sodelovale peterke iz petih centrov iz Ljubljane (DZC, Jarše, Dečkova in Levstikov trg), BTC Nova Gorica, Giuliano Schultz iz Medeje na Goriškem in tržaški središči CEST in VZS Sklad

Mitja Čuk. Na igrišču je stopilo kakih 70 udeležencev. Vsi so pristopali izjemno zagnano, vsi so na koncu prejeli priznanje. Kar ugotavljamo že več let, raven prikazane košarke je izjemno dovršena, ob rednem nastopanju pa mladi in manj mladi športniki tudi vse bolj obvladujejo tremo. Poleg kolesja Sklada Mitje Čuka (pozdravili sta predsednica Stanka Sosič Čuk in koordinatorka Vzgojno-zaposlitvenega središča Roberta Sulčič), ki prireja

dogodek, je bila dragocena pomoč dijakin pedagoškega liceja Antona Martina Slomška iz Trsta. Vrhunsko vzdušje pa so z glasnim navijanjem na tribuni in z živobarvnimi transparenti ter drugimi rekviziti ustvarili učenci sosednjih osnovnih šol s Proseka in Cola. Na vsaki tekmi je bil na

semaforju rezultat in ekipe na parketu so se z največje vnemo potegovale za zmage, končne lestvice pa niso sestavili, saj so – kot je napisal dekan naših športnih novinarjev Branko Lakovič - cilji te prireditve športni duh, prijateljstvo in druženje. In res je tako na igrišču kot zunaj njega vseskozi vladal vzorni fair play in na koncu pestrega dopoldneva so šli

nastopajoči na skupno kosilo na bližnjo turistično kmetijo. Pobudo je oplemenitila prisotnost prvoligaške igralka in nekdane mladinske reprezentantke Martine Gantar in legende slovenske košarke v Italiji Claudia Starca, ki je na sklepnem nagrajevanju tudi podeljeval kolajne in pokale, te je prispeval pokrovitelj Združenje

slovenskih športnih društev v Italiji. Skratka, turnir *Zmagajmo vsi* je tudi letos požel velik uspeh, predvsem pa je v celoti potešil glavne protagoniste, športnice in športnike s posebnimi potrebami, ki tovrstna doživetja posebej živo in hvaležno hranijo v srcu, tako da se že pripravljajo na prihodnjo izvedbo 2020.

HC

GORICA 19. revija Zlata grla

“Zlata grla naj spremljajo tudi zlata srca!”

Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica sta 30. marca v sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške prosvete organizirala res pester in prijeten pevski praznik. Na 19. reviji Zlata grla so se popoldne v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici - na tekmovalnem in nato še revijskem delu - spet srečali otroški in mladinski pevski zbori.

Kot je tik pred sklepnim nagrajevanjem v imenu žirije povedala Rossana Paliaga, muzikologinja in predsednica ZCPZ Trst, je bila izkušnja res prijetna in prav vsi zbori so zapeli lepo. “Zdravstveno stanje prisotnih zborov je zelo do-

bro”, je dejala. Ne obstajajo veliki ali mali zbori po številu; “obstajajo dobri in manj dobri zbori, ker kvaliteta ne zna šteti”. Tudi tokrat se je izkazalo, da so tudi manjši zbori marsikaj pokazali na umetniškem nivoju. Iskreno se je zahvalila zborovodjem, ki vlagajo veliko energij in ljubezni v svoje poslanstvo. To je “izjemno pomembno za rast malih pevcev, oseb, ki se bodo jutri spomnile teh izkušenj”. Priznanja “naj bodo spodbudna”, tekmovanje naj bo “kraj pogovora” o tem, kaj je bilo boljše ali slabše, “vse je bilo zelo dobro”. Za konec je vsem udeležencem zaželela, naj “Zlata grla spremljajo tudi zlata srca. Koujete s srcem, se to pozna tudi v gla-

su. Če si samo 'zlato grlo', lahko postaneš tudi dolgočasen”. Na letošnji prireditvi, ki jo je sproščeno povezovala Ilaria Bergnach, je predsednica PD Vrh Sv. Mihaela Karen Ulian v uvodnem pozdravu poudarila, da je revija nastala z namenom, “da bi dali priložnost otrokom, mladini in dirigentom, da pokažejo, da čas, ki ga posvečajo petju, ni le tedensko varstvo otrok. Pevska vzgoja je izredno pomemben dejavnik naše kulture”. Kar se otroci naučijo, je “izjemno bogastvo, ki jim pomaga na nadaljnji življenjski poti”. Revija “spodbuja poživitev zborovskih dejavnosti in strokovni ter programski napredek otroških in mladinskih

zborov”. To je tisto, kar žene organizatorje na zahtevno pot organizacije dogodka. “Otroci so vsi enaki, vsi lepo pojejo in se ob tem zabavajo: tisti, ki nastopajo v prvem delu revije, in tisti, ki nastopajo v drugem”. Ta dan je zato “praznik petja in veselja, ni izpit, ki se ga bojiš in pred njim trepetiš. Nihče ne dobi črne pike ali nizke ocene”. Na reviji se zbori “preizkusijo in pokažejo, kaj znajo”; tekmovanje pa prirejajo zato, “da otroci zrastejo z občutkom lepote in kakovosti, da se ne bojijo preizkusov in predvsem da dirigenti takoj dobijo strokovno mnenje žirantov, ki jih lahko usmerja v nadaljnje delo”.

Na tekmovalnem koncertu je letos nastopilo šest zborov v treh starostnih kategorijah (zaradi bolezni je žal moral odpovedati nastop OPZ Emil Komel). Ocenjevali so jih Rossana Paliaga iz Trsta, Katja Gruber iz Velenja, akademska glasbenica, ki deluje na raznih zborovskih področjih, ter - prvič - dirigent in skladatelj Enrico Miaroma iz Trenta. Na osnovi ocenjevanja je žirija podelila priznanja. Med malimi otroškimi zbori je Mali OPZ KD Sovodnje (zborovodkinja Valentina Nanut, klavir Valentina Cibic) bronasto priznanje. Mladinski pevski zbor srednje šole Ivan Trinko iz Gorice je prejel srebrno priznanje in posebno priznanje za najboljšo izvedbo slovenske umetne skladbe. Mirko Ferlan je prejel posebno priznanje za najboljši izbor programa in posebno priznanje za najboljšega dirigenta tekmovalja, Erika Bizjak pa posebno priznanje za najboljšo klavirsko spremljavo.

Zelo razgiban je bil tudi revijski del. Na njem so nastopili OPZ Etoko Mužetko z Vrha Sv. Mihaela (zborovodkinja Karen Ulian, klavir Nika Cotic), Mladi OPZ F. B. Sedej iz Števerjana (zborovodkinja Martina Hlede, klavir Martina Valentinčič), OPZ Mali veseljaki iz Doberdoba (zborovodkinja Ma-

Žiranti Katja Gruber, Enrico Miaroma in Rossana Paliaga (foto dd)

teja Jarc, klavir Nika Cotic), OPZ Plešivo (zborovodkinja Alessandra Schettino, klavir Eva Dolinšek), kot italijanski gost zbor La Foarola iz Zdravščin (zborovodja Lucia Vinzi, klavir Caterina Coci), OPZ F. B. Sedej iz Števerjana (zborovodkinja Martina Hlede, klavir Martina Valentinčič, kitara Elija Mužič), MIPS Igo Gruden iz Natrežine (zborovodja Mirko Ferlan, klavir Matjaž Zobec) in, na koncu, vedno bolj številni, živahni in simpatični MIPS Vihar z Vrha Sv. Mihaela (zborovodja Matjaž Černic, klavir Eva Dolinšek, violina Ilaria Crasnich in zvon Janina Marušič).

Letošnja revija je presenetila z novostjo: po revijskem delu, pred podelitvijo priznanj, je Katja Gruber - s pomočjo pevcev skupine Vihar in pianistke Eve Dolinšek - vse zbrane v dvorani naučila pesem *Glasba naj objame te* in jih tako združila v en sam velik zbor. Ta kratka “delavnica” je bila - kot je dejala Karen Ulian - pravi “biserček revije”, sproščeno in sproščujoč trenutek, ki je v petju združil otroke in mlade z vsemi navzočimi.

Nasvidenje na dvajsetih, jubilejnih Zlatih grlih 2020!

DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Nagrajevanje zborov, ki so nastopili v tekmovalnem delu (foto dd)

Kulturni dom Gorica / Komigo Briljantne nune!

“Kompletne zmešana glasbena komedija” *Nune v akciji* je bila bleščeč uvod v letošnji redni spored edinstvenega trijezičnega festivala komičnega gledališča Komigo, v organizaciji goriškega Kulturnega doma in kulturne zadruge Maja iz Gorice ter ob sodelovanju kopice drugih slovenskih in italijanskih ustanov. V goste je predpremierno prišel iskriv muzikal, pod katerega se kot producent podpisuje Jurij Franko.

Sam je s svojo produkcijsko hišo Prospot že pripravil izredno uspešna muzikala *Mamma mia!* in *Briljantna*. Tokrat se je lotil še drugega svetovnega hita, ki nosi v izvirniku naslov *Nunsense*. Delo je napisal Dan Goggin in je bilo prvič uprizorjeno daljnega decembra 1985 v gledališču Cherry Lane. Od takrat je to druga največ časa izvajana predstava na OFF-Broadwayju. V tridesetih letih je postala pravi svetovni fenomen, saj je bila prevedena v 26 jezikov. Zdaj se je pojavila še na slovenskih tleh v zelo domiseltnem in učinkovitem prevodu Draga Misleja - Mefa in Marjana Buniča, ki kot igralec tudi sodeluje v tej zabavni glasbeni predstavi. Režijo muzikala, ki bi v nekaterih prizorih imel lahko malce hitrejši tempo (predstava traja skoraj dve uri in ima odmor), je podpisal Jaša

Jamnik. Vsebinsko se suče okoli petih redovnic Malih sester, ki so se znašle v težavah. Zaradi ponesrečene jedi z gobami so pomrle vse njihove sestre in zdaj nimajo denarja za pokop preostalih nun, ki so jih kar stlačile v zamrzovalnik. Zato se domislijo, da bi pripravile dobrodelni show, na katerem bi lahko pokazale tudi svoje skrite oz. zatrate talente v plesu, igri, petju. Vsaka si pač želi, da bi se čim bolj izkazala; tako sicer krši pravilo reda o po-

nižnosti. A, kaj ko se ponuja priložnost biti zvezda za en večer! S tem se seveda razkrije marsikaj prikritega v njihovih značajih, ki jih lepo “zakrivajo” redovna oblačila. Na tisti prireditvi vse zablistijo, vsaka dobi svoj prostorček pod reflektorji. Pa še konec je nepričakovan in... srečen. V tem novem muzikalu srečamo spet znana slovenska gledališka imena, ki so jih gledalci že tako zelo občudovali v izredno priljubljenem muzikalu *Mamma mia!* V paterico “Malih sester” se enkratno prelevijo Gojmir Lešnjak - Gojc, Simona Vodopivec Franke, Alenka Godec, Marjan Bunič

in Lea Bartha Pesek, ki popolnoma obvladajo pevski, plesni in še kakšen odski izziv. Ob njih kot glasbeni vodja in instrumentalist nastopa še Miran Juvan kot samosvoja sestra Miranda, ki spremlja show z različnimi vsebinami na klaviaturah, pa še nevidna sestra Lučka, ki skrbi za odrske luči. Zelo posrečenemu prevodu izvajalci znajo spretno dati pravi ton in duhovito razkrivati značaje teh posebno iznajdljivih sester. Vse skupaj pa je podano v mejah dostojnosti in spoštljivosti, nikdar ne zdrkne na opolzka tla. Gojmir Lešnjak Gojc tako pooseblja odločno, gospodovalno sestro prednico, ki bi rada, da bi vse potekalo, kot si sama želi. V sestre Danico, Vido in Leo, ki bi se tudi rade izkazale v raznih odrskih veščinah, se učinkovito prelevijo Simona Vodopivec, Alenka Godec in Lea Bar-

tha Pesek. Še najbolj prikupna in simpatična pa je sestra Amnezija, ki jo je kot sramežljivo sestro, ki jo je zapustil spomin, izredno privlačno upodobil Marjan Bunič.

Nad dogajanjem bedi razsvetljeni križ, ki predstavlja poleg zamaskiranega glasbila, edini scen-ski element. Zelo številna publika, ki jo je pred začetkom predstave nagovoril predsednik Kulturnega doma Igor Komel in se ji zahvalil za ponovno zaupanje, je z navdušenim ploskanjem zvalila igralce kar nekajkrat na oder.

IK

nanje z odliko in posebno priznanje za najboljši zbor tekmoval-

MeMIPZ Emil Komel in MeMIPZ Veter Koncert v Mestnem muzeju v Ljubljani

V ugledni stavbi Mestnega muzeja v središču Ljubljane je bil 29. marca 2019 na sporedu koncert z dokaj zgovornim naslovom Zborovski pevci za zborovske pevce. Nastopila sta Mešani mladinski pevski zbor Veter Ljubljana, ki ga celo desetletje vodi Tereza Podlogar,

kategoriji mešanih zborov na italijanskem državnem tekmovalju v Arezzu; avgusta letos se bo goriški zbor tja vrnil za mednarodno tekmovalje. Gre torej za dva “profesionalna” mešana mladinska zbora, ki se rada preizkušata na visokem nivoju; že to dejstvo je prejšnji teden v

tih, se je zbor res izkazal z zrelimi glasovi in dobro tehniko. Koncertni program pevskega zbora Emil Komel je v glavnem vseboval slovenske ljudske skladbe s posebnim poudarkom na glasbi 20. stoletja, in sicer na kompozicijah sodobnih skladateljev. Med temi je vredna omembe beneška ljudska *Oj, božime*, ki jo je priredil sam zborovodja David Bandelj. “Neljudski” izjemi sta bili *Uvertura k operi Viljem Tell* Gioachina Rossinija in *Kresno jutro* Ubaldina Vrabca, skladba, ki so jo žiranti tekmovalja v Arezzu nagradili z

Foto Aleksandra Košič

in Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel iz Gorice z dirigentom Davidom Bandljem. Pevski zbor Veter Ljubljana, ki letos praznuje 30 let delovanja, je že osvojil pomembna priznanja in zlate nagrade tako v domovini kot v tujini - v zadnjih letih v Riminiju (2013), v Herceg Novem (2016) in Pragi (2018). Zbor Emil Komel, ki na tekmovaljih tudi sega po najvišjih odličjih, je marca lani osvojil prvo nagrado na slovenskem državnem tekmovalju v Zagorju, novembra pa v

Ljubljani obetalo kvaliteten koncert.

Zbor Veter Ljubljana je odpel jezikovno mešan izbor skladb. Posebno učinkovita je bila npr. venezuelska ljudska *Duerme negrito*, v kateri se je s svojim odličnim sopranom izkazala Ronja Praprotnik. Kar se tiče slovenskih skladb, je ljubljanski zbor zapel Vrabčovo *Veter* in znano ljudsko iz Bile, v priredbi Pavle Merkuja, *Jnjen čuau jti gna*. Čeprav je bila večina zborovskih članov v poznih najstniških le-

nagrado Feniarco za prepričljivo izvedbo in interpretacijo. Koncert v Ljubljani je bil čudovita priložnost za srečanje med mladimi pevci dveh prestižnih zborov in za medsebojno umetniško obogatitev. Publika je izredno uživala, saj je vsaki izvedbi sledil navdušen aplavz. Prijeten večer, ki ga je organiziralo društvo Glasbena mladina ljubljanska, se je uspešno končal in vsem, nastopajočim in publiki, pustil kanček veselja.

Samuel Devetak